

By Swohmeck - Praca własna, CC BY-SA 2.5, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1388820>

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU BOCHEŃSKIEGO NA LATA 2021-2030

BOCHNIA, PAŹDZIERNIK 2020

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Synteza diagnozy strategicznej Powiatu Bocheńskiego wraz z analizą SWOT.....	7
2.1. ZASOBY SPOŁECZNE.....	9
2.2. INFRASTRUKTURA.....	23
2.3. GOSPODARKA.....	34
3. Założenia Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030.....	50
3.1 Przesłanki dla określenia wizji, misji i celów strategicznych.....	50
3.2. Wyniki konsultacji społecznych.....	52
3.3. Wizja, misja rozwoju oraz cele Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego 2021-2030	60
STRUKTURA DRZEWA CELÓW	60
Obszar rozwoju nr 1. Gospodarka i nowoczesne technologie.....	62
Obszar rozwoju nr 2. Edukacja, elastyczny rynek pracy i aktywne społeczeństwo.....	63
Obszar rozwoju nr 3. Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne.....	64
Obszar rozwoju nr 4. Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysły czasu wolnego.....	65
Obszar rozwoju nr 5. Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne.....	66
3.4 Działania w ramach poszczególnych Celów Operacyjnych.....	72
3.5. Macierz oceny spójności wewnętrznej Celów Strategicznych.....	81
3.6. Analiza spójności zewnętrznej Strategii. Kontekst krajowy, regionalny i lokalny Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030.....	85
3.6. Szczegółowe wskaźniki realizacji celów strategii rozwoju powiatu.....	132
4. Implementacja Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030.....	150
4.1. System wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030	150
4.2. System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030	153
4.3. Syntetyczna analiza ram finansowych Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030.....	154

1. Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie powstało z inicjatywy władz Powiatu Bocheńskiego i zostało przygotowane zgodnie z metodyką tworzenia podstawowych dokumentów planistycznych mających na celu programowanie rozwoju lokalnego. Strategia rozwoju powiatu jest podstawowym dokumentem programującym kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego. Programowanie rozwoju lokalnego odbywa się w trzech podstawowych obszarach:

- 1) **Planowanie rozwoju społeczno-gospodarczego.** Syntezą określonego sposobu myślenia na temat rozwoju terytorium jest strategia rozwoju gminy, powiatu, lub województwa. Strategia rozwoju jest dokumentem pozwalającym uporządkować ścieżkę rozwoju społeczno-gospodarczego terytorium i odpowiedzieć na pytanie **CO** chcemy rozwijać na obszarze, którego dotyczy strategia oraz ewentualnie **JAK** działania rozwojowe miałyby zostać wdrożone.
- 2) **Planowanie przestrzenne.** Ten obszar dotyczy bardziej poziomu gminnego, jednak istnieją takie teoretyczne ujęcia dotyczące polityk rozwoju powiatu, że w istocie rzeczy programowanie rozwoju powiatu jest zestawem działań na rzecz integracji kluczowych zasobów i polityk publicznych na poziomie gminnym, a z tego punktu widzenia planowanie przestrzenne staje się istotnym zagadnieniem również dla powiatów. Podstawowym dokumentem na poziomie gminy, określającym kierunki polityki przestrzennej, jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, ewentualnie wraz z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Jest to dokument odpowiadający między innymi na pytanie **GDZIE** chcemy przeprowadzić planowane przedsięwzięcia rozwojowe biorąc pod uwagę zasoby przestrzeni tak, aby działania w tym obszarze wspierały harmonijność i funkcjonalność przestrzeni.
- 3) **Planowanie finansowe.** Budżet oraz wieloletnia prognoza finansowa to podstawowe dokumenty w obszarze planowania finansowego, w którym będziemy mogli znaleźć odpowiedzi na pytania **ILE** będą kosztować planowane do realizacji działania rozwojowe oraz jakie są **ŹRÓDŁA FINANSOWANIA** pod warunkiem, że wspomniane trzy obszary planowania rozwoju zostały

opracowane w sposób spójny. Warto zaznaczyć, że strategia rozwoju lokalnego z racji jej długookresowości rozważań oraz dość specyficznej ogólności dokumentu, nie musi zawierać szczegółowych informacji na temat źródeł finansowania planowanych przedsięwzięć. Te powinny dotyczyć działań operacjonalizujących zapisy strategii.

Jeżeli zgodzimy się na zaproponowaną logikę dotyczącą podziału obszarów planowania rozwoju, widać wówczas związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy tymi obszarami: najpierw powinniśmy odpowiedzieć na pytanie **CO** chcemy zrobić, następnie zaś **GDZIE** oraz **ZA ILE**. Z tego punktu widzenia strategia rozwoju lokalnego jest dokumentem podstawowym i pierwotnym (co podkreśla wtórność pozostałych opracowań) względem innych dokumentów planistycznych tego poziomu.

W kontekście części projekcyjnej istnieją podstawowe zasady planowania strategicznego: po pierwsze strategia oznacza selekcję rozważanych problemów. Pośród wielu kierunków rozwoju wybiera się te, które dają największą nadzieję na wykorzystanie posiadanego potencjału. Najważniejszym elementem planowania strategicznego w obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego jest selekcja kierunków rozwoju, a więc wybór tego co jest ekonomicznie efektywne. Dlatego też we właściwie opracowanej strategii rozwoju społeczno-gospodarczego znajdzie się ograniczona liczba celów strategicznych. Po drugie, strategia interpretowana w kontekście pojęcia „rozwój” oznacza nadawanie istotnie większego znaczenia celom aktualnym w dłuższym horyzoncie czasu (strategia rozwoju jest z założenia dokumentem długookresowym). Planowanie strategiczne zakłada również wyraźną selekcję kierunków rozwoju i ograniczenie ich wyłącznie do tych, które według przyjętych miar i kryteriów wydają się być najbardziej efektywne lub obiecujące co do przyszłych korzyści dla terytorium. Długookresowa perspektywa celów strategicznych jest o tyle istotna, że ich „waga” (istotność w kontekście rozwoju terytorialnego) jest większa w porównaniu z celami krótkookresowymi. Po trzecie, w podejściu strategicznym ważnego znaczenia nabierają takie właściwości systemowe, jak spójność i sprawność działania (osiągania celów). Istnieją instrumenty pomagające w ocenie spójności celów, o czym szerzej poniżej. Po czwarte, istotnym jest koncentrowanie się na regułach określających obszar koniecznych poszukiwań; w mniejszym natomiast stopniu na opisach konkretnych rozwiązań. Jeżeli bowiem strategia jest narzędziem planowania długookresowego,

wykraczającego oddziaływaniem czasowym ponad jedną kadencję organów samorządowych, może się okazać, że będzie realizowana przez różne osoby (organ wykonawczy JST). W strategii nie chodzi o to w jaki sposób mają zostać zrealizowane jej strategiczne założenia, ale co ma zostać zrobione. Cele strategiczne, cele szczegółowe i wynikające ze strategii programy je operacjonalizujące mogą być zrealizowane w różny sposób, najważniejsza jednak jest skuteczność realizacji a nie sposób dojścia do osiągnięcia celów.

Strategia rozwoju lokalnego jako dokument składa się z trzech podstawowych części, które pomiędzy sobą wykazują związek przyczynowo-skutkowy. Pierwszą częścią jest diagnoza strategiczna, która de facto jest analizą stanu faktycznego w ujęciu dynamicznym, czyli wszystkich zasobów i barier rozwojowych danego terytorium. Diagnoza umożliwi ustalenie w jakim miejscu w sensie potencjału społeczno-gospodarczego znajduje się obecnie analizowane terytorium, a jest to niezbędne do określenia miejsca docelowego, które poprzedza czynność ustalenia określonej ścieżki rozwojowej dla powiatu. Dobrze przeprowadzona analiza stanu faktycznego wymaga uwzględnienia wszystkich obszarów mających jakikolwiek wpływ na potencjał społeczno-gospodarczy, w ujęciu dynamicznym, retrospektywnym i porównawczym. Oznacza to, że im część diagnostyczna jest bardziej detaliczna, tym większe są szanse na wyciągnięcie trafnych wniosków co do posiadanych zasobów i barier. Im analiza stanu faktycznego jest szersza, przykładowo obejmująca w ramach danego zjawiska analizę ilościową wiele lat wstecz, tym większa szansa na trafne określenie zmian ilościowych (tendencji), jakie zajdą w ramach tego zjawiska w przyszłości. W niniejszym opracowaniu przyjęto założenie, że aby dojść do właściwych i wiarygodnych wniosków na temat posiadanych zasobów i barier rozwojowych, należy dokonać maksymalnie szerokiej i głębokiej analizy stanu faktycznego. „Szerokość” oznacza tutaj podjęcie wszelkich wątków, które dotyczą terytorium powiatu i jednocześnie mają znaczenie w kontekście ustalania zasobów i barier rozwojowych powiatu. „Głębokość” analizy dotyczy długości okresu retrospektywy. Przeprowadzono analizę w ujęciu dynamicznym, biorąc do analizy wszystkie istotne i dostępne dane liczbowe określające zasoby i bariery rozwojowe powiatu. Diagnozę powinna wieńczyć synteza diagnozy, którą najczęściej formułuje się w postaci analiz SWOT.

Poniżej opracowano syntezę diagnozy, w której zamieszczono wybrane, istotne informacje obrazujące stan faktyczny Powiatu Bocheńskiego w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego. Synteza diagnozy jest swoistym podsumowaniem analiz przeprowadzonych w dokumencie pt. **„Diagnoza społeczno - gospodarcza Powiatu Bocheńskiego wraz z analizą benchmarkingową”, stanowiącym pełną diagnozę strategiczną.** Pełna diagnoza dla Powiatu Bocheńskiego została opracowana w roku 2019 przez zespół w składzie: Michał Kudłacz (redaktor naukowy), Jan Bereza i Monika Wałaszek. Opracowanie to stanowi podstawę do sporządzenia diagnozy skróconej (syntezy) zamieszczonej w niniejszym dokumencie Strategii, zawierającej najważniejsze informacje nt. zasobów i barier rozwojowych Powiatu Bocheńskiego.

Jeżeli przyjmiemy za prawdziwe sformułowanie, że w strategii rozwoju lokalnego ważna jest selektywność kierunków rozwojowych, ważnych jak już wspomniano ze względu na ograniczenia czasowe, finansowe, zasobów ludzkich (z punktu widzenia zarządzania rozwojem ważna jest także priorytetyzacja zakładanych do implementacji działań), wówczas część projekcyjną Strategii należy oprzeć na najważniejszych, stwierdzonych silnych stronach lub/i najbardziej dotkliwych słabościach, albo też najbardziej obiecujących szansach lub ważnych zagrożeniach z punktu widzenia prawdopodobieństwa ich wystąpienia lub dotkliwości konsekwencji. Dlatego też misja, wizja rozwoju i cele strategiczne opracowane m.in. w oparciu o zasadę selektywności i długiego horyzontu czasowego, powinny wynikać bezpośrednio z analizy SWOT. W dalszej kolejności cele strategiczne podlegają dezagregacji na cele rozwojowe niższego rzędu, a tak opracowane „drzewo celów” podlega ocenie z punktu widzenia wewnętrznej spójności, wskaźnikowaniu i jest wstępem do opracowania części implementacyjnej, zawierającej najważniejsze informacje dotyczące sposobu wdrażania, monitorowania, zarządzania i ewaluacji strategii. Część implementacyjna strategii powinna zawierać wiele szczegółowych informacji nie podlegających dezaktualizacji na temat sposobu wdrażania strategii, budowania interdyscyplinarnych grup wspierających proces implementacji oraz śledzenia postępów realizacji strategii przez cały zaplanowany okres.

Ważnym elementem powstawania strategii i warunkiem do stworzenia wartościowego opracowania jest umiejętne połączenie eksperckiego podejścia do jej tworzenia z doświadczeniem urzędników oraz partycypacyjnym charakterem

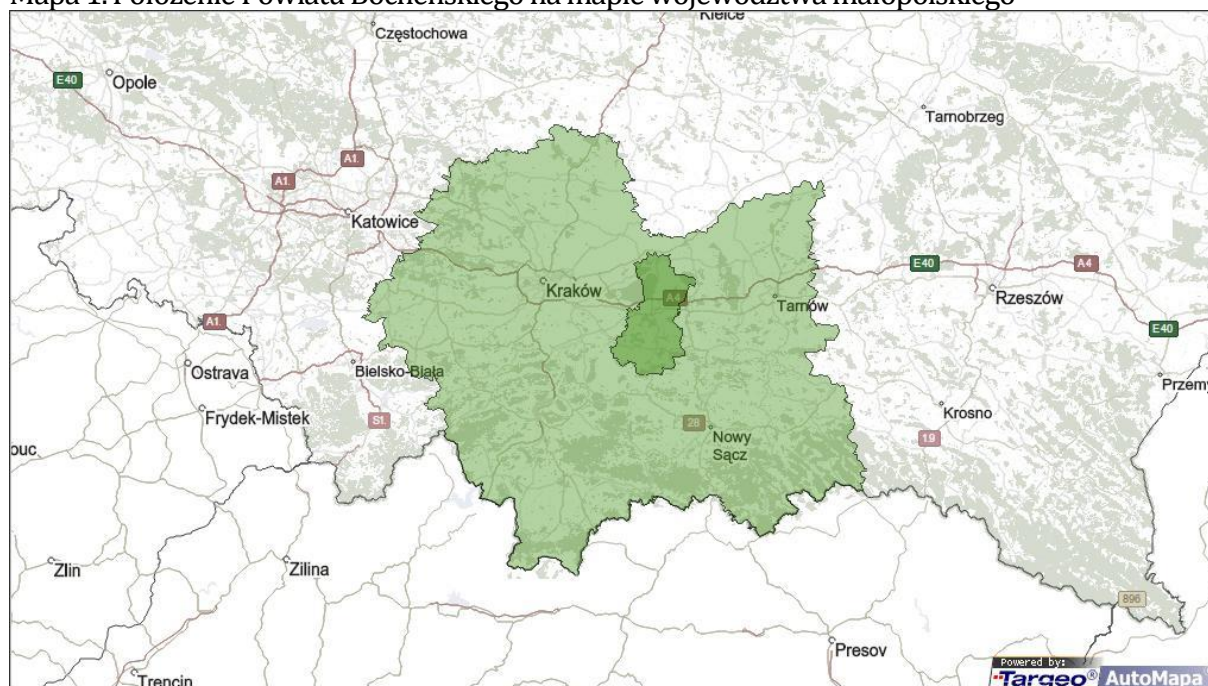
zaplanowanych działań. Dlatego też wszystkie kluczowe etapy tworzenia strategii opracowane przez niezależnych ekspertów, były uzgadniane z władzami Powiatu Bocheńskiego, ze wskazanymi przez Zarząd Powiatu Bocheńskiego ekspertami, liderami społeczności lokalnej, a także dyskutowane poprzez otwarte konsultacje społeczne.

Założenia i wytyczne do treści dokumentu sformułowane zostały przez ekspertów zewnętrznych: Jan Bereza, Michał Kudłacz.

2. Synteza diagnozy strategicznej Powiatu Bocheńskiego wraz z analizą SWOT

W ramach niniejszego opracowania zespół ekspertów przygotował analizę stanu faktycznego w zakresie potencjału społeczno-gospodarczego Powiatu Bocheńskiego. Powiat należy do Województwa Małopolskiego i jest jednym z istotniejszych powiatów regionu, położonych na jednym z najważniejszych w Polsce szlaków komunikacyjnych wschód-zachód, autostrady A4 i linii kolejowej E30.

Mapa 1. Położenie Powiatu Bocheńskiego na mapie województwa małopolskiego

Źródło: <https://mapa.targeo.pl> [data dostępu: 6.12.2019 r.].

Powiat Bocheński jest relatywnie duży i korzystnie położony. Diagnoza społeczno-gospodarcza została dokonana dla Powiatu Bocheńskiego, w skład którego wchodzi:

- gmina miejska Bochnia,
- gminy miejsko-wiejskie: Nowy Wiśnicz,
- gminy wiejskie: Bochnia, Drwinia, Lipnica Murowana, Łapanów, Rzezawa, Trzciana, Żegocina;

Mapa 2. Gminy Powiatu Bocheńskiego

Źródło: <http://zabytki.powiatbochenski.pl/> [data dostępu: 6.12.2019 r.].

2.1. ZASOBY SPOŁECZNE

Powiat Bocheński należy do tej grupy wspólnot terytorialnych Małopolski, które są uczestnikami pozytywnych zmian demograficznych. W okresie lat 2010 – 2018 w Polsce ubyło 118,7 tys. osób czyli 0,3 proc. ogółu ludności kraju, ale Województwo Małopolskie należało do tych regionów, których liczba ludności stale rosła. Między 2010 a 2018 rokiem w Małopolsce przybyło 63 878 osób czyli 2 proc. ludności województwa. Tendencja w regionie była więc przeciwna niż w reszcie kraju, a Powiat Bocheński mógł pochwalić się danymi jeszcze korzystniejszymi od średniej dla Małopolski – w okresie 2010 – 2018 w Powiecie Bocheńskim przybyły bowiem 3283 osoby, a to oznaczało wzrost liczby ludności powiatu o 3,2 proc. W wybranych do analizy porównawczej powiatach małopolskich – brzeskim, limanowskim i myślenickim – zmiana populacji była bardzo zróżnicowana. Położony na wschód od Powiatu Bocheńskiego powiat brzeski stracił w okresie 2010 – 2018 1 proc. ludności (972 osoby), natomiast dwa pozostałe powiaty zyskiwały na liczbie ludności więcej niż powiat bocheński. W powiecie limanowskim przybyło między 2010 a 2018 rokiem 4 786 osób (czyli 3,8 proc.) a w powiecie myślenickim przybyło 5382 osób (czyli 4,4 proc.).

Powiat Bocheński zwiększał więc swoją populację szybciej niż Małopolska i szybciej niż powiat brzeski, ale wolniej niż powiat limanowski i myślenicki. Powiat limanowski należy bowiem do liderów w skali kraju pod względem przyrostu naturalnego, natomiast powiat myślenicki korzysta dzięki dodatniemu saldu migracji. Jest to powiat uznawany za obszar wchodzący w całości w skład Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (podobnie jak niemal cały Powiat Bocheński), korzystnie skomunikowany z miastem Krakowem i stanowiący „sypialnię” metropolii od wielu lat. Wzrost liczby ludności powiatu myślenickiego wynika w dużym stopniu z osiedlania się nowych mieszkańców, a zjawisko takie w powiecie bocheńskim występuje na znacznie mniejszą skalę. Możliwość pozyskiwania nowych mieszkańców z grona osób związanych ekonomicznie i funkcjonalnie z Krakowem niewątpliwie wzrosła po oddaniu do użytkowania nowoczesnych połączeń kolejowych (linia kolejowa E 30 należąca do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego łączącego Niemcy, Polskę i Ukrainę) oraz drogowych (wybudowana autostrada A 4 oraz zmodernizowana droga krajowa nr 4). Lepsza dostępność komunikacyjna powinna sprzyjać w kolejnych latach rozwojowi gospodarczemu Powiatu Bocheńskiego a tym samym zapobiegać jego depopulacji.

Zjawisko depopulacji ma miejsce obecnie tylko w samym mieście Bochnia, w którym niewielki wzrost liczby mieszkańców miał miejsce jedynie w latach 2011-2012 oraz w 2015 roku (plus 3 osoby). W okresie 2010 – 2018 w mieście Bochnia ubyły 244 osoby, czyli 0,8 proc. ludności miasta. Zjawisko takie jest dość powszechne w skali kraju, gdzie ludność miast średniej wielkości wyprowadza się po osiągnięciu lepszego statusu materialnego poza miasto, ale nadal jest silnie związana (praca, firma, szkoły, opieka zdrowotna itp.) z miastem. Spośród gmin Powiatu Bocheńskiego w pięciu z nich przyrost procentowy liczby ludności był wyższy niż średnia powiatowa (3,2 proc.), a w trzech gminach procentowy wzrost ludności był niższy niż średnia powiatowa. Ujemne salda liczby ludności odnotowało w tym czasie miasto Bochnia.

Do gmin, w których między 2010 a 2018 rokiem przybywało procentowo ludności więcej niż wynosiła średnia powiatowa, należały:

- gmina Łapanów – przybyło 430 osób, czyli 5,6 proc.;
- gmina Nowy Wiśnicz – przybyło 749 osób, czyli 5,6 proc.;
- gmina Bochnia – przybyło 1088 osób czyli, 5,8 proc.;
- gmina Trzciana – przybyło 388 osób czyli, 7.5 proc.;
- gmina Żegocina – przybyło 370 osób czyli, 7,2 proc.

W trzech gminach Powiatu Bocheńskiego procentowy wzrost ludności w latach 2010 – 2018 był niższy niż średnia powiatowa (3,2 proc.) – należały do nich:

- gmina Drwinia – przybyło 59 osób, czyli 0,9 proc.;
- gmina Lipnica Murowana – przybyło 107 osób, czyli 1,9 proc.;
- gmina Rzezawa – przybyło 336 osób, czyli 3,1 proc.

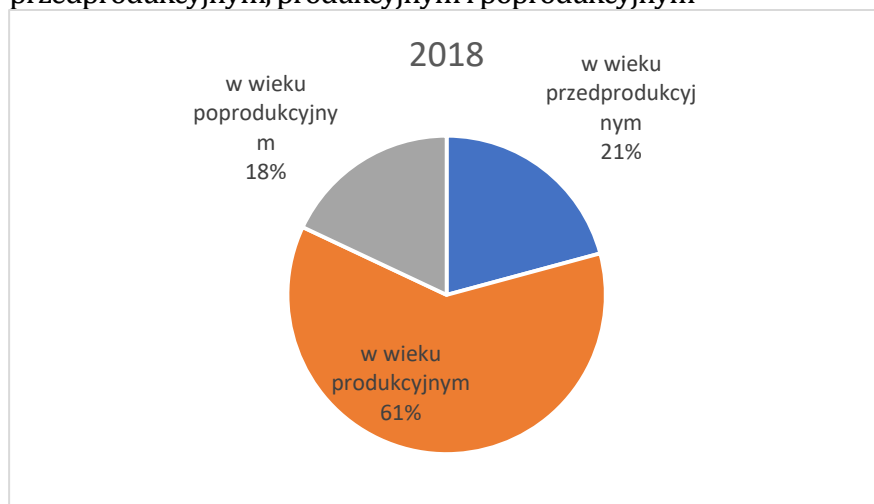
Należy przy tym pamiętać, że w okresie 2010 – 2018 w mieście Bochnia ubyły 244 osoby, czyli 0,8 proc. ludności miasta, a przy dłuższym utrzymywaniu się tej tendencji depopulacji miasta powiatowego lokalny samorząd może mieć do czynienia z wyzwaniami, które odnosić się będą do kosztów funkcjonowania infrastruktury technicznej i społecznej w mieście.

Tabela 1. Liczba ludności w latach 2010 - 2018 (dane coroczne), dane dla kraju, województwa małopolskiego, Powiatu Bocheńskiego i gmin Powiatu Bocheńskiego

	Ogółem									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2020 ¹
	[osoba]									
POLSKA	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	38 437 239	38 432 992	38 433 558	38 411 148	38 382 576
MAŁOPOLSKIE	3 336 699	3 346 796	3 354 077	3 360 581	3 368 336	3 372 618	3 382 260	3 391 380	3 400 577	3 410 901
Powiat bocheński	103 231	103 869	104 404	104 765	105 083	105 416	105 747	106 096	106 514	106 858
Bochnia m.	30 166	30 300	30 303	30 219	30 104	30 107	30 048	29 992	29 922	29 718
Bochnia w.	18 784	18 960	19 091	19 305	19 421	19 530	19 606	19 744	19 872	20 024
Drwinia	6 458	6 465	6 539	6 513	6 484	6 535	6 513	6 505	6 517	6 534
Lipnica Murowana	5 535	5 547	5 553	5 574	5 587	5 601	5 633	5 648	5 642	5 659
Łapanów	7 709	7 771	7 772	7 841	7 895	7 934	7 998	8 049	8 139	8 197
Nowy Wiśnicz	13 272	13 372	13 459	13 563	13 682	13 759	13 853	13 880	14 021	14 177
Rzezawa	10 940	10 995	11 072	11 087	11 128	11 117	11 158	11 239	11 276	11 348
Trzciana	5 194	5 257	5 352	5 373	5 405	5 428	5 494	5 529	5 582	5 641
Żegocina	5 173	5 202	5 263	5 290	5 377	5 405	5 444	5 510	5 543	5 560

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

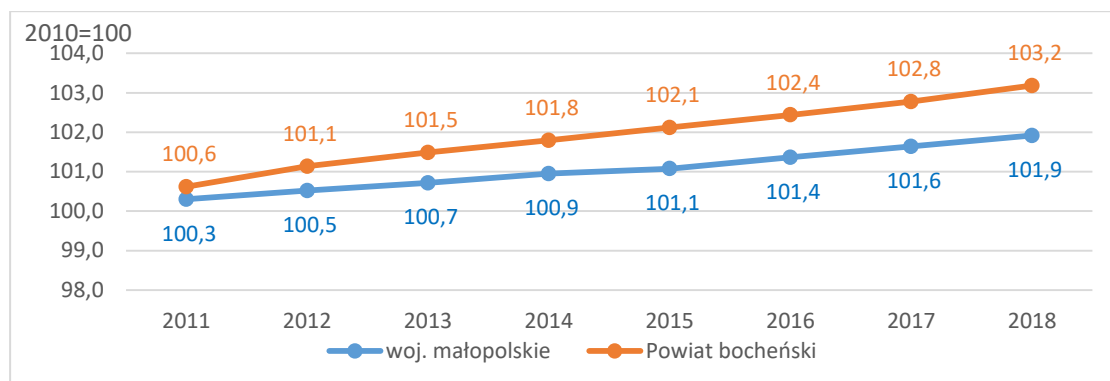
Wykres 1. Struktura ludności Powiatu Bocheńskiego w 2018 roku według udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

¹ Dane GUS BDL, aktualizacja z 8 czerwca 2020 roku

Wykres 2. Wykres dynamika liczby ludności – Powiat Bocheński i Województwo Małopolskie w latach 2010-2018 (rok porównawczy 2010)

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

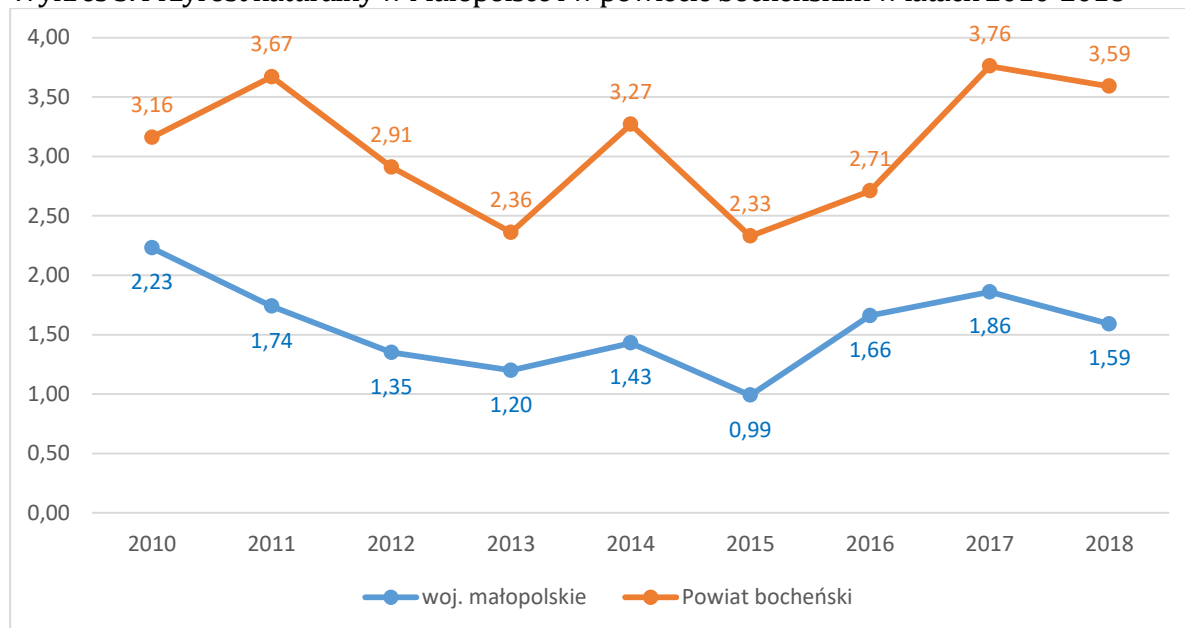
W gminach Powiatu Bocheńskiego gęstość zaludnienia w mieście Bochnia między 2010 a 2018 rokiem z 1010 osób na 1 km² do 1002 osób na 1 km². W tym samym okresie gęstość zaludnienia utrzymała się na niezmiennym poziomie w gminie Drwinia (60 osób na 1 km²). W pozostałych gminach Powiatu Bocheńskiego gęstość zaludnienia w latach 2010 – 2018 wzrosła:

- w gminie wiejskiej Bochnia z 144 do 152 osób na 1 km²;
- w gminie Lipnica Murowana z 92 do 94 osób na 1 km²;
- w gminie Łapanów z 108 do 114 osób na 1 km²;
- w gminie Nowy Wiśnicz z 162 do 171 osób na 1 km²;
- w gminie Rzezawa z 127 do 131 osób na 1 km²;
- w gminie Trzciana z 118 do 127 osób na 1 km²;
- w gminie Żegocina z 148 do 159 osób na 1 km².

Wśród gmin Powiatu Bocheńskiego tylko dwie gminy miały wskaźnik gęstości zaludnienia w 2018 roku wyższy niż średnia powiatowa (164 osoby na 1 km²). Były to: gmina miejska Bochnia (1002 osoby na 1 km²) i gmina miejsko – wiejska Nowy Wiśnicz (171 osób na 1 km²). Nieco poniżej średniej powiatowej plasowały się gminy: gmina wiejska Bochnia (152 osoby na 1 km²) i gmina Żegocina (159 osób na 1 km²). Niższe od

średniej powiatowej wskaźniki gęstości zaludnienia miały także gminy: Rzezawa (131 osób na 1 km²), Trzciana (127 osób na 1 km²), Łapanów (114 osób na 1 km²) oraz Lipnica Murowana (94 osoby na 1 km²). Najniższy (37 proc. średniej powiatowej) wskaźnik gęstości zaludnienia miała gmina Drwinia, gdzie na 1 km² powierzchni gminy przypadało 60 mieszkańców.

Wykres 3. Przyrost naturalny w Małopolsce i w powiecie bocheńskim w latach 2010-2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Ujemny przyrost naturalny utrzymuje się w Polsce nieprzerwanie od 2013 roku. Zmiany, jakie dokonały się w skali kraju obrazuje porównanie dwóch lat wybranych jako początkowe i końcowe w niniejszej diagnozie społeczno-gospodarczej. O ile w 2010 roku przyrost naturalny był dodatni i wyniósł 34822 osoby, o tyle w 2018 roku przyrost ten był ujemny i wyniósł -26022 osoby. W tym samym okresie liczba mieszkańców województwa małopolskiego wzrosła o 63 878 osób, co daje przyrost liczby Małopolan o 1,9 proc. W analizowanym okresie w Polsce ujemny przyrost naturalny był najniższy w 2017 roku (-870 osób), a w Małopolsce ten rok był najlepszy spośród lat 2011 – 2018, ponieważ przyrost naturalny wyniósł + 6309 osób (lepszy był tylko rok 2010 – przyrost dodatni z wynikiem 7416 osób w Małopolsce). Także w Powiecie Bocheńskim rok 2017

był najkorzystniejszy – przyrost naturalny dla całego powiatu wyniósł wówczas +382 osoby.

Duża mobilność ludności Polski przejawia się w migracjach zagranicznych i wewnątrz kraju. W Małopolsce powoli wyhamowuje trend zyskiwania mieszkańców dzięki przybywającym w efekcie migracji. Zjawisko to jest jednak nie do końca zdiagnozowane, ponieważ coraz liczniejszą grupę mieszkańców stanowią obywatele innych państw (w Małopolsce główne kierunki migracji to Ukraina i Białoruś), którzy mieszkają i pracują w Województwie Małopolskim ale nie są zameldowani, a tym samym nie są ujmowani w statystykach migracyjnych.

Jednym z najistotniejszych czynników wpływających obecnie na liczbę mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego są migracje, które coraz mocniej wpływają na wielkość populacji. O ile jednak w 2010 roku spośród 22 powiatów Małopolski (wraz z powiatami grodzkimi) ponad połowa (14 powiatów) mogła pochwalić się dodatnim saldem migracji, o tyle w 2018 roku było już tylko 6 takich powiatów.

W 2010 roku do grupy powiatów z dodatnim saldem migracji zaliczały się powiaty: bocheński (0,84 osoby na 1 tys. ludności), brzeski (0,84 osoby), krakowski (9,85 osoby), limanowski (0,16 osoby), myślenicki (3,19 osoby), nowosądecki (0,85 osoby), nowotarski (0,21 osoby), proszowicki (1,36 osoby), suski (0,72 osoby), tarnowski (2,12 osoby), tatrzański (1,65 osoby), wadowicki (0,16 osoby), wielicki (12,53 osoby) oraz Kraków jako miasto na prawach powiatu (0,55 osoby).

W 2018 roku dodatnim saldem migracji mogły pochwalić się powiaty: krakowski (6,46 osoby na 1 tys. ludności), miechowski (0,49 osoby), myślenicki (1,78 osoby), tatrzański (0,41 osoby), wielicki (12,13 osoby) oraz miasto Kraków (6,13 osoby). Powiat Bocheński w 2018 roku odnotował ujemne saldo migracji (-0,27 osoby na 1 tys. ludności), podobnie jak powiaty brzeski (-1,30) i limanowski (-1,59). W grupie czterech powiatów porównywanych w niniejszej diagnozie tylko powiat myślenicki nadal odnotowywał dodatnie saldo migracji (+1,78 osoby na 1 tys. ludności). Ujemne saldo migracji w trzech analizowanych powiatach ujmowano w czasie, gdy całe Województwo Małopolskie miało dodatnie saldo migracji (w 2018 roku +1,63 osoby na 1 tys. ludności).

Wśród gmin Powiatu Bocheńskiego w 2018 roku dodatnie saldo migracji miały gminy:

- gmina wiejska Bochnia (2,02 osoby na 1 tys. mieszkańców);

- gmina Łapanów (7,04 osoby na 1 tys. mieszkańców);
- gmina Nowy Wiśnicz (1,15 osoby na 1 tys. mieszkańców);
- gmina Rzezawa (0,98 osoby na 1 tys. mieszkańców);
- gmina Trzciana (1,26 osoby na 1 tys. mieszkańców).

Ujemne saldo migracji w 2018 roku miały natomiast cztery gminy Powiatu Bocheńskiego:

- miasto Bochnia (-3,64 osoby na 1 tys. mieszkańców);
- gmina Drwinia (-0,92 osoby na 1 tys. mieszkańców);
- gmina Lipnica Murowana (-5,52 osoby na 1 tys. mieszkańców);
- gmina Żegocina (-2,53 osoby na 1 tys. mieszkańców).

Ogólnopolska tendencja zwiększania się udziału osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do całości populacji jest widoczna także w Powiecie Bocheńskim. W branym do analizy jako rok wyjściowy 2010 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym stanowiła 15 proc. ogółu mieszkańców powiatu, podczas gdy w 2018 roku było to już 18 proc. ludności powiatu. W tym samym okresie spadł odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (z 22 proc. do 21 proc.) i odsetek osób w wieku produkcyjnym (z 63 proc. do 61 proc.). Te dane statystyczne, mówiące o strukturze ludności Powiatu Bocheńskiego w odniesieniu do ich potencjalnej aktywności na rynku pracy, są podstawą do uznania tej jednostki samorządu terytorialnego jako jednostki o słabnącym potencjale rozwojowym w skali regionu, wymagającej interwencji pozwalającej włączyć się funkcjonalnie do najbardziej konkurencyjnego w województwie obszaru metropolii krakowskiej.

W Województwie Małopolskim Powiat Bocheński ze swoją strukturą ludności (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) ma lepsze wskaźniki niż średnie dla Małopolski (większa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i nieznacznie większa w wieku produkcyjnym). Niemniej pod względem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym Powiat Bocheński ma niższy odsetek niż powiaty limanowski i myślenicki, a w wieku poprodukcyjnym odsetek ludności wyższy niż wspomniane wcześniej powiaty. Powiat brzeski ma natomiast największy odsetek ludności w wieku produkcyjnym, a tuż za nim plasuje się powiat myślenicki. Powiaty: bocheński i

limanowski mają porównywalny odsetek osób w wieku produkcyjnym, a powiaty bocheński i brzeski w wieku poprodukcyjnym.

Z prognozy GUS do roku 2030 wynika, że w tej perspektywie czasowej będziemy mieć do czynienia z pogłębiającym się procesem starzenia się społeczeństwa w Polsce, Małopolsce oraz wybranych do niniejszej analizy czterech powiatach małopolskich. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Powiecie Bocheńskim wzrośnie do 20,07 proc., co będzie odsetkiem mniejszym niż w Polsce (23,25 proc.), Małopolsce (21,62 proc.) czy w powiecie brzeskim (20,52 proc.), ale mniej osób w wieku poprodukcyjnym będą miały powiaty limanowski (17,86 proc.) i myślenicki (18,97 proc.).

Tabela 2. Prognoza – udział % grup wiekowych z podziałem na grupy wiekowe w wieku przedprodukcyjnym produkcyjnym i poprodukcyjnym w Polsce oraz Małopolsce

Nazwa	prognoza na rok 2020				prognoza na rok 2025				prognoza na rok 2030			
	Przed prod ukcyj ny	prod ukcyj ny	popr oduk cyjny	65+	przed prod ukcyj ny	prod ukcyj ny	popr oduk cyjny	65+	przed prod ukcyj ny	prod ukcyj ny	popr oduk cyjny	65+
POLSKA	17,65	62,46	19,89	18,86	17,22	61,19	21,59	21,70	15,95	61,57	22,48	23,25
MAŁOPOLSKIE	18,48	62,98	18,54	17,65	18,13	61,96	19,91	20,00	16,89	62,28	20,84	21,62
Powiat bocheński	20,25	63,04	16,71	15,92	19,70	62,16	18,13	18,28	18,32	62,37	19,31	20,07

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Powiat Bocheński dysponuje 37 placówkami bibliotecznymi oraz ich filiami, co stawia tę jednostkę w czołówce analizowanych powiatów. Co ważne, liczba ta nie spada, więc możemy mówić o stabilnej sytuacji w zakresie miejsc do pogłębiania swojej wiedzy oraz wyobraźni – bardzo ważnej dla kształtowania kapitału społecznego. Duża liczba bibliotek na ogół sprzyja rozwojowi czytelnictwa, jednak jak możemy się dowiedzieć analizując wskaźniki wypożyczeń księgozbiorów na zewnątrz w latach 2010-2018, po początkowym wzroście w roku 2013 mamy do czynienia z ekstremum maksymalnym po czym liczba wypożyczających sukcesywnie spada. Jest to trend ogólnopolski, jednak należy zauważyć, że również w Powiecie Bocheńskim liczba wypożyczających książki z bibliotek w roku 2018 jest znacznie niższa niż w 2010. Należy negatywnie ocenić ten trend z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego: czytelnictwo jest jednym z elementów kształtujących kapitał społeczny, a ten jest składową rozwoju gospodarczego. Jak pokazały badania, istotnym elementem bazy ekonomicznej są ludzie,

w literaturze przedmiotu nazywamy ich *zasobem ludzkim*. Ludzie są płatnikami podatków, przedsiębiorcami, klientami, zasobem intelektualnym, zasobem rynku pracy, itp. Od ich liczebności, stopnia dywersyfikacji wykształcenia, stopnia specjalizacji, kreatywności zależy dobrobyt (poziom rozwoju gospodarczego) danego terytorium. Jednak nie da się sprowadzić zasobów ludzkich do analizy ich kompetencji. Oczywiście wykształcenie i stopień specjalizacji ludzi są ważne – nazywamy to kapitałem ludzkim. Równie ważny jest kapitał obywatelski, zwany społecznym, który należy także traktować jak zasób gospodarczy. Kapitał społeczny analizujemy również z punktu widzenia poziomu zarobków – część podatku dochodowego od osób fizycznych zasila kasę samorządów lokalnych, więc warto przyciągać do siebie tzw. klasę metropolitalną – ludzi o kluczowych kompetencjach oraz ponadprzeciętnie wysokich zarobkach. Innym wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego jest liczba osób w wieku produkcyjnym oraz pośrednio przedprodukcyjnym.

Osoby aktywne zawodowo lub takie, które dopiero wejdą na rynek pracy są cennym zasobem, o ile nie podejmą decyzji o zmianie miejsca zamieszkania. Ujemne saldo migracji – o czym pisano już w innym miejscu niniejszej diagnozy - świadczy o utracie zasobów ludzkich i tzw. bazy podatkowej, ale również kapitału, który mógłby przekonać inwestorów do pozostania (w przypadku obecnie funkcjonujących) oraz do przekonania potencjalnych nowych podmiotów do stworzenia nowych miejsc pracy. Ale jeśli przeanalizować najczęstsze motywy opuszczania przez mieszkańców swojego dotychczasowego miejsca zamieszkania, to związane są one z różnicą w poziomie zarobków oraz pewnością zatrudnienia, ale czynnikiem hamującym masowe opuszczanie miejsc gospodarczo słabszych jest wysoka jakość kapitału społecznego. Kapitał ten mierzymy poziomem empatii, aktywności obywatelskiej, zaufania do władz samorządowych, ale również *poczuciem zakorzenienia*. Ten socjologiczny termin oznacza rodzaj lokalnego patriotyzmu, poczucia dumy z bycia mieszkańcem określonego osiedla, ulicy, dzielnicy, gminy czy powiatu. Ten rodzaj wrażliwości utrudnia ewentualną decyzję o wyjeździe, a zatem z tego punktu widzenia kapitał społeczny przyczynia się do zmniejszenia negatywnych zjawisk gospodarczych. Dodatkowo wysoki poziom kapitału społecznego zwiększa efektywność polityk publicznych poprzez dużo łatwiejszą możliwość realizacji inicjatyw publiczno-społecznych, a w konsekwencji realizacji zadań na rzecz obywateli w oparciu o ich zdiagnozowane oczekiwania. Zarówno do rozwoju kapitału ludzkiego, jak i kapitału społecznego, niezbędne są instytucje, infrastruktura

oraz rodzaj inicjatywności władz samorządowych. Infrastrukturą dla rozwoju kapitału społecznego są szeroko rozumiane instytucje kultury i generujące zasoby wiedzy, nie w sensie zdobywania certyfikatu, ale w celu zdobywania wiedzy, empatii i pobudzania wyobraźni. Temu służą biblioteki, czytelnie, a idąc dalej - muzea, teatry, instytucje należące do szeroko rozumianego przemysłu kreatywnego. Zatem dostrzegalny jest związek pomiędzy spadkiem liczby czytelników (wypożyczających woluminy) a poziomem kapitału społecznego, a w efekcie zasobami gospodarczymi. Poniżej w tabelach zamieszczono dane dotyczące infrastruktury kultury oraz liczby organizacji pozarządowych, które są odzwierciedleniem aktywności obywatelskiej. Należy pozytywnie ocenić wartości wskaźników zarówno w ujęciu czasowym, choć wskaźniki te, będące stymulantami rozwoju (wskaźnikami, których wzrost wartości oznacza rozwój, pozytywne konsekwencje, w odróżnieniu np. od wskaźnika bezrobocia, który jest przykładem destymulanta rozwoju) cechuje niska dynamika wzrostu. Warto jednak podjąć w przyszłości uporządkowane i zaprogramowane działania na rzecz stymulowania kapitału ludzkiego oraz społecznego.

Tabela 3. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców, dane dla kraju, województwa małopolskiego, Powiatu Bocheńskiego, w poszczególnych gminach Powiatu Bocheńskiego

Nazwa	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców							
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	[-]							
POLSKA	2,84	3,00	3,15	3,31	3,51	3,68	3,85	3,68
MAŁOPOLSKIE	2,81	2,95	3,11	3,25	3,47	3,65	3,84	3,73
Powiat Bocheński	2,47	2,54	2,66	2,75	2,98	3,10	3,27	3,22
Bochnia m.	1,98	2,05	2,18	2,39	2,59	2,70	3,03	3,11
Bochnia w.	2,64	2,62	2,64	2,63	2,76	2,75	2,99	2,87
Drwinia	3,40	3,36	3,84	4,01	4,13	4,30	4,15	3,99
Lipnica Murowana	2,16	2,16	2,33	2,51	2,86	2,66	2,83	3,01
Łapanów	4,12	4,89	4,97	4,94	5,29	5,38	5,34	4,79
Nowy Wiśnicz	2,02	2,01	2,06	2,05	2,40	2,67	2,81	2,78
Rzezawa	2,18	2,17	2,25	2,25	2,34	2,69	2,85	2,75
Trzciana	3,04	2,99	3,16	3,52	3,68	3,82	3,80	3,94
Żegocina	2,69	2,66	2,84	2,79	3,33	3,49	3,45	3,43

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 4. Organizacje pozarządowe w Powiecie Bocheńskim w 2018 roku (bez OSP i KGW)

	LICZBA - OGÓŁEM	DOMINUJACY TYP DZIAŁANIA					
		kultura	społeczny	turystyka, ekologia	oświata, edukacja	bezpieczeństwo, profilaktyka	sport, kultura fizyczna
Miasto Bochnia	103	20	37	4	10	1	31
Bochnia	37	9	7	-	-	-	21
Drwinia	18	1	4	-	2	-	11
Lipnica Murowana	9	2	1	1	-	-	5
Łapanów	27	5	5	-	6	1	10
Nowy Wiśnicz	21	7	4	-	-	-	10
Rzezawa	28	3	8	-	1	-	16
Trzciana	13	4	4	-	1	-	4
Żegocina	13	3	4	1	-	-	5
OGÓŁEM	269	54	74	6	20	2	113

Źródło: Dane opracowane przez Starostwo Powiatowe w Bochni.

Tabela 5. Analiza SWOT w sferze społecznej dla Powiatu Bocheńskiego

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Funkcjonowanie szpitala powiatowego – możliwość wpływania lokalnego samorządu na profil działania i jakość usług świadczonych blisko miejsca zamieszkania (w tym ratownictwa). ▪ Rozwinięta baza szkół podstawowych i ponadpodstawowych – możliwość realizowania polityki edukacyjnej przez władze lokalne (gminy, powiat). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relatywnie niska jakość kapitału ludzkiego liczona strukturą wykształcenia. ▪ Inercja w reagowaniu na zmiany w gospodarce dotyczące wprowadzania zmian nauczania zawodowego. ▪ Brak koordynacji i planowania ścieżki rozwoju młodzieży (zdolnej, z deficytami) – brak priorytetyzacji. ▪ Niedofinansowanie usług medycznych w kontraktach NFZ

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Doświadczenie placówek edukacyjnych w uczestnictwie w programach zewnętrznych (dodatkowe zajęcia, praca z zdolnymi uczniami). ▪ Rozwinięta baza obiektów usług społecznych (kultura, pomoc społeczna, usługi zdrowotne). ▪ Wysoki poziom kapitału społecznego liczonego poczuciem przynależności do Powiatu (identyfikacja lokalna). ▪ Autentyczna i żywa kultura ludowa – baza dla aktywizacji społecznej. ▪ Rozwinięta sieć organizacji społecznych – OSP – wychodzących w swojej działalności poza obszar bezpieczeństwa. ▪ Funkcjonowanie centrów handlowych – baza dla części usług społecznych. ▪ Obecność zdywersyfikowanych usług, co wpisuje Powiat w koncepcję terytorium zwartej i samowystarczalnego (kompaktowego). ▪ Wykorzystanie nowoczesnych form komunikacji do kontaktów z mieszkańcami (w tym powiadomienia SMS). 	<p>skutkujące okresem oczekiwania i jakością usług służby zdrowia – wpływ na funkcjonowanie placówek medycznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysokie koszty utrzymania i restrukturyzacji szpitala powiatowego. ▪ Wysokie wewnętrzne różnice w poziomie zarobków i jakości życia. ▪ Słabość połączeń lokalnych – transport publiczny nie zapewnia dostępu do bazy usług społecznych. ▪ Relatywnie niska jakość kapitału społecznego mierzona liczbą NGO i różnorodnością obszarów działania na poziomie lokalnych. ▪ Brak analizy zapotrzebowania na usługi społeczne – brak mechanizmów reagowania na zmiany potrzeb. ▪ Niskie uczestnictwo w współzarządzaniu mieszkańców na poziomie lokalnym (frekwencja w wyborach samorządowych).
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Możliwość współpracy z ośrodkami akademickimi (Kraków, w mniejszym stopniu inne ośrodki) w celu podnoszenia jakości nauczania. ▪ Możliwość współpracy z ośrodkami życia kulturalnego i sportowego (instruktorzy, twórcy, wykładowcy) w celu podnoszenia jakości i atrakcyjności (w tym różnorodności) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zjawisko ucieczki osób szczególnie w wieku 19-24 do wielkich miast w Polsce i w Europie. ▪ Zahamowanie tempa rozwoju kraju skutkujące ograniczeniem finansowania usług służby zdrowia. ▪ Zahamowanie tempa rozwoju kraju skutkujące ograniczeniem

<p>zajęć dla mieszkańców powiatu (wszystkie pokolenia).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poprawiająca się dostępność do środków wspierania zajęć dla seniorów w skali kraju. ▪ Możliwość udziału w programach zewnętrznych (krajowych, wojewódzkich) poprawiających opiekę nad seniorami (np. Małopolski TELE ANIOŁ). ▪ Relatywnie wysoki wskaźnik przyrostu liczby mieszkańców w regionie i w powiecie – możliwość utrzymania zróżnicowania oferty usług społecznych. ▪ Korzystne uwarunkowania środowiskowe, klimatyczne i walory krajobrazowe sprzyjające turystyce wypoczynkowej i rekreacji. ▪ Wdrożenie krajowych programów niwelujących zróżnicowania zasobności i ograniczających liczebność grup o niskich dochodach (programy socjalne), stymulowanie popytu na usługi społeczne (zajęcia dodatkowe). 	<p>finansowania usług społecznych (kultura, sport itp.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Trend depersonalizacji aktywności, dotyczący szczególnie ludzi młodych – ograniczenia kontaktów bezpośrednich na rzecz kontaktów poprzez media elektroniczne. ▪ Zmiany modeli kulturowych – „globalna wioska” – ograniczających kontakty bezpośrednie i udział w zajęciach z zakresu usług społecznych organizowanych w świecie realnym. ▪ Nowe formy uzależnień – „cyberuzależnienia” – i ich skutki dla życia społecznego. ▪ Trend depersonalizacji aktywności, dotyczący szczególnie ludzi młodych – ograniczenia kontaktów bezpośrednich na rzecz kontaktów poprzez media elektroniczne, spowodowane pandemią wirusa COVID-19. ▪ Zmiany modeli kulturowych, ograniczających kontakty bezpośrednie i udział w zajęciach z zakresu usług społecznych organizowanych w świecie realnym, spowodowane pandemią wirusa COVID-19.
--	---

Źródło: opracowanie własne.

2.2. INFRASTRUKTURA

W 2010 roku na tle Województwa Małopolskiego Powiat Bocheński w zakresie dostępności do wody bieżącej z wodociągów komunalnych (65,3 proc. korzystających z wodociągów) plasował się poniżej grupy powiatów mocno zurbanizowanych (chrzanowski, olkuski, oświęcimski, powiat krakowski, powiat grodzki Kraków, powiat grodzki Tarnów), ale wyżej niż powiaty porównywane w niniejszej diagnozie – powiat brzeski (60 proc. korzystających z wodociągów), powiat limanowski (42,9 proc. korzystających z wodociągów) i powiat myślenicki (59,2 proc. korzystających z wodociągów).

Bardziej korzystnie od wybranych do analizy benchmarkingowej wypadł Powiat Bocheński pod względem wskaźnika odsetka osób korzystających z kanalizacji. W Powiecie Bocheńskim z kanalizacji korzystało w 2010 roku 44,7 proc. mieszkańców, w powiecie brzeskim 29,6 proc. mieszkańców, a powiecie limanowskim 23,6 proc., a w powiecie myślenickim 34,0 proc. mieszkańców. Lepszymi wskaźnikami wobec powiatów brzeskiego, limanowskiego i myślenickiego mógł pochwalić się Powiat Bocheński w zakresie odsetka osób korzystających z sieci gazowej oraz oczyszczalni ścieków. W porównaniu do danych o przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania oraz przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na 1 mieszkańca Powiat Bocheński ma wskaźniki lepsze od powiatów brzeskiego, limanowskiego i myślenickiego (wyjątkiem jest wielkość powierzchni użytkowej 1 mieszkania w powiecie brzeskim - 91,7 m kw. – która jest nieco wyższa od wartości tego wskaźnika – 88,3 m kw. – dla Powiatu Bocheńskiego).

Porównanie stanu infrastruktury w Powiecie Bocheńskim w 2010 roku na tle pozostałych powiatów Małopolski przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Infrastruktura w powiatach Województwa Małopolskiego w 2010 roku

Powiat	Ludność korzystająca z wodociągów w %	Ludność korzystająca z kanalizacji w %	Ludność korzystająca z sieci gazowej w %	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w %	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ²

Powiat krakowski	85,1	34,3	67,5	35,7	93,5	28,2	159,1
Powiat Bocheński	65,3	44,7	80,0	50,2	88,3	25,2	129,2
Powiat brzeski	60,0	29,6	71,0	30,3	88,2	24,8	140,5
Powiat chrzanowski	97,6	62,1	70,4	59,3	72,2	24,2	197,7
Powiat dąbrowski	85,7	36,1	63,6	39,8	88,3	23,5	168,4
Powiat gorlicki	35,7	41,2	71,0	42,9	79,9	22,1	98,6
Powiat limanowski	42,9	23,6	49,5	26,7	86,5	21,8	109,1
Powiat miechowski	78,2	25,8	4,1	31,1	80,7	26,8	145,8
Powiat myślenicki	59,2	34,0	53,2	35,2	91,7	24,2	114,3
Powiat nowosądecki	43,3	25,8	49,6	28,8	87,1	21,3	137,7
Powiat nowotarski	47,0	46,7	9,3	52,8	88,8	23,7	106,3
Powiat olkuski	96,9	48,1	66,9	50,1	75,8	24,3	110,4
Powiat oświęcimski	96,1	54,3	78,7	61,8	77,2	24,4	169,4
Powiat proszowicki	76,6	23,1	11,5	29,2	98,5	28,1	174,2
Powiat suski	33,8	25,1	3,2	24,2	88,0	24,7	99,2
Powiat tarnowski	56,1	29,6	67,5	31,4	90,4	23,0	132,0
Powiat tatrzański	63,6	58,6	3,2	55,3	89,6	30,9	118,7
Powiat wadowicki	74,5	41,3	62,7	44,1	86,7	24,3	173,3
Powiat wielicki	83,6	37,4	80,1	32,1	93,4	28,1	191,7
Powiat m. Kraków	99,7	90,6	80,6	91,2	57,3	24,8	299,4
Powiat m. Nowy Sącz	80,5	74,9	89,0	97,6	72,3	24,4	366,4
Powiat m. Tarnów	96,7	86,8	94,5	100,0	62,4	22,8	322,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

W latach 2010 – 2018 samorządy gminne Powiatu Bocheńskiego przeprowadziły wiele inwestycji w infrastrukturę techniczną. Dzięki temu udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej wzrósł z 65,3% w 2010 r. do 76,9 % w roku 2018.

Prowadzono również duże inwestycje w sieć kanalizacyjną i w ciągu ośmiu porównywanych lat odsetek osób korzystających z kanalizacji wzrósł z 44,7 proc. w 2010 roku do 57,4 proc. Wraz z niewielkim przyrostem liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej podniósł się wskaźnik odsetka osób korzystających z oczyszczalni ścieków – z 50,2 do 60,3 proc.

Na podstawie danych ilościowych należy stwierdzić, że:

- w zakresie zabezpieczenia ludności w dostęp do wody o kontrolowanej jakości najlepsza sytuacja ma miejsce w gminie wiejskiej Bochnia i w mieście Bochnia, najtrudniejsza sytuacja ma miejsce w gminach Lipnica Murowana i Trzciana;
- w zakresie zabezpieczenia ludności w dostęp do sieci kanalizacyjnej najlepsza sytuacja ma miejsce w gminie wiejskiej Bochnia i w mieście Bochnia, najtrudniejsza sytuacja jest w gminach Drwinia, Nowy Wiśnicz i Lipnica Murowana;
- najlepszy dostęp do sieci gazowej mają mieszkańcy gmin: miasto Bochnia, Żegocina, gmina wiejska Bochnia, najłabszy dostęp mają mieszkańcy gminy Łapanów i gminy Rzezawa;
- zabezpieczenie odbioru nieczystości płynnych do oczyszczalni ścieków jest najlepiej prowadzone w gminie miejskiej Bochnia i gminie wiejskiej Bochnia; najtrudniejsza sytuacja ma miejsce w gminach Drwinia, Lipnica Murowana i Nowy Wiśnicz.

Zestawienie liczby wydanych pozwoleń na budowę w dłuższej perspektywie czasowej jest pomocne w odczytywaniu tendencji inwestycyjnych i charakterze podmiotów, które uzyskują pozwolenia na realizację obiektów komercyjnych. Dane o liczbie wydawanych pozwoleń na budowę domów jednorodzinnych w latach 2010-2018 pokazują ruch inwestycyjny w gminach Powiatu Bocheńskiego oraz kierunki migracji w obrębie powiatu. Te dane należy oceniać w połączeniu z informacjami demograficznymi oraz gospodarczymi. Tłem do oceny ruchu inwestycyjnego są wskaźniki mówiące o zmianie liczby podmiotów gospodarczych, liczbie osób aktywnych na rynku pracy,

poziomie bezrobocia oraz wpływach z podatków do budżetów samorządów, bazujących na udziale w podatku PIT. Porównując dane o liczbie podejmowanych inwestycji komercyjnych z informacjami zawartymi w części diagnozy poświęconej gospodarce w Powiecie Bocheńskim dowiemy się czy Powiat stanowi obszar istotny dla rozwoju gospodarczego Małopolski.

Z liczby wydawanych pozwoleń na budowę obiektów w latach 2010 – 2018 można dedukować o kierunkach inwestycji prowadzonych w Powiecie Bocheńskim. Liczba wydanych w Powiecie Bocheńskim pozwoleń na budowę domów jednorodzinnych w okresie lat 2010 – 2018 była najwyższa w 2018 roku (454 pozwolenia), kiedy to po raz pierwszy przekroczone liczbę wydanych pozwoleń w 2010 roku. W latach 2010 – 2015 notowany był stały spadek liczby wydanych pozwoleń na budowę, od 2015 roku tendencja ta się zmieniła i wydawanych było coraz więcej pozwoleń na budowę domów jednorodzinnych, ale największy wzrost zanotowano między 2017 a 2018 rokiem, gdy liczba pozwoleń wzrosła z 310 do 454, czyli o 47 proc. liczone rok do roku.

Budownictwo jednorodzinne między latami 2017 a 2018 najszybciej rozwijało się w gminach Nowy Wiśnicz i Rzeszawa, w których w 2018 roku wydano odpowiednio 102 i 78 pozwoleń na budowę domów jednorodzinnych. W zajmującej w 2010 roku pierwsze miejsce w powiecie pod względem liczby wydawanych zezwoleń na budowę domów jednorodzinnych gminie wiejskiej Bochnia tempo budownictwa wyhamowywało i od 2014 roku liczba wydanych pozwoleń nie przekracza tam 80. W liczbach bezwzględnych najmniej przybywa nowych domów w gminach Drwinia (16 pozwoleń w 2018 roku), Lipnica Murowana (26 pozwoleń w 2018 roku) i Trzciana (27 pozwoleń w 2018 roku).

Liczba wydanych pozwoleń na budowę obiektów handlowo – usługowych w Powiecie Bocheńskim w latach 2010 – 2018 nie spadała poniżej 20 pozwoleń rocznie. W latach 2010 – 2018 w Powiecie Bocheńskim wydano łącznie 160 pozwoleń na budowę obiektów handlowo – usługowych, z czego najwięcej w gminie miejskiej Bochnia (ponad połowa).

Według statystyk z lat 2010 – 2018 wynika, że w tym czasie wydano łącznie następującą liczbę pozwoleń na budowę obiektów handlowo – usługowych w gminach Powiatu Bocheńskiego:

- dla miasta Bochnia – 89 pozwoleń;

- dla gminy wiejskiej Bochnia – 21 pozwoleń;
- dla gminy Drwinia – 3 pozwolenia;
- dla gminy Lipnica Murowana – 7 pozwoleń;
- dla gminy Łapanów – 10 pozwoleń;
- dla gminy Nowy Wiśnicz – 15 pozwoleń;
- dla gminy Rzezawa – 11 pozwoleń;
- dla gminy Trzciana – 15 pozwoleń;
- dla gminy Żegocina – 9 pozwoleń.

Rolą stref inwestycyjnych oraz stref aktywności gospodarczej (SAG) jest zachęcanie inwestorów do podjęcia działalności lub rozszerzenia już prowadzonej działalności gospodarczej. Samorzady, które odpowiednio wcześniej zareagowały na kryzys ekonomiczny zapoczątkowany zawirowaniami ekonomicznymi na świecie i kryzysem finansowym lat 2007 – 2009, dzisiaj mogą mówić o dyskutowaniu wcześniej podjętych decyzji. Nowe możliwości inwestowania przez samorzady wspierane środkami Unii Europejskiej przeznaczonymi na tworzenie stref inwestycyjnych i ich infrastruktury zostały wykorzystane przez wiele samorządów w Polsce i w Małopolsce. Atutem Powiatu Bocheńskiego, który w XXI wieku zyskał nowoczesne połączenie autostradą A4 z siecią dróg w całej Europie i dysponuje dostępem do międzynarodowej linii kolejowej E30, jest bliskość dużych ośrodków przemysłowych Małopolski i Śląska wraz z Zagłębiem. Sama Bochnia także należy do liczących się ośrodków przemysłowych w południowej Polsce, co może ułatwić zachęcanie kolejnych inwestorów do wyboru Powiatu Bocheńskiego jako miejsca prowadzenia działalności.

W najsilniejszym ośrodku gospodarczym Powiatu Bocheńskiego – mieście Bochnia – tereny inwestycyjne (produkcyjne, usługowe i magazynowe) położone są głównie w północnej części miasta, a więc pomiędzy linią kolejową E30 i autostradą A4, gwarantującymi szybkie połączenia w kraju i w Europie.

Bocheńska Strefa Aktywności Gospodarczej

Niedaleko zjazdu z autostrady A4 zlokalizowana jest Bocheńska Strefa Aktywności Gospodarczej (BSAG). Według informacji podanych przez samorząd miejski, BSAG została wyposażona w pełną infrastrukturę techniczną i drogową, a nieruchomości zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego są

przeznaczone pod zabudowę przemysłową oraz usługową. Bocheńska Strefa Aktywności Gospodarczej zajmuje obszar ok. 62 ha, z czego powierzchnia komercyjna to ponad 53 ha. Na koniec 2018 roku ok. 46 ha powierzchni (86%) stanowiło własność prywatną. Na terenie strefy nieruchomości zakupiło 12 inwestorów, z czego na koniec 2018 roku 6 prowadziło działalność.

W 2017 roku zezwolenie na działalność w Bocheńskiej Strefie Aktywności Gospodarczej uzyskała duża firma Mabuchi Motor Poland sp. z o.o. W ramach otrzymanego zezwolenia firma Mabuchi, zajmująca się produkcją elementów dla motoryzacji, zadeklarowała poniesienie nakładów inwestycyjnych w wysokości 113 mln zł, co powinno pozwolić na utworzenie 253 nowych miejsc pracy.

Stalprodukt S.A.

Na południe od BSAG zlokalizowana jest firma Stalprodukt S.A. - wiodący producent i eksporter wysoko przetworzonych wyrobów ze stali. Zakład produkcyjny zlokalizowany jest na powierzchni ok. 63 ha. Grupa Kapitałowa Stalprodukt S.A., stworzona przez bocheńską firmę, obejmuje jednostkę dominującą oraz 11 jednostek zależnych. Są to następujące podmioty zlokalizowane w Polsce oraz w Czechach.

- Stalprodukt-Centrostal Kraków sp. z o.o.;
- Stalprodukt-Zamość sp. z o.o.;
- STP Elbud sp. z o.o.;
- Stalprodukt-Wamech sp. z o.o.;
- Stalprodukt-Ochrona sp. z o.o.;
- Cynk-Mal S.A.;
- ZGH "Bolesław" S.A.;
- Anew Institute Sp. z o.o.;
- GO Steel Frydek Mistek a.s. (Czechy).

Poza spółką ZGH "Bolesław" S.A., w której Stalprodukt S.A. ma 94,92 proc. udziałów, w pozostałych podmiotach zależnych Stalprodukt S.A. ma 100 proc. udziałów.

Tereny inwestycyjne w mieście Bochnia

Kolejny duży teren inwestycyjny w Bochni zlokalizowany jest w rejonie ulic Partyzantów, Łany, Gazowej i Składowej. Jest to teren o powierzchni powyżej 60 ha, gdzie działalność o charakterze przemysłowym, usługowym czy magazynowym prowadzi wiele firm.

Na terenie gminy miejskiej Bochnia znajduje się również Powiatowa Społeczna Strefa Aktywności Gospodarczej dysponująca 3,5211 ha terenu do dzierżawy. Jego wykorzystanie w ostatnich latach kształtowało się następująco:

- 2015 – 0,4217 ha - wykorzystane 11,97 proc. ogółu powierzchni;
- 2016 – 1,082 ha - wykorzystane 30,73 proc. ogółu powierzchni;
- 2017 – 2,1599 ha - wykorzystane 61,34 proc. ogółu powierzchni;
- 2018 – 3,5211 ha - wykorzystane 100 proc. ogółu powierzchni.

Strefa Aktywności Gospodarczej w Drwini

Po kilkuletnich staraniach 1 lipca 2017 grunty o powierzchni 9,45 ha w miejscowości Zielona leżącej w gminie Drwinia weszły w skład Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Podstawą prawną było rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 czerwca 2017 roku w sprawie poszerzenia Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, które ustanowiło podstrefę ZIELONA gmina Drwinia. SAG w gminie Drwinia jest położona wzdłuż drogi wojewódzkiej 965. Według danych z lokalnych samorządów, w końcu 2019 roku stopień wykorzystania gruntów Strefy Aktywności Gospodarczej w Drwini wynosił jeszcze 0 proc. Strefa inwestycyjna w gminie Rzezawa zlokalizowana jest przy ul. Przemysłowej. Według danych na koniec 2019 roku 50 proc. jej obszaru zostało zagospodarowanych.

W pozostałych gminach Powiatu Bocheńskiego (gmina wiejska Bochnia, gminy: Nowy Wiśnicz, Trzciana, Żegocina, Lipnica Murowana, Łapanów), nie tworzą stref aktywności gospodarczej ani stref inwestycyjnych. Tereny pod inwestycje przygotowane miała gmina wiejska Bochnia, z których zagospodarowane były w końcu 2019 roku tereny w następujących miejscowościach: Damienice – 30 proc., Gorzków – 10 proc., Bogucice – 0 proc., Gierczyce 25 proc.

Dla Powiatu Bocheńskiego, tworzonego przez dziewięć gmin położonych na wschód od Krakowa i na zachód od Tarnowa, sąsiedztwo tych miast określa przebieg głównych szlaków komunikacyjnych drogowych i kolejowych w układzie wschód – zachód.

Linia kolejowa E30, należąca do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego, zapewnia po jej modernizacji szybkie dojazdy pociągami pasażerskimi do Krakowa i Tarnowa. Przebieg tej linii kolejowej przez Powiat Bocheński jest także istotny dla rozwoju gospodarczego – lokowania się firm korzystających z przewozów towarowych koleją. Posiadanie fragmentu międzynarodowej linii kolejowej na terenie Powiatu Bocheńskiego jest mocnym atutem budującym potencjał gospodarczy powiatu.

Połączenia między 104 miejscowościami Powiatu Bocheńskiego (102 miejscowości wiejskie, 2 miasta) zapewnia sieć dróg o charakterze krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Przez teren Powiatu Bocheńskiego poprowadzone są następujące drogi o charakterze ponadlokalnym:

a) drogi krajowe:

- autostrada A4 wraz z węzłem Bochnia;
- drogi krajowe nr 4 i 75 przez obszar Powiatu Bocheńskiego biegnące tą samą trasą w układzie wschód - zachód (wyjazd z Krakowa przez powiat wielicki w kierunku wschodnim, kierunek na Tarnów; odgańlenie drogi krajowej 75 w kierunku Nowego Sącza następuje już na terenie powiatu brzeskiego);

b) drogi wojewódzkie:

- nr 964 w kierunku południowo - zachodnim (od mostu na Wiśle w Ispinie do Niepołomic) oraz w kierunku północno - wschodnim (kierunek do Szczurowej)
- nr 775 w kierunku wschód - zachód (od Ispiny do Świniar);
- nr 967 w kierunku południowo - zachodnim (Łapczyca - Dobczyce - Myślenice);
- nr 966 (Wieliczka - Tylmanowa) na południu powiatu;
- nr 965 (Zielona - Limanowa).

Drogi krajowe i wojewódzkie tworzą sieć, nawiązującą do układu komunikacyjnego prowadzącego do miasta Krakowa oraz do autostrady A 4, co ma istotne znaczenie dla dowozu towarów oraz dla organizacji przejazdu osób. Dogodne połączenia z Krakowem i Tarnowem zwiększają mobilność mieszkańców Powiatu Bocheńskiego, dzięki czemu mogą szukać pracy poza obszarem swojego powiatu. Ma to znaczenie pozytywne dla mieszkańców (większe możliwości poszukiwania dobrze

płatnej pracy), ale może mieć też skutki negatywne dla rozwoju powiatu (bariera braku „rąk do pracy”).

Komunikację między miejscowościami Powiatu Bocheńskiego w dużym stopniu zapewniają drogi lokalne – gminne i powiatowe. Ruch przenoszony na drogach powiatowych jest zasadniczo większy niż na drogach gminnych (wyjątkiem są oczywiście drogi gminne w mieście Bochnia).

W dziewięciu gminach Powiatu Bocheńskiego w 2011 roku było 306,4 km dróg powiatowych, z czego najwięcej w gminie wiejskiej Bochnia (58,5 km, 19,1 proc. ogółu dróg powiatowych) oraz w gminie Rzezawa (55,1 km, 18,0 proc. ogółu dróg powiatowych). Dokładną długość dróg powiatowych w poszczególnych gminach Powiatu Bocheńskiego w 2011 roku przedstawia poniższa tabela II.7.1.

Tabela 7. Zestawienie długości dróg powiatowych w poszczególnych gminach w roku 2011

Lp.	Nazwa jednostki administracyjnej	Długość dróg powiatowych w gminie [km]	Udział procentowy [%]
1.	Bochnia	58,5	19,1
2.	Drwinia	28,7	9,4
3.	Lipnica Murowana	28,8	9,4
4.	Łapanów	47,7	15,6
5.	Miasto Bochnia	16,2	5,3
6.	Nowy Wiśnicz	35,4	11,5
7.	Rzezawa	55,1	18,0
8.	Trzciana	26,1	8,5
9.	Żegocina	9,9	3,2
RAZEM		306,4	100

Źródło: Dane opracowane przez Starostwo Powiatowe w Bochni.

Długość dróg powiatowych w Powiecie Bocheńskim do 2018 roku uległa nieznacznemu zmniejszeniu – z 306,4 km w 2011 roku do 306,30 km w 2018 roku. Jednak zmiany kilometrażu dróg w gminach były większe – w gminie wiejskiej Bochnia sieć dróg powiatowych zwiększyła się z 58,5 km w 2011 roku do 62,42 km w 2018 roku, w gminie Lipnica Murowana uległa niewielkiemu zmniejszeniu z 28,8 km w 2011 roku do 28,6 km w 2018 roku, w gminie Łapanów zmniejszyła się z 47,7 km w 2011 roku do 47,62 km w 2018 roku, w mieście Bochni ubyły 3 km dróg powiatowych – z 16,2 km w 2011 roku do 13,2 km w 2018 roku, w gminie Nowy Wiśnicz kilometraż zwiększył się z 35,4 km w 2011 roku do 35,6 km w 2018 roku, w gminie Rzezawa ubyło prawie 1 km dróg powiatowych (z 55,1 km w 2011 roku do 54,112 km w 2018 roku). W gminach

Drwinia, Trzciana i Żegocina nie odnotowano zmian w długości sieci dróg powiatowych. Nadal największa część dróg powiatowych zlokalizowana była w 2018 roku w gminie wiejskiej Bochnia (20,38%) oraz gminie Rzezawa (17,67%). Kilometraż dróg powiatowych w gminach Powiatu Bocheńskiego w 2018 roku przedstawia tabela II.7.2. Natomiast tabele II.7.3. i II.7.4. zawierają dane o stanie dróg i rodzajach ich nawierzchni w latach 2011 i 2018.

Tabela 8. Zestawienie długości dróg powiatowych w poszczególnych gminach w roku 2018

Lp.	Nazwa jednostki administracyjnej	Długość dróg powiatowych w gminie [km]	Udział procentowy [%]
1.	Bochnia	62,423	20,38
2.	Drwinia	28,704	9,37
3.	Lipnica Murowana	28,607	9,32
4.	Łapanów	47,626	15,55
5.	Miasto Bochnia	13,196	4,31
6.	Nowy Wiśnicz	35,583	11,62
7.	Rzezawa	54,112	17,67
8.	Trzciana	26,127	8,53
9.	Żegocina	9,918	3,25
RAZEM		306,296	100

Źródło: Dane opracowane przez Starostwo Powiatowe w Bochni.

Tabela 9. Analiza SWOT w sferze infrastrukturalnej dla Powiatu Bocheńskiego

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coraz lepszy potencjał infrastruktury technicznej i drogowej (drogi lokalne). ▪ Zakończone inwestycje drogowe (A4) i kolejowe (E30). ▪ Budowa odcinka drogi z autostrady A4 do stolicy Powiatu. ▪ Relatywnie niski poziom chaosu przestrzennego, charakterystycznego dla stref podmiejskich (obszarów funkcjonalnych). ▪ Coraz lepsza infrastruktura techniczna – sieci wodociągowe, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak nowoczesnej przeprawy mostowej przez Wisłę ograniczający komunikację w kierunku północnym. ▪ Mała liczba przepraw mostowych przez rzekę Rabę – bariera dla lokalnej komunikacji. ▪ Niewykorzystany wodny szlak transportowy rzeką Wisłą – brak inwestycji służących przeniesienia części transportu na drogę wodną. ▪ Niewielka liczba firm z sektora wysokich technologii na terenie Powiatu, stymulujących rozwój infrastruktury technicznej.

<p>kanalizacyjne, gazociągi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zasób oczyszczalni ścieków komunalnych – rosnąca liczba ludności korzystającej z oczyszczalni. ▪ Dobra infrastruktura mieszkalna (powierzchnia mieszkania). ▪ Powiat Bocheński jest praktycznie w całości pokryty jest MPZP co znacznie ułatwia i przyspiesza proces inwestycyjny i porządkuje przestrzeń publiczną. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deficyt sieci linii kolejowych lokalnych (pasażerskie, towarowe). ▪ Brak sieci parkingów Parkuj i Jedź integrujących komunikację prywatną (samochody osobowe, rowery, busy) z komunikacją kolejową i autobusową). ▪ Brak dywersyfikacji i uporządkowania oferty turystycznej adresowanej do grup korzystających z infrastruktury szlaków pieszych, rowerowych i wodnych (brak operatorów/operatora szlaków turystycznych) w skali Powiatu. ▪ Niewielki poziom urbanizacji Powiatu. ▪ Niskie wykorzystanie możliwości lokalnej produkcji energii odnawialnej (w tym mała liczba prosumentów). ▪ Nierówny dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej (odległość, komunikacja).
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wypracowane mechanizmy partnerstw w realizacji inwestycji infrastrukturalnych drogowych (gminy – powiat, gminy – samorząd województwa). ▪ Poprawa dostępności komunikacyjnej Powiatu w szczególności w zakresie komunikacji zbiorowej z Krakowem. ▪ Budowa węzła na autostradzie A4 w Niepołomicach – zwiększenie dostępności do A4 z terenu zachodniej części Powiatu Bocheńskiego ▪ Polityka samorządu województwa ukierunkowana na rozwój połączeń 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pogłębiające się zjawisko urban sprawl w związku ze skracającym się czasem dojazdu do Krakowa. ▪ Liberalna ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, sprzyjająca pogłębiającym się dysfunkcjom przestrzeni. ▪ Peryferyjność Powiatu względem reszty Polski w kontekście układu terytorialnego: północ-południe. ▪ Możliwość ograniczenia środków pomocowych na inwestycje infrastrukturalne w polityce UE. ▪ Brak priorytetu dla programu uregulowania żeglownego Wisły. ▪ Brak rozwiązań systemowych dla uporządkowania zagadnień melioracyjnych i budowy zbiorników

<p>regionalnych kolejowych (Kraków – Tarnów).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Polityka rządu ukierunkowana na rozwój lokalnych połączeń autobusowych. ▪ Możliwości udziału inwestorów (publicznych i prywatnych) w programach zewnętrznych wspomagających rozwój infrastruktury. 	<p>małej retencji.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zmiany klimatyczne mogące prowadzić do braków (okresowych) wody na potrzeby gospodarki rolnej i przemysłowej (deficyt zbiorników retencyjnych). ▪ Możliwość wprowadzenia opłat za przejazdu A4 – negatywne skutki dla dróg na terenie powiatu w przypadku przeniesienia się części ruchu na drogi niższych kategorii. ▪ Rosnące koszty utrzymania bieżącego infrastruktury w cenach nominalnych. ▪ Rosnące koszty utrzymania bieżącego infrastruktury przypadające na 1 mieszkańca powiatu w przypadku pogłębiania się w kraju niżu demograficznego i depopulacji państwa.
---	--

Źródło: opracowanie własne.

2.3. GOSPODARKA

Deficyt zasobów na rynku pracy oraz rosnące wynagrodzenia powodują, że w skali kraju, regionu oraz Powiatu Bocheńskiego mamy do czynienia z zjawiskiem rosnącej liczby osób aktywnych zawodowo. Ta ogólnokrajowa tendencja przekłada się na wzrost PKB i poprawianie się sytuacji ekonomicznej Polski. Dostępne dane o sytuacji w analizowanych w niniejszej diagnozie jednostkach samorządu terytorialnego odzwierciedlają ogólnokrajową tendencję wzrostu liczby osób aktywnych zawodowo – przyrost liczby osób pracujących ma miejsce zarówno w Powiecie Bocheńskim, jak i w powiatach brzeskim, limanowskim i myślenickim.

Dobra kondycja ekonomiczna w kraju przekłada się na zapotrzebowanie na rynku pracy zarówno na kobiety, jak i mężczyzn. Przyrost liczby osób pracujących obliczony ogółem oraz dla mężczyzn i kobiet jest zjawiskiem pozytywnym m.in. dlatego, że przez wiele lat ofert pracy dla kobiet było mniej niż kobiet chętnych do podjęcia pracy. Odnosząc te dane do sytuacji w ostatnich latach uzasadnione jest stwierdzenie, że rynek pracy w Polsce staje się w coraz większym stopniu rynkiem pracownika a nie

pracodawcy, a możliwości pracowników na znalezienie odpowiedniej dla siebie pracy są coraz większe.

W obliczu deficytu pracowników, niezbędne stało się uzupełnianie luki na rynku pracy pracownikami z zagranicy, ale stan taki sprzyja też podejmowaniu pracy przez absolwentów szkół (wcześniej barierą dla nich był brak doświadczenia, które stawiano często przez pracodawców jako wymóg formalny).

Widoczne jest również zjawisko wchodzenia na rynek pracy (czasami powrotów) osób, które wcześniej nie były obecne na rynku pracy ze względów rodzinnych (np. opieka nad dziećmi) lub ze względu na niskie zarobki oferowane przez pracodawców, nie rekompensujące rezygnacji z obowiązków rodzinnych.

Zachodzące w ostatnich latach pozytywne zmiany na rynku pracy nie wyrównały jednak jeszcze warunków pracy oraz otrzymywanej płacy, zróżnicowanych w zależności m.in. od lokalizacji podmiotu zatrudniającego, co ma istotne znaczenie dla perspektyw rozwoju Powiatu Bocheńskiego, który może silniej odczuwać odpływ osób pracujących poza granice powiatu. Nadal bowiem sytuacja pracownika w małych ośrodkach miejskich i na wsiach odbiega od warunków, jakie mają pracujący w większych ośrodkach miejskich czy za granicą.

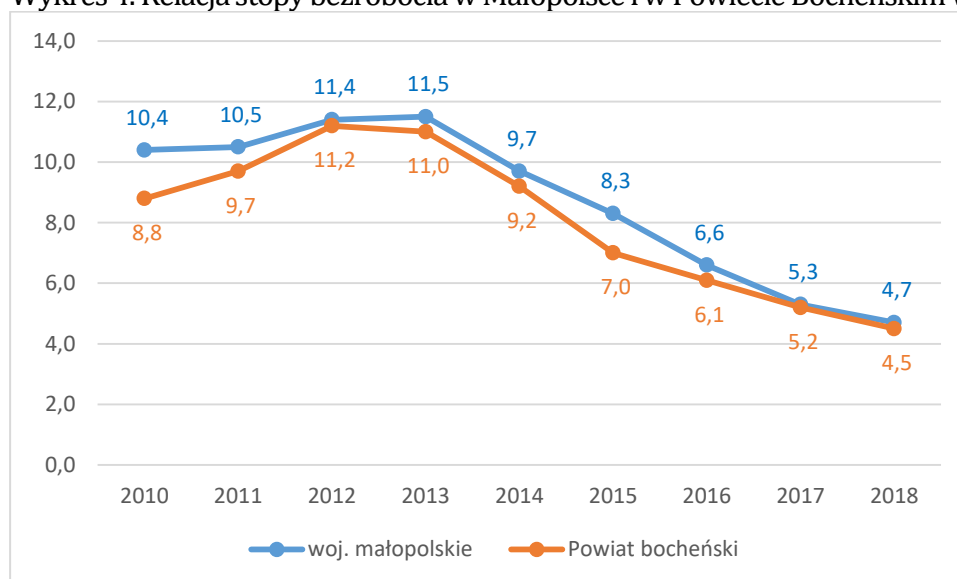
Argumentem wpływającym w najsilniejszym stopniu na podejmowanie decyzji o wyborze miejsca pracy na mniej atrakcyjnych warunkach płacowych i socjalnych jest przeważnie możliwość wykonywania pracy blisko miejsca zamieszkania. W dłuższej perspektywie czasowej pozytywne skutki powinny przynieść inicjatywy lokalnych samorządów, które przygotowują strefy inwestycyjne oraz ofertę inwestycyjną, z której mogą skorzystać zarówno inwestorzy lokalni, jak i zewnątrzni.

Przyciąganie nowych podmiotów zewnętrznych lub zachęcanie już działających lokalnie firmy do tworzenia miejsc pracy w mniejszych miejscowościach jest jedną z dróg podnoszenia konkurencyjności oraz zatrzymywania pracowników (a tym samym mieszkańców) w miejscu zamieszkania. Jedną z informacji branych pod uwagę przez decydujących się na inwestycje w obszarze pozamiejskim lub w małych miasteczkach, ale z dobrą dostępnością komunikacyjną jaką ma Powiat Bocheński, jest dostępność pracowników przygotowanych lub zdolnych do przeszkolenia pod kątem potrzeb inwestora. Przydatne dla prowadzenia polityk publicznych (w tym działań osłonowych i aktywizacji bezrobotnych) oraz podejmowania prób poszukiwania nowych

pracowników są informacje zawarte w tabelach ukazujących liczbę bezrobotnych, ich płeć, wiek czy wykształcenie oraz czas pozostawania bez pracy.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że powiat bocheński jest tą jednostką samorządową Województwa Małopolskiego, w której stopa bezrobocia była niższa niż średnia w regionie, a trwający od 2013 roku spadek stopy bezrobocia w Małopolsce (4,7% w 2018 roku) także w powiecie bocheńskim osiągnął poziom, jaki mają rozwinięte państwa zachodniej Europy (4,5% w 2018 roku).

Wykres 4. Relacja stopy bezrobocia w Małopolsce i w Powiecie Bocheńskim w latach 2010 - 2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Struktura bezrobocia w Powiecie Bocheńskim oraz tendencje spadkowe tego zjawiska, wpisują się w ogólny trend, jaki możemy zaobserwować w Polsce. Spadek bezrobocia rejestrowanego ma miejsce praktycznie we wszystkich gminach Powiatu Bocheńskiego.

Tabela 8a. Bezrobocie rejestrowane w latach 2010 – 2019 w Małopolsce i w Powiecie Bocheńskim (Dane GUS – BDL)

JST/rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	osób									
MAŁOPOLSKIE	142 221	145 094	161 161	164 434	139 027	119 601	96 531	79 430	71 489	62 610
Powiat Bocheński	3 385	3 766	4 458	4 346	3 698	2 792	2 484	2 118	1 863	1 070

Powiat Bocheński ze względu na swoje położenie względem Krakowa może w razie potrzeby wykorzystywać fakt wysokiej elastyczności i chłonności rynku pracy w stolicy Województwa Małopolskiego. Korzystna sytuacja na rynku pracy – rosnące zarobki i liczba osób odprowadzających podatek PIT – skutkuje wyższymi wpływami do budżetów samorządów lokalnych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT).

Wspomniane zjawiska w dłuższej perspektywie skutkują pojawieniem się problemu niedoreprezentacji niektórych zawodów na lokalnym rynku pracy. Nadreprezentacja i niedoreprezentacja określonych zawodów jest cechą charakterystyczną dla lokalnych układów terytorialnych, a dane w tym zakresie opracowuje Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.

Między rokiem 2010 a rokiem 2018 liczba podmiotów gospodarczych ujmowanych w rejestrze REGON, działających w Powiecie Bocheńskim, rosła we wszystkich gminach. Z takim samym zjawiskiem mieliśmy do czynienia w Polsce. W analizowanym okresie w Polsce przyrost liczby podmiotów gospodarczych wyniósł 11,7%, a w Małopolsce 18,2%.

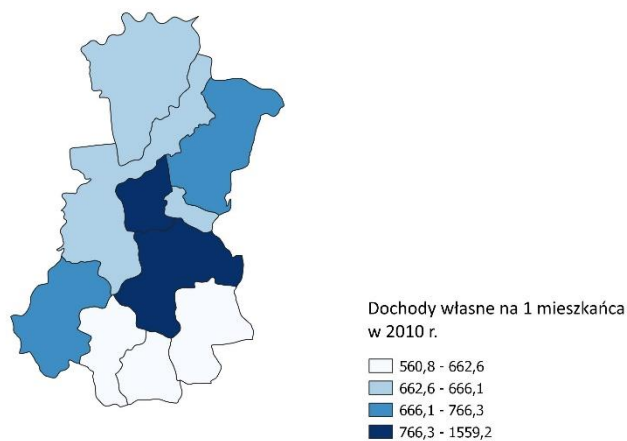
W latach 2010 – 2018 liczba podmiotów gospodarczych w Powiecie Bocheńskim wzrosła z 7821 do 9239. W gminach Powiatu Bocheńskiego lata 2010 – 2018 były również korzystne dla rozwoju przedsiębiorczości i we wszystkich jednostkach samorządowych w powiecie widoczny był przyrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON:

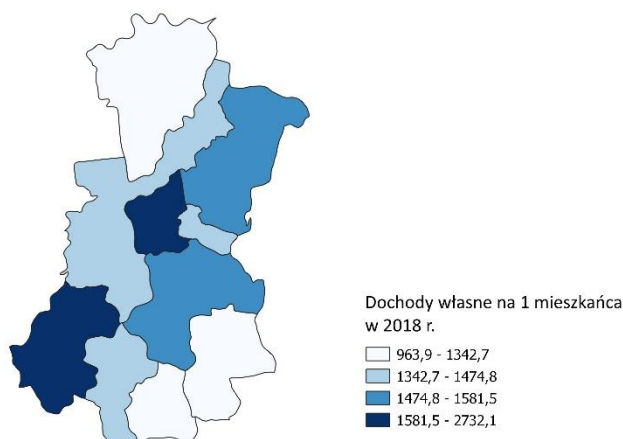
- w gminie miejskiej Bochnia liczba podmiotów gospodarczych wzrosła między 2010 a 2018 rokiem z 3326 do 3544 (przyrost o 6,6 %);
- w gminie wiejskiej Bochnia liczba podmiotów gospodarczych wzrosła między 2010 a 2018 rokiem z 1229 do 1546 (przyrost o 25,8 %);
- w gminie wiejskiej Drwinia liczba podmiotów gospodarczych wzrosła między 2010 a 2018 rokiem z 321 do 403 (przyrost o 25,5 %);
- w gminie wiejskiej Lipnica Murowana liczba podmiotów gospodarczych wzrosła między 2010 a 2018 rokiem z 325 do 391 (przyrost o 20,3 %);
- w gminie wiejskiej Łapanów liczba podmiotów gospodarczych wzrosła między 2010 a 2018 rokiem z 472 do 644 (przyrost o 36,4 %);
- w gminie miejsko - wiejskiej Nowy Wiśnicz liczba podmiotów gospodarczych wzrosła między 2010 a 2018 rokiem z 884 do 1056 (przyrost o 19,5 %);
- w gminie wiejskiej Rzezawa liczba podmiotów gospodarczych wzrosła między 2010 a 2018 rokiem z 578 do 792 (przyrost o 37,0 %.);
- w gminie wiejskiej Trzciana liczba podmiotów gospodarczych wzrosła między 2010 a 2018 rokiem z 341 do 441 (przyrost o 29,3 %);

- w gminie wiejskiej Żegocina liczba podmiotów gospodarczych wzrosła między 2010 a 2018 rokiem z 345 do 422 (przyrost o 22,3 %).

Dynamika wzrostu liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON dokładniej oddaje rosnącą przedsiębiorczość nawet w małych gminach, które w liczbach bezwzględnych wypadają mniej korzystnie niż duże jednostki samorządu terytorialnego.

Mapa 3. Dochody własne gmin Powiatu Bocheńskiego na 1 mieszkańca w 2010 i 2018 r.

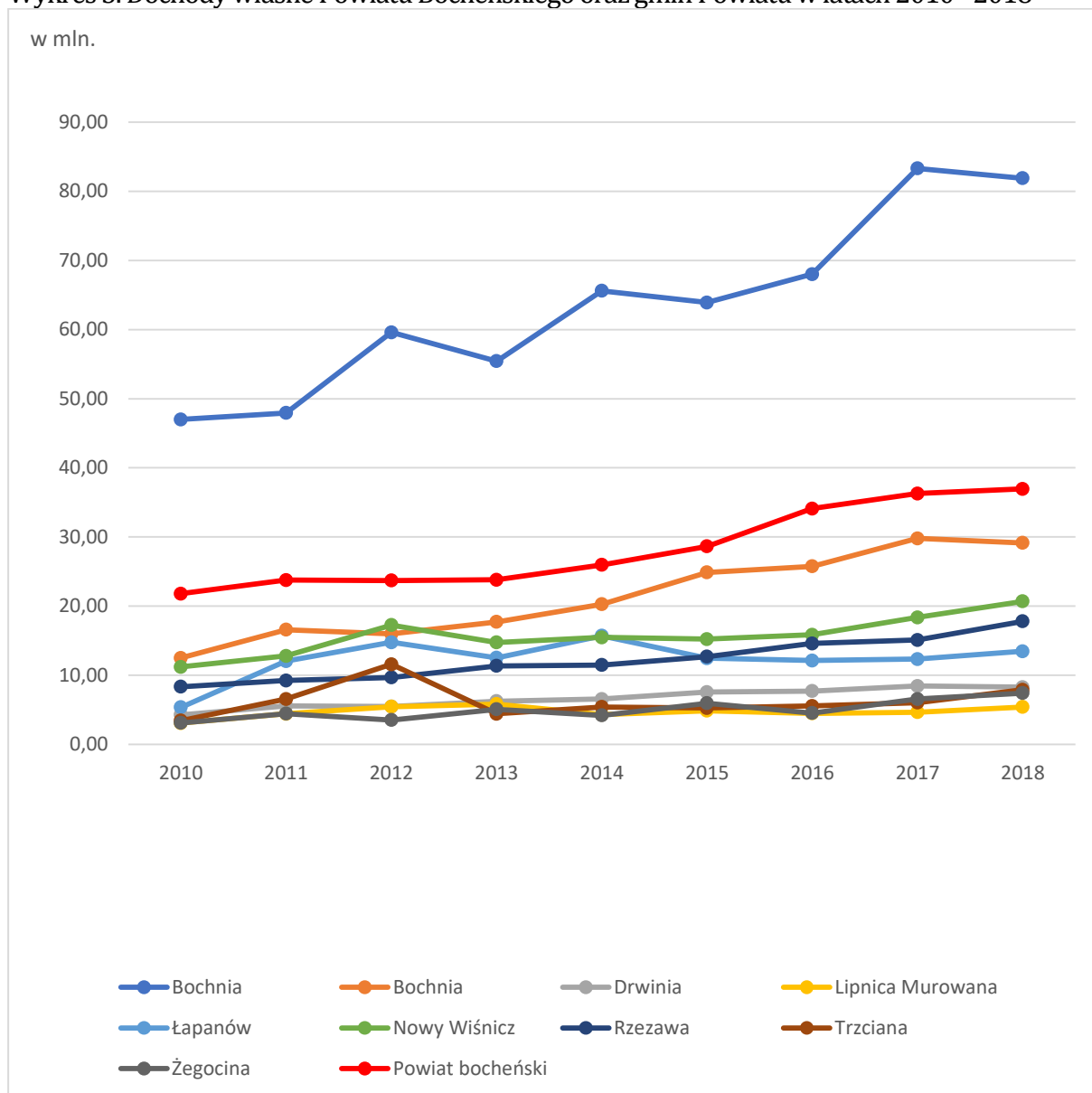
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wysoki udział dochodów własnych w dochodach ogółem gmin i powiatów można na gruncie teorii interpretować, że mamy do czynienia z samorządami dobrze funkcjonującymi, samodzielnymi w swoich działaniach, kreatywnymi i niezależnymi. Pomimo, iż na poziom dochodów mają wpływ ewentualne wahania cykli koniunkturalnych, dochody własne są mniej wrażliwe i uzależnione od działań administracji poziomu centralnego.

Z poniższego wykresu odczytać możemy raczej stabilną tendencję wzrostową uzyskiwania dochodów własnych przez gminy Powiatu Bocheńskiego oraz przez sam Powiat Bocheński. Na uwagę zasługują tąpnięcia w dochodach własnych, jakie miało miejsce między 2012 a 2013 rokiem w przypadku gminy Trzciana i miasta Bochnia.

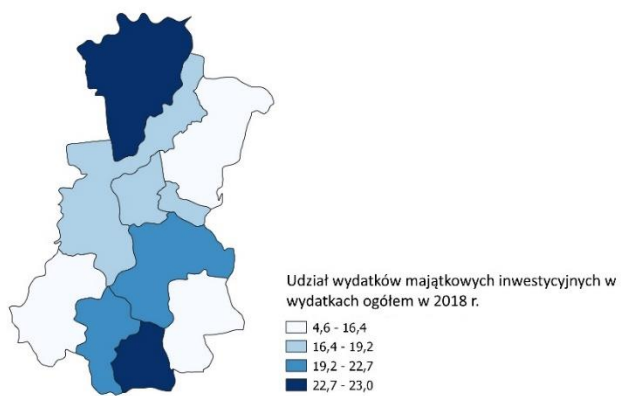
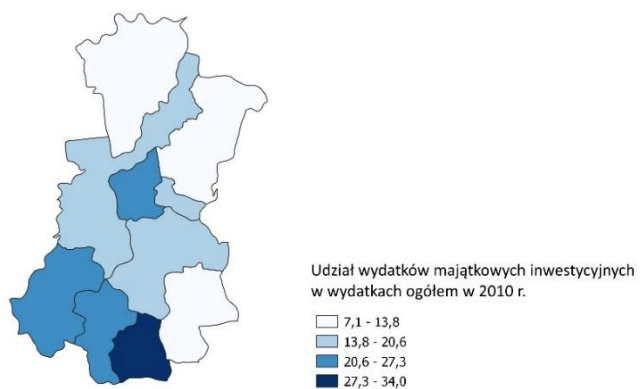

Wykres 5. Dochody własne Powiatu Bocheńskiego oraz gmin Powiatu w latach 2010 - 2018

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Mapa 4. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wg gmin Powiatu Bocheńskiego w 2010 i 2018 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Powiat Bocheński należący do województwa małopolskiego może zyskać dzięki marce, jaką mają Małopolska i Kraków, rozpoznawalne w świecie. Jednym z atutów dla rozwoju turystyki jest nagromadzenie obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO w Małopolsce. Aż dwa z tych obiektów, budujących potencjał Województwa Małopolskiego, znajdują się w Powiecie Bocheńskim. Są to Kopalnia Soli w Bochni i drewniany kościół pw. Św. Leonarda w Lipnicy Murowanej. Poza tymi światowej klasy obiektami zabytkowymi w wielu miejscowościach powiatu znaleźć można atrakcje turystyczne, zarówno dziedzictwa kulturowego, jak i przyrodniczego.

Powiat Bocheński dysponuje potencjałem już w części wykorzystywanym dla rozwoju ruchu turystycznego. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej dzięki wspomnianej już infrastrukturze komunikacyjnej: autostradzie A4 i linii kolejowej E 30 oraz bliskość Krakowa poprawiają konkurencyjność turystyczną Powiatu Bocheńskiego w regionie i poza nim.

Na bazie marki UNESCO można pozyskiwać te grupy turystów, które preferują turystykę kulturową i religijną. Zmiany preferencji turystów, którzy jeżdżą obecnie częściej niż kilkanaście lat temu, ale decydują się na wyjazdy krótkie, kilkudniowe, wybierając do zwiedzania w miejscu pobytu najbardziej znane obiekty nie powinna być barierą dla rozwoju turystyki w Powiecie Bocheńskim. Potencjał turystyczny Powiatu Bocheńskiego może być interesujący także dla mieszkańców dużych aglomeracji (Kraków, Górny Śląsk z Zagłębiem), szukających połączenia weekendowego wypoczynku ze zwiedzaniem najciekawszych zabytków. Szansą dla rozwoju bazy turystycznej w Powiecie Bocheńskim może być także dobra komunikacja z Krakowem, dzięki czemu obiekty noclegowe i atrakcje turystyczne mogą być atrakcyjnym zapleczem dla turystów zwiedzających Kraków i Małopolskę.

Potencjał turystyczny i wykorzystanie bazy turystycznej przedstawione zostały w tabelach i grafikach zamieszczonych poniżej.

Tabela 10. Liczba turystycznych obiektów noclegowych w Polsce, Województwie Małopolskim, Powiecie Bocheńskim i gminach Powiatu w latach 2010-2018

Nazwa	Ogółem								
	obiekty ogółem VII								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	[ob.]								[ob.]
POLSKA	7 206	7 039	9 483	9 775	9 885	10 024	10 509	10 681	11 076
MAŁOPOLSKIE	875	880	1 400	1 397	1 418	1 448	1 489	1 532	1 510
Powiat bocheński	16	18	18	17	19	20	21	19	17
Bochnia	6	6	6	6	5	6	6	6	5
Bochnia	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Drwinia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lipnica Murowana	3	3	1	1	3	3	3	2	3
Łapanów	2	1	2	1	2	2	2	1	1
Nowy Wiśnicz	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rzezawa	1	4	5	4	4	4	5	5	5
Trzciana	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Żegocina	2	2	2	3	3	3	3	3	1
Powiat brzeski	9	10	9	10	11	12	12	10	10
Powiat limanowski	23	23	31	35	35	33	38	39	34
Powiat myślenicki	14	14	16	14	20	22	24	25	24

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wzbogaceniem oferty rekreacyjno – wypoczynkowej są ponadto wydarzenia oparte na tradycji i kulturze ludowej, wypełniające kalendarz imprez, z których mogą korzystać mieszkańcy i turyści. Ważnym elementem turystyki jest podróżowanie w celu poznawania lokalnych specjałów kulinarnych. Podkreśleniem ich unikalności jest uzyskanie wpisu do rejestru produktów tradycyjnych i regionalnych po spełnieniu określonych kryteriów i udowodnieniu wyjątkowości danego produktu i jego związku z danym obszarem.

Z terenu Powiatu Bocheńskiego na liście produktów tradycyjnych i regionalnych znajdują się (według stanu na 2020 rok):

- kasza pęczak z kapustą z Siedlca (gmina wiejska Bochnia);
- chleb żarnowy z Łomnej, tradycyjna kiełbasa i boczek z Muchówki, wiśnicki makaron (gmina Nowy Wiśnicz);
- "Boczek na piwie" (Koło Gosp. Wiejskich Łazy z gminy Rzezawa);
- Szołdra z Rajbrotu;

- Kiełbasa swoja z Rajbrotu;
- Kiełbasianka z Rajbrotu;
- Szynka lipnicka;
- Baleron wędzony z Proszówek;
- Boczek wiejski z Proszówek;
- Kiełbasa wiejska z Proszówek;
- Schab wędzony z Proszówek
- Szynka wędzona z Proszówek.
- Śliwki w zalewie korzennej z Wolicy;

Ponadto na liście produktów tradycyjnych i regionalnych znajdują się 2 produkty z gminy Lipnica Murowana i 1 produkt z gminy Drwinia.

Tabela 11. Analiza SWOT w sferze gospodarczej dla Powiatu Bocheńskiego

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysoka dywersyfikacja gospodarcza. ▪ Położenie na międzynarodowych szlakach komunikacyjnych – drogowym (A4) i kolejowym (E 30). ▪ Silny potencjał turystyczny Powiatu (dwa obiekty na liście UNESCO). ▪ Konkurencyjne ceny nieruchomości, sprzyjające przyciąganiu nowych zasobów (mieszkańców i inwestorów). ▪ Dziedzictwo kulturowe i historyczne Powiatu. ▪ Dobry potencjał do organizacji przemysłów czasu wolnego. ▪ Rozpoznawalne imprezy: Palmy Lipnickie, Integracja Malowana Dźwiękiem, 12-godzinny bieg podziemny. ▪ Duża liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. ▪ Korzystne tendencje rozwoju gospodarczego. ▪ Dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej, w tym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relatywnie niewielka powierzchnia i gospodarcze znaczenie w skali województwa i kraju terenów zurbanizowanych Powiatu. ▪ Nieuregulowana gospodarka wodna (Wisła, Raba) i braki w infrastrukturze melioracyjnej. ▪ Brak markowego produktu wytwarzanego w Powiecie Bocheńskim, rozpoznawalnego w kraju, Europie i w świecie. ▪ Brak instytucji zapewniających wysoką podaż wiedzy i innowacji. ▪ Niewykorzystany potencjał gospodarstw rolnych. ▪ Polaryzacja potencjału przez gminy należące do Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. ▪ Niewystarczająca promocja oferty turystycznej Powiatu Bocheńskiego w szczególności poza Województwem Małopolskim. ▪ Niewielka podaż wiedzy, innowacji i technologii.

<p>rolnictwa ekologicznego.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bocheńska Strefa Aktywności Gospodarczej. ▪ Przygotowane tereny inwestycyjne poza miastem Bochnia. ▪ Silna grupa kapitałowa STALPRODUKT S.A. ▪ Zakłady pracy o dużej liczbie miejsc pracy i zdywersyfikowanym profilu działalności. ▪ Duża liczba MŚP. ▪ Dobry poziom rozwoju gospodarczego gmin przy ciągach komunikacyjnych. ▪ Utrzymująca się tendencja wzrostu liczby podmiotów gospodarczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysoki odsetek ludności o niskich dochodach. ▪ Migracja osób aktywnych zawodowo.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wykorzystanie położenia Powiatu Bocheńskiego: przy autostradzie A4, w niedalekiej odległości od Krakowa. ▪ Stworzenie kanałów dyfuzji zasobów gospodarczych z Krakowa. ▪ Bliskość Krakowa – rozpoznawalnej w świecie marki turystycznej. ▪ Utrzymywanie się wzrostu PKB Polski – korzystanie z koniunktury. ▪ Potencjał społeczno-gospodarczy Krakowa – wpływ na rynek pracy. ▪ Relatywnie łatwy dostęp do międzynarodowych lotnisk (Kraków-Balice, Katowice-Pyrzowice, Rzeszów-Jasionka). ▪ Stabilność gospodarcza otoczenia – chłonny własny rynek wewnętrzny/lokalny na towary i usługi. ▪ Możliwość zwiększenia wydatków wewnątrz UE na politykę rolną. ▪ Rosnąca pozycja Krakowa jako drugiego pod względem liczby ludności miasta w Polsce i ośrodka akademickiego – łatwy dostęp do 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Drenaż zasobów gospodarczych przez Kraków. ▪ Niekorzystne warunki społeczne do rozwoju placówek naukowych. ▪ Peryferyzacja Powiatu Bocheńskiego względem metropolii (Kraków, Rzeszów). ▪ Przeniesienie firm przez podmioty zagraniczne do państw z niższymi kosztami pracy – negatywny wpływ na rynek pracy w Krakowie i okolicy. ▪ Brak określonej jednoznacznie tożsamości powiatu i wynikających z niej kierunków rozwoju. ▪ Brak wspólnej strategii turystycznej i marki powiatu, szczególnie dla turystyki weekendowej i agroturystyki. ▪ Możliwość zmiany polityki regionalnej wewnątrz UE – zmniejszenie środków dostępnych dla Polski. ▪ Możliwość spowolnienia lub regresu gospodarczego w Europie i w świecie – osłabienie rynków zbytu

<p>wykształconych kadr.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozpoznawalność marki Bochnia dzięki potencjałowi turystycznemu. ▪ Możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego – trend krajowy i europejski. ▪ Nowy okres programowania UE i dostępność środków na cele rozwojowe. 	<p>produktów wytwarzanych w Powiecie Bocheńskim.</p>
---	--

Źródło: opracowanie własne.

Powiat Bocheński jest obszarem różnorodnym krajobrazowo i gospodarczo, o znaczącym potencjale głównie w obszarze turystyki i przedsiębiorczości. Dużą rolę rozwoju społeczno-gospodarczym Powiatu odgrywa Bochnia – najstarsze miasto w regionie oraz Kraków, którego potencjał gospodarczy w sposób naturalny oddziałuje na analizowany obszar, o czym więcej poniżej. Wspomniana różnorodność pojmowana może być jako szansa, wszak w ekonomii na ogół można wysnuć konstatację, iż heterogeniczność zasobów gospodarczych objawia się większą odpornością na czynniki kryzysowe, z drugiej jednak strony wspomniana różnorodność oznacza w praktyce wewnątrzpowiatową polaryzację potencjału gospodarczego, wynikającą z miejsc silnie uprzywilejowanych i rozwijających się szybciej oraz miejsc – przynajmniej potencjalnie – wykluczonych z szybkiej ścieżki rozwoju. Jeżeli mamy do czynienia z *powiatem dwóch prędkości*, oznacza to, że heterogeniczna musi być polityka rozwoju powiatu, dostosowana do zróżnicowanych czynników i uwarunkowań rozwoju.

Powiat Bocheński ma wysoki potencjał turystyczny, chociaż kojarzonym przede wszystkim z kopalnią soli. Ogólna rekomendacja dotyczyć musi zatem pogłębionej refleksji na temat możliwości dywersyfikacji oferty turystycznej i bardziej ofensywnej promocji alternatywnych w stosunku do kopalni soli atrakcji dla turystów. W ten sposób można wzbudzać zainteresowanie większej liczby odbiorców, choć podstawą polityki turystycznej w szczególności w centralnej części powiatu powinna być kopalnia soli. Należy jednak odważnie promować oferty dodatkowe, aby wykorzystać obecność turystów w inny sposób. Udoskonalając i promując ofertę turystyczną, można stać się w większym stopniu subregionem turystycznym, a z pewnością Powiat Bocheński ma ku temu potencjał.

Powiat Bocheński jest niedookreślony gospodarczo nie w tym sensie, że na terenie analizowanego obszaru brak jest dużych i nowoczesnych firm, ale w szerszej świadomości odbiorców zewnętrznych, w szczególności funkcjonujących poza granicami Małopolski, brak jest fundamentu myślowego co do dominującej branży gospodarki, czy też posiadanych przez Powiat zasobów niezbędnych do podjęcia decyzji dotyczących alokacji swojego kapitału. W zasadzie są dwie możliwości takiego stanu rzeczy: albo autorefleksja na temat posiadanych zasobów nie została przeprowadzona, albo, co bardziej prawdopodobne, zagregowane informacje na temat możliwości rozwoju przedsiębiorczości nie zostały we właściwy sposób wypromowane.

Siłą i szansą na rozwój gospodarczy Powiatu Bocheńskiego jest umiejętne wykorzystanie „rozlewających się” zasobów Miasta Krakowa. Należy jednak mieć na uwadze, że źle prowadzona polityka na rzecz tworzenia kanałów dyfuzji potencjału metropolii może skutkować drenowaniem zasobów gospodarczych, zamiast ich rozlewaniem się. Z jednej strony Powiat Bocheński, przynajmniej w istotnej części, cechują dobre połączenia komunikacyjne z Krakowem, liczone czasem dojazdu do miasta-rdzienia i co istotne, przy użyciu komunikacji zbiorowej – która w oczach użytkowników jest bardziej ekonomiczna, a przez to racjonalna; z drugiej strony zagrożenie peryferyzacją wynika przede wszystkim z faktu, iż Kraków podjął się współpracy ze swoim otoczeniem, za które uznano 16 gmin zrzeszonych w Stowarzyszeniu Metropolia Krakowska. Brak obecności gmin Powiatu Bocheńskiego w Stowarzyszeniu może skutkować pogłębianiem się różnic w potencjale społeczno-gospodarczym.

Należy podkreślić również dualizm działań władz samorządowych w kontekście rozwoju gospodarczego: z jednej strony chodzi o podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez efektywną realizację usług publicznych, a z drugiej strony chodzi o podnoszenie atrakcyjności lokalizacyjnej w kontekście przyciągania nowych zasobów: turystów, przedsiębiorców i nowych mieszkańców. Z tego punktu widzenia ważne jest wytworzenie podstaw infrastrukturalnych, instytucjonalnych i społecznych do podnoszenia terytorialnego kapitału, które może mieć charakter ofensywny (agresywny, wykorzystującej atuty i zasoby) lub defensywny (ostrożny, przełamującej słabości i bariery). Analizy efektywności zasobów w przypadku Powiatu Bocheńskiego dotyczyć powinny przede wszystkim: wzmacniania bazy ekonomicznej z punktu widzenia

nowych przedsiębiorstw (określenia pożądanego profilu gospodarczego firm i wykreowanie warunków dla określonych branż); określenia tożsamości Powiatu w kontekście profilu turystycznego i *ofensywne* działania marketingowe w tym względzie oraz finalnie, wskazanie na podstawowe atuty i słabości kapitału ludzkiego i społecznego oraz przyjęcie odpowiedniego zestawu działań gwarantującego możliwości pomnażania zasobów społecznych.

Powiat dobrze funkcjonujący to terytorium, które po pierwsze nie traci swoich gospodarczych zasobów, a po drugie potrafi je pomnażać, w tym również przyciągać. Za podstawowe zasoby rozwojowe uważamy trzy grupy społeczne: mieszkańców (wraz z mieszkańcami powiatów sąsiadujących, którzy korzystają z zasobów Powiatu Bocheńskiego), przedsiębiorców (z instytucjami wspierającymi rozwój przedsiębiorczości, jak np. samorzady gospodarcze, ośrodki badawcze, uczelnie, itp.) i turystów. Z kolei potrzeby wspomnianych grup społecznych nakazują rozszerzenie sposobu myślenia o zasobach i kierują nas przykładowo na zasoby finansowe, wiedzy, infrastruktury, lub szerzej - przestrzeni niezbędnej do realizacji określonych funkcji, itp. Rozwój każdej ze wspomnianych grup stanowiących podstawowe zasoby rozwojowe jest priorytetem rozwojowym i dla każdej z nich opracowany został przynajmniej jeden Cel Strategiczny w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021-2030, ale cele te muszą być dostosowane do specyficznych cech swoistych (pozytywnych i negatywnych) charakterystycznych dla Powiatu Bocheńskiego.

Oferta turystyczna musi bazować na zasobach istniejących oraz możliwych do wykreowania. Oferta dla mieszkańców dotyczy przede wszystkim przeciwdziałania negatywnym trendom migracyjnym, szczególnie osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, ale również wykorzystania obecności Krakowa, który może być ważnym biegunem rozwoju, pod warunkiem stworzenia efektywnych kanałów dyfuzji potencjału. Warto pamiętać, że brak drożnych kanałów przenoszenia zasobów, może skutkować sytuacją odwrotną: stolica Małopolski może zabierać zasoby Powiatu, zamiast „rozlewać” swoje.

3. Założenia Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030

3.1 Przesłanki dla określenia wizji, misji i celów strategicznych

Powiat Bocheński jest obszarem różnorodnym pod względem struktury gospodarczej, społecznej i przestrzennej. Ma to swoje konsekwencje dla charakteru, kierunków i dynamiki rozwoju gmin tworzących Powiat Bocheński. Z jednej strony w ekonomii uważa się, że różnorodność (dywersyfikacja) np. zasobów jest zjawiskiem korzystnym, ponieważ między innymi ogranicza negatywne konsekwencje kryzysów gospodarczych, z drugiej jednak strony wspomniana „różnorodność” może niekiedy prowadzić w odpowiednich warunkach do polaryzacji społeczno-gospodarczej, rozumianej w tym wypadku negatywnie, jako rozwarstwianie się społeczno-gospodarcze poszczególnych obszarów (obszary bogate i gospodarczo uprzywilejowane stają się coraz zasobniejsze, a mniejsze, speryferyzowane w tym czasie stoją w miejscu lub w sensie gospodarczym cofają się), a więc dystans ekonomiczny pomiędzy nimi powiększa się.

Różnorodność Powiatu Bocheńskiego musi być rozważana jako potencjalne zagrożenie w kontekście zjawiska polaryzacji, ale i jako szansa (perspektywa skierowana w przyszłość) na rozwój w oparciu o różne źródła szeroko rozumianej wytwórczości. Z całą pewnością należy zwrócić uwagę na korzystne położenie geograficzne Powiatu Bocheńskiego, blisko autostrady A4, niedaleko Krakowa oraz innych ośrodków mogących być uznane za lokalne bieguny rozwoju (Tarnów, Rzeszów, Nowy Sącz). Należy więc przewidzieć cele odwołujące się do aspektów związanych z infrastrukturą komunikacyjną, skracających czas dojazdu i synchronizujących przemieszczanie się środków transport zbiorowego na kluczowych trasach.

Kluczowym narzędziem wspierania rozwoju gospodarczego jest przedsiębiorczość, odnosząca się do sektora produkcji, usług i budownictwa. Zapewnia ona miejsca pracy, odpowiednie płace i pewność zatrudnienia. Korzystnie wpływa na stan lokalnych finansów publicznych, zapewnia stabilną sytuację gospodarczą, o ile opiera się na lokalnych zasobach wytwórczości oraz wspiera rozwój kapitału ludzkiego i

społecznego danego terytorium. Kluczowymi obszarami rozwoju biznesu na terenie Powiatu są zarówno Strefa Gospodarcza, jak i szeroko rozumiana mała i średnia przedsiębiorczość, a także rolnictwo i sadownictwo. Dla nich należy przewidzieć pakiet działań wspierających ich rozwój.

Powiat Bocheński jest obszarem słabo identyfikowanym w kraju i za granicą. Poza Województwem Małopolskim, przeciętnemu obywatelowi naszego kraju Powiat może kojarzyć się jedynie z kopalnią soli. Takie skojarzenie to oczywiście bezcenny kapitał, który należy wykorzystać w szeroko zakrojonych działaniach na rzecz promocji marki Powiatu – rozszerzania kręgu świadomych obywateli z Polski z zagranicy, którzy w różnej roli mogliby korzystać z niewątpliwych zasobów tego terytorium.

Istotnym elementem budowania przewagi konkurencyjnej danego terytorium jest ilość i jakość zasobów ludzkich, rozumianych jako kapitał ludzki (intelektualny) i kapitał społeczny (obywatelski). Dlatego też niezbędne do wprowadzenia są obszary rozwoju wspierające rozwój kompetencji mieszkańców Powiatu, w tym szczególnie edukacji dzieci i młodzieży oraz wzrostu aktywności obywatelskiej i zaufania do administracji publicznej przede wszystkim poprzez wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych i partnerskie traktowanie organizacji tzw. trzeciego sektora.

Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego w perspektywie do roku 2030 powstaje w trudnym dla samorządów momencie: w środku kryzysu gospodarczego spowodowanego pandemią wirusa COVID-19, w czasie regresu gospodarczego wynikającego z negatywnych konsekwencji czasowego zamrożenia gospodarki, w czasie wzmożonego lęku, będącego konsekwencją społecznej izolacji i niepewności co do jutra. To także problemy związane z rosnącymi wskaźnikami bezrobocia i możliwą gwałtowną zmianą strukturą rynku pracy – z rynku pracownika na rzecz rynku pracy pracodawcy – jak również rosnących kosztów stałych dla samorządów (np. zmniejszona subwencja oświatowa, zmiany w sposobie naliczania podatków). Wreszcie problemem dla samorządów jest kwestia gwałtownie zmniejszających się możliwości wykorzystywania zewnętrznych źródeł finansowych dla realizacji własnych przedsięwzięć inwestycyjnych i nie inwestycyjnych na rzecz rozwoju samorządów lokalnych. Wszystko to powoduje przy politycznej aprobacie Rządu RP, że samorzady stanęły przed groźbą obniżenia swojego znaczenia, co jest – należy to wyraźnie podkreślić – kierunkiem błędnym, którego należy się wystrzegać. Administracja samorządowa funkcjonująca w myśl zasady subsydiarności, decentralizacji i samodzielności z założenia jest najbliższej

obywatela i jak najlepiej rozumie jego lokalne, specyficzne potrzeby i jest inicjatorem działań oddolnych, aktywizujących obywateli do działania na rzecz wspólnego dobra. Ponadto, każdy samorząd posiada swoisty „kod DNA”, czyli cechy swoiste, unikalny zestaw zasobów, jak również barier rozwojowych, wynikających z naturalnych uwarunkowań oraz sterowalnych czynników co powoduje, że strategia rozwoju jest dokumentem niekopiowalnym, niepowtarzalnym tak samo, jak niepowtarzalne (charakterystyczne w całości tylko dla danego miejsca) są gospodarcze, społeczne, przestrzenne, kulturowe i środowiskowe zasoby gmin tworzących Powiat Bocheński oraz bariery każdego z samorządów.

Odpowiedzią na wspomniane powyżej problemy wcale nie musi być defensywna polityka rozwoju (oparta głównie na przełamywaniu barier). Należy rozumieć wspomniane ograniczenia jako wyzwania, albo szerzej, jako szanse, czyli tworzenie rozwiązań możliwych do zastosowania i adekwatnych w danym momencie, biorąc pod uwagę zmieniające się uwarunkowania kontekstowe, o których była mowa powyżej. Dlatego też zaproponowano wizję rozwoju Powiatu Bocheńskiego i misję władz Powiatu Bocheńskiego w poniższym brzmieniu, jak również pięć Celów Strategicznych (filarów rozwoju), które bazują zarówno na unikalnych cechach Powiatu Bocheńskiego, jak również uwarunkowaniach zewnętrznych, charakterystycznych dla roku 2020 i prognozowanych na lata następne. Cele Strategiczne, które pochodzą z dezagregacji wizji rozwoju, a także misja rozwoju zostały w pierwszej wersji ustalone ekspercko, w drodze szczegółowej analizy danych pochodzących z diagnozy strategicznej Powiatu Bocheńskiego, której synteza znajduje się na początku niniejszego dokumentu. Następnie została poddana konsultacjom wewnętrznym z udziałem przedstawicieli Zarządu Powiatu Bocheńskiego, a w następnym kroku stały się głównym elementem otwartych, społecznych konsultacji, których przebieg opisany został poniżej. Konsultacje społeczne szczególnie były pomocne w ostatecznym sformułowaniu Celów Operacyjnych oraz Działań.

3.2. Wyniki konsultacji społecznych

W dniach 9 lipca – 3 sierpnia 2020 r. przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące prac nad tworzeniem Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego. W ramach

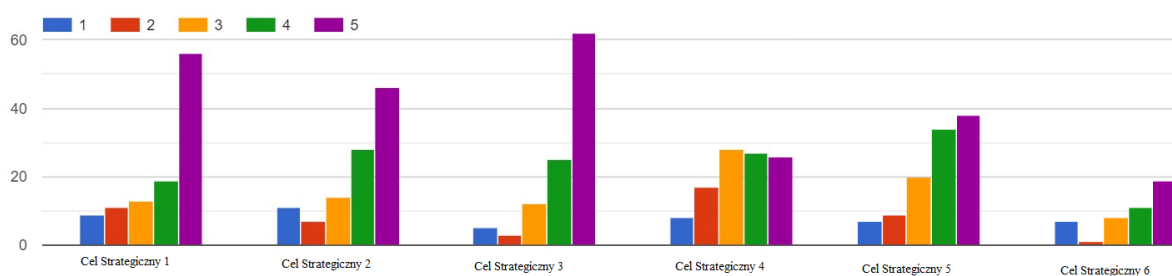
konsultacji, zachęcano do wypełnienia ankiety zawierającej 22 pytania w różnej formule (zamknięte z kafeterią, otwarte) odnoszące się do zaproponowanych w roboczej wersji misji, wizji rozwoju oraz celów strategicznych i operacyjnych. Umożliwiono interlokutorom odniesienie się do treści zaproponowanych celów dwóch poziomów, dokonując oceny ich przydatności, adekwatności, poprawności sformułowania i istotności. Dalej, umożliwiono rozmówcom wykreślenie celów, które ich zdaniem są zbędne i dopisanie nowych, których robocza wersja drzewa celów ich zdaniem nie uwzględnia.

W dniach 10.07 oraz 17.07 były przeprowadzone dyżury telefoniczne w ramach konsultacji społecznych. Dr Michał Kudłacz był dostępny dla wszystkich chętnych pragnących dyskusji na temat kształtu Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego. Wszystkie powyższe działania pozwoliły na opracowanie wyników konsultacji społecznych i zarekomendowanie Zarządowi Powiatu Bocheńskiego „drzewa celów strategicznych” w nowej, skorygowanej odsłonie. Część uwag została przez ekspertów uwzględniona, przede wszystkim te sugestie wypełniających ankietę, które są istotne z punktu widzenia mapowania obszarów aktywności na poziomie poniżej celów strategicznych. Część z uwag jest również cenna w kontekście tworzenia najniższego „piętra” drzewa celów (działań) i została wykorzystana na późniejszym etapie tworzenia części projekcyjnej Strategii.

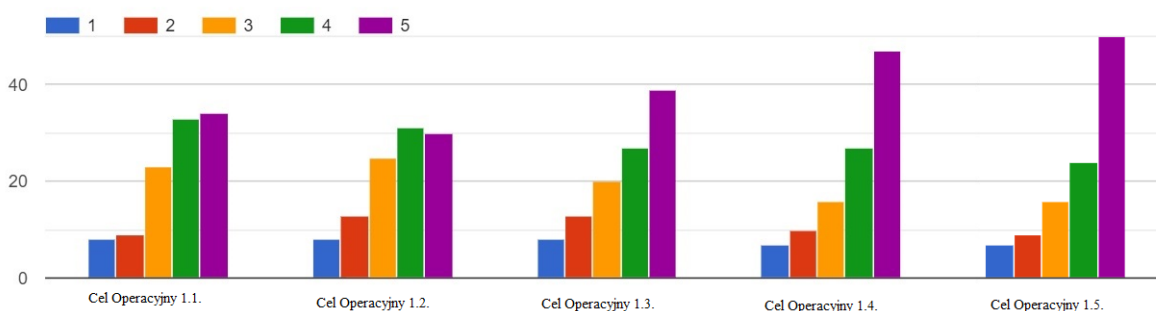
W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych, do dyspozycji ekspertów trafiło 114 prawidłowo wypełnionych ankiet. Przyjęto założenie, że nie ma obowiązku wypełniania wszystkich okienek (w przeciwnym przypadku program uniemożliwiłby wysłanie ankiety, która nie jest w 100% wypełniona). Dzięki temu ankietowani wypełnili tylko te odpowiedzi, które były dla nich interesujące, bez potrzeby odpowiedzi na każde pytanie. Wpłynęło to pozytywnie na liczbę wypełnionych ankiet. Dlatego liczba odpowiedzi w poszczególnych pytaniach może się różnić. Poniżej zamieszczono odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie będącej podstawowym narzędziem konsultacji społecznych. Co istotne, kolejne, ostatnie otwarte konsultacje społeczne projektu Strategii rozwoju Powiatu Bocheńskiego odbędą się zaraz po przygotowaniu strukturalnie kompletnego dokumentu, a wyniki konsultacji zmaterializują się w postaci poprawek, dopisków i wykreśleń wprowadzonych bezpośrednio do tekstu przed jego uchwaleniem. Poniżej zaprezentowano wyniki

konsultacji społecznych odnośnie brzmienia Celów Operacyjnych. W ankiecie poddano ocenie Cele Operacyjne w roboczy brzmieniu. Cele Operacyjne w wersji ostatecznej są w rozdziale 3 niniejszej Strategii.

Część I – Proszę wskazać ważność sfer aktywności samorządu powiatowego według obszarów polityki rozwoju. Skala punktowa od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą ważność.

Cele operacyjne w ramach obszaru strategicznego I: Gospodarka i nowoczesne technologie. Skala punktowa od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą ważność według osoby wypełniającej ankietę.

Cel operacyjny 1.1. Wspieranie rozwoju kluczowych branż przedsiębiorczości Powiatu Bocheńskiego.

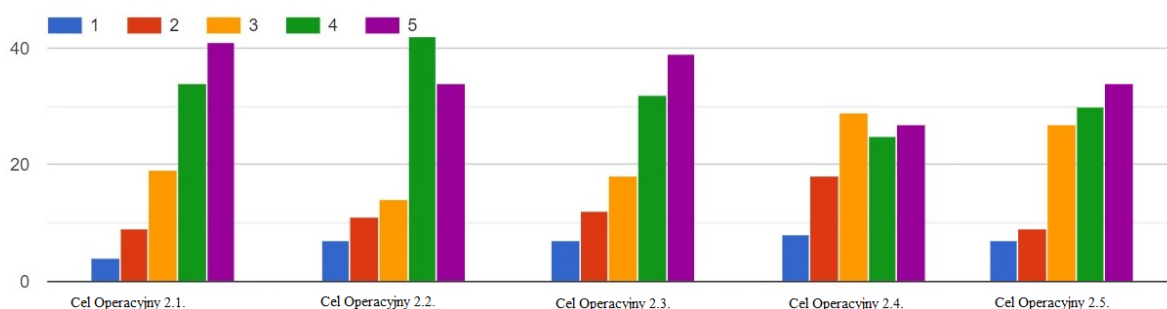
Cel operacyjny 1.2. Rozszerzenie i wzmocnienie platformy współpracy z podmiotami generującymi wiedzę i innowacje.

Cel operacyjny 1.3. Promocja pakietu rozwiązań dla rozwoju mikro-, małej i średniej przedsiębiorczości.

Cel operacyjny 1.4. Wsparcie w zakładaniu i rozwoju nowej działalności gospodarczej na terenie Powiatu Bocheńskiego.

Cel operacyjny 1.5. Tworzenie warunków instytucjonalnych dla rozwoju przedsiębiorczości (urząd przyjazny inwestorom).

Cele operacyjne w ramach obszaru strategicznego II: Edukacja, elastyczny rynek pracy i aktywne społeczeństwo. Skala punktowa od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą wagę według osoby wypełniającej ankietę.

Cel operacyjny 2.1. Tworzenie kierunków nauczania w zawodach deficytowych na rynku pracy.

Cel operacyjny 2.2. Wsparcie cyfryzacji procesu edukacyjnego w szkołach Powiatu Bocheńskiego.

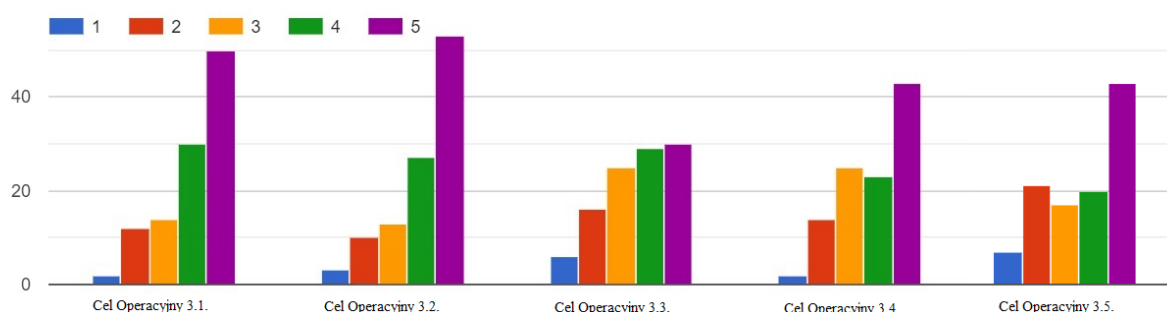
Cel operacyjny 2.3. Wspieranie rozwoju uczniów poprzez tworzenie warunków do rozwoju ich talentów.

Cel operacyjny 2.4. Włączanie zasobów instytucji kultury do procesu edukacyjnego.

Cel operacyjny 2.5. Wspieranie rozwoju placówek oświatowych na rzecz efektywnego nauczania.

Cel operacyjny 2.6. Rozwój infrastruktury sportowej dla młodzieży szkolnej Powiatu Bocheńskiego.

Cele operacyjne w ramach obszaru strategicznego III: Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne. Skala punktowa od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą wagę według osoby wypełniającej ankietę.

Cel operacyjny 3.1. Działania na rzecz synchronizacji i usprawnienia połączeń komunikacyjnych z centrum Powiatu i województwa małopolskiego.

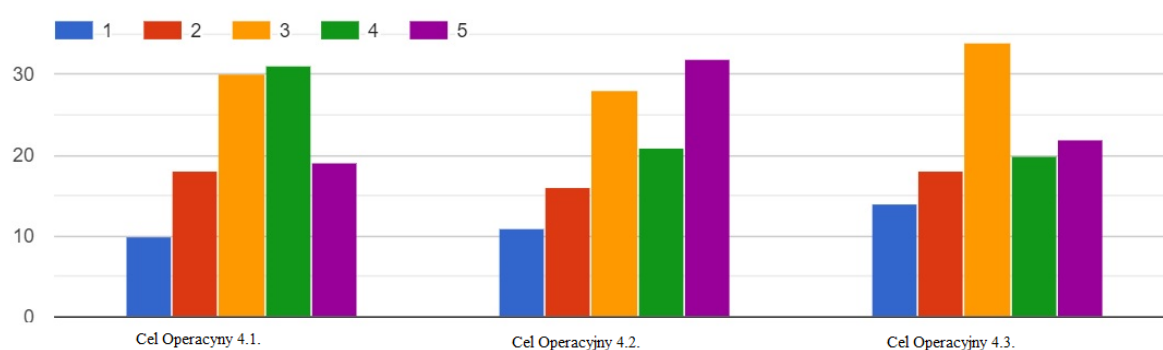
Cel operacyjny 3.2. Poprawa powiatowej infrastruktury transportowej.

Cel operacyjny 3.3. Wsparcie rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej.

Cel operacyjny 3.4. Wsparcie rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

Cel operacyjny 3.5. Aktywne włączanie się w budowę sieci połączeń przewozów osobowych na terenie Powiatu.

Cele operacyjne w ramach obszaru strategicznego IV: Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysły czasu wolnego. Skala punktowa od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą ważność według osoby wypełniającej ankietę.

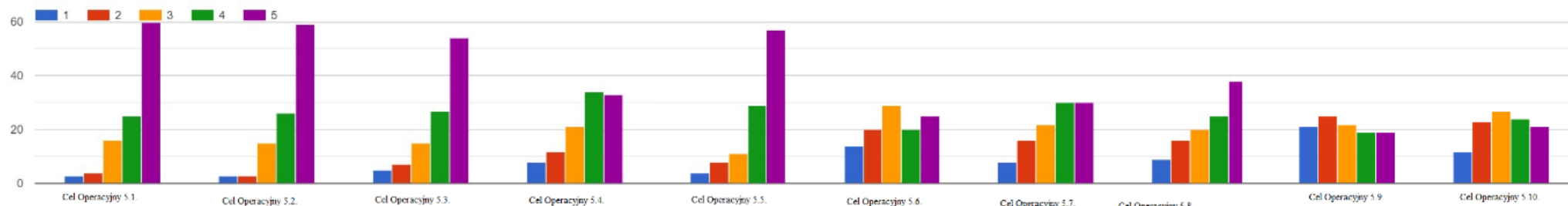
Cel operacyjny 4.1. Różnicowanie funkcji turystycznych Powiatu Bocheńskiego.

Cel operacyjny 4.2. Promocja zasobów krajobrazowo-kulturowych Powiatu Bocheńskiego w Polsce i za granicą.

Cel operacyjny 4.3. Promocja zasobów kulturowych Powiatu Bocheńskiego na rzecz poszerzania horyzontów, wiedzy i postaw mieszkańców Powiatu.

Cele operacyjne w ramach obszaru strategicznego V: Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne. Skala punktowa od 1 do 5, gdzie 1 oznacza najniższą, a 5 najwyższą ważność według osoby wypełniającej ankietę.

Cel operacyjny 5.1. Rozwój systemu ochrony przeciwpowodziowej.

Cel operacyjny 5.2. Wsparcie działań poprawiających małą retencję i zabezpieczenie mieszkańców oraz gospodarki w wodę.

Cel operacyjny 5.3. Wsparcie tworzenia warunków dla różnych źródeł energii.

Cel operacyjny 5.4. Rozbudowa i zagospodarowywanie błękitno-zielonej (zagospodarowywanie nadbrzeży i terenów zielonych) infrastruktury na obszarach zurbanizowanych.

Cel operacyjny 5.5. Wsparcie dla działań obniżających koszty gospodarowania stałymi odpadami komunalnymi.

Cel operacyjny 5.6. Współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za ochronę przyrody.

Cel operacyjny 5.7. Długotrwała ochrona obszarów cennych ze względu na walory krajobrazowe.

Cel operacyjny 5.8. Pomoc osobom niepełnosprawnym w rozwiązywaniu bieżących problemów.

Cel operacyjny 5.9. Wdrożenie programu wsparcia rodzin.

Cel operacyjny 5.10. Współpraca w zakresie polityki senioralnej z gminami Powiatu Bocheńskiego oraz władzami województwa małopolskiego.

Z powyższych odpowiedzi można wywnioskować, że pierwsze trzy Cele Strategiczne zostały dobrze sformułowane i są ważne z punktu widzenia mieszkańców Powiatu Bocheńskiego. Zdecydowana większość z nich ocenia je najwyżej w kontekście istotności. Pytanie pierwsze zostało tak sformułowane, że mamy do czynienia z pewnym relatywizmem obszarów rozwoju Powiatu: niższa ocena istotności Celów Strategicznych 4-6 nie musi oznaczać, że nie są ważne, ale są mniej ważne od Celów 1-3. O ich przydatności świadczą odpowiedzi na pytania otwarte, w których respondenci mieli okazję zarekomendować usunięcie określonych elementów z drzewa celów lub dopisać nowe, lecz nic takiego na poziomie Celów Strategicznych nie nastąpiło. Istotność Celów Strategicznych 1-3 w porównaniu do Celów 4-6, można natomiast rozpatrywać w przyszłości w kontekście alokacji środków finansowych na ich realizację. Być może (ważna tutaj jest również analiza ich kapitałochłonności) większą uwagę powinny być objęte cele bardziej istotne.

Analizując oceny określające subiektywny poziom istotności dla poszczególnych Celów Operacyjnych, nie ma wątpliwości, że cele te w ramach Celów Strategicznych 1, 2 i 3 są istotne. Wątpliwości może dostarczać ocena respondentów względem Celów Operacyjnych: 4.1, 4.3, 5.4, 5.6 i 5.9. Są to wskazania do pogłębionej analizy zasadności funkcjonowania wskazanych Celów Operacyjnych w tej postaci w drzewie celów. Do wyników powyższej analizy należy dodać również wskazania respondentów (pytania otwarte) dotyczące obszarów, które ich zdaniem nie powinny być poruszane w Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego. Część oryginalnych odpowiedzi nie została zamieszczona, ze względu na ich niekonstruktywność (np. „weźcie się lepiej do roboty”, zbyt dużą ogólność (np. „żeby lepiej się żyło), albo jeżeli odpowiedzi się powtarzały. W toku czyszczenia bazy odpowiedzi, w niektórych przypadkach dokonano retuszu, jeżeli był wymagany (literówki, stylistyka), jednak z zachowaniem sensu wypowiedzi.

Za niepotrzebne lub mało zasadne cele lub wątki (obszary), które nie powinny zdaniem wypełniających kwestionariusze ankietowe znaleźć się w Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego, uznano: wsparcie rodzin, ekologię, kulturę i dziedzictwo narodowe oraz przemysły czasu wolnego, aktywne włączanie się w budowę sieci połączeń przewozów osobowych na terenie powiatu, wsparcie tworzenia warunków dla różnych źródeł energii, współpracę w zakresie polityki senioralnej z gminami Powiatu

Bocheńskiego oraz władzami województwa małopolskiego, wsparcie turystyki, politykę senioralną, „wszystkie cele, które zaznaczone są na 1, a w szczególności obiekty sportowe których w Bochni jest już dużo i są bardzo dobrze wykonane”, długotrwałą ochronę obszarów cennych ze względu na walory krajobrazowe; „Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne – Cel strategiczny: Powiat Bocheński jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej drogowej, kolejowej i lotniczej, zapewniający dostęp do sieci infrastruktury technicznej o wysokich parametrach jakościowych”; rozbudowę i zagospodarowywanie błękitno-zielonej (zagospodarowywanie nadbrzeży i terenów zielonych) infrastruktury na obszarach zurbanizowanych, promocję zasobów krajobrazowo-kulturowych Powiatu Bocheńskiego w Polsce i za granicą, różnicowanie funkcji turystycznych Powiatu Bocheńskiego, wsparcie cyfryzacji procesu edukacyjnego w szkołach Powiatu Bocheńskiego, bezpieczeństwo ekologiczne, współpracę z podmiotami odpowiedzialnymi za ochronę przyrody, „Socjalne, szkolne, ekologia na papierze, propagowanie kultury wykreślić jako strata pieniędzy”, „Cele operacyjne w ramach obszaru strategicznego IV: Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysły czasu wolnego”, „Te cele które nie są zadaniami głównymi powiatów, lecz innych organów”; „Promocja funkcji turystycznych - priorytet powinno mieć promowanie powiatu jako atrakcyjne miejsce do zamieszkania, powiązane z ośrodkiem regionalnym Krakowem. Promocja turystyczna regionów wokół Krakowa w tym momencie najbardziej leży w interesie Krakowa, aby dywersyfikować ofertę turystyczną”; „włączanie się w budowę sieci połączeń osobowych w powiecie. wspieranie infrastruktury telekomunikacyjnej”, „Należy wykreślić wspieranie kluczowych branż a dać szansę małym podmiotom”.

Wiele z powyższych propozycji zapisów w Strategii znajdzie się w finalnym dokumencie na poziomie zadań (działań), czyli najniższego poziomu drzewa celów. Część z nich jest źle zaadresowana (najczęściej myli się samorząd gminny i powiatowy), choć Powiat Bocheński w części działań, które powinny być skierowane do gmin mógłby być inicjatorem i koordynatorem. W świetle działań ekspertów oraz pracowników Starostwa Powiatowego w Bochni oraz jednostek organizacyjnych Powiatu, a także wyników konsultacji społecznych, poniżej określono strukturę części projekcyjnej Strategii.

Konsultacje społeczne przeprowadzono również w dniach 29 października -12 listopada 2020, po przyjęciu projektu dokumentu przez Zarząd Powiatu Bocheńskiego.

Uwagi zgłoszone w ramach drugich konsultacji społecznych, stanowiły przegląd analizy ekspertów pod kątem ich uwzględnienia w finalnej wersji Strategii.

3.3. Wizja, misja rozwoju oraz cele Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego 2021-2030

WIZJA ROZWOJU POWIATU BOCHEŃSKIEGO

W 2030 roku Powiat Bocheński jest silną wspólnotą mieszkańców, w pełni czerpiących z bogactw dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego; należy do czołówki gospodarczej powiatów Małopolski, zapewnia swoim mieszkańcom życie w czystym i zdrowym środowisku naturalnym, dostęp do dobrze płatnych miejsc pracy w nowoczesnych i zdywersyfikowanych branżowo podmiotach sektora gospodarczego oraz bogatą ofertę społeczną, spełniającą aspiracje obywateli.

MISJA WŁADZ POWIATU BOCHEŃSKIEGO

Misją władz samorządowych Powiatu Bocheńskiego jest prowadzenie transparentnych i efektywnych działań na rzecz realizacji wizji rozwoju, w tym: tworzenia warunków na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, poprawy jakości życia mieszkańców Powiatu oraz przyciąganiu nowego kapitału rozwojowego przy jednoczesnym poszanowaniu posiadanych zasobów.

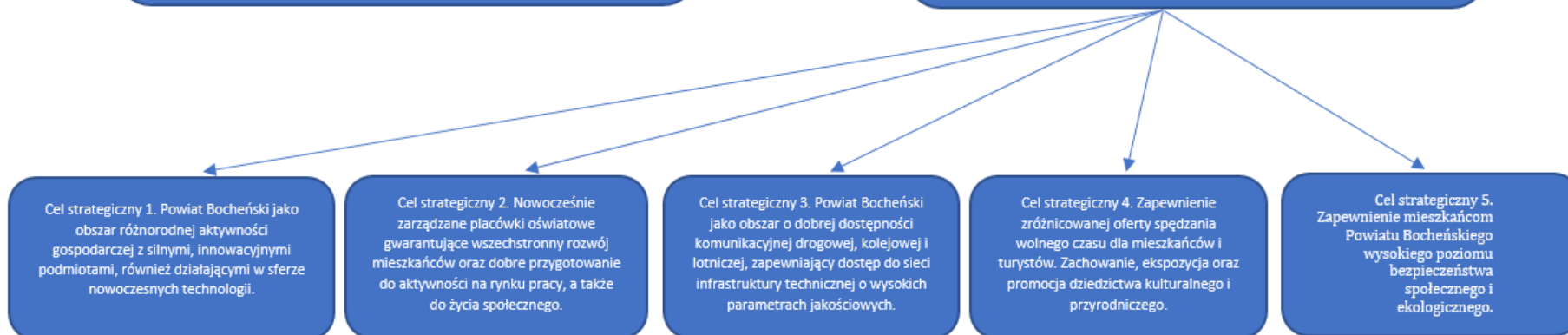
STRUKTURA DRZEWA CELÓW

MISJA WŁADZ POWIATU BOCHEŃSKIEGO

Misją władz samorządowych powiatu bocheńskiego jest prowadzenie transparentnych i efektywnych działań na rzecz realizacji wizji rozwoju, w tym: tworzenia warunków na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, poprawy jakości życia mieszkańców Powiatu oraz przyciąganiu nowego kapitału rozwojowego przy jednoczesnym poszanowaniu posiadanych zasobów.

WIZJA ROZWOJU POWIATU BOCHEŃSKIEGO

W 2030 roku Powiat Bocheński jest silną wspólnotą mieszkańców, w pełni czerpiących z bogactw dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego; należy do czołówki gospodarczej powiatów Małopolski, zapewnia swoim mieszkańcom życie w czystym i zdrowym środowisku naturalnym, dostęp do dobrze płatnych miejsc pracy w nowoczesnych i zdywersyfikowanych branżowo podmiotach sektora gospodarczego oraz bogatą ofertę społeczną, spełniającą aspiracje obywateli.

Obszar rozwoju nr 1. Gospodarka i nowoczesne technologie

Cel strategiczny 1. Powiat Bocheński jako obszar różnorodnej aktywności gospodarczej z silnymi, innowacyjnymi podmiotami, również działającymi w sferze nowoczesnych technologii.

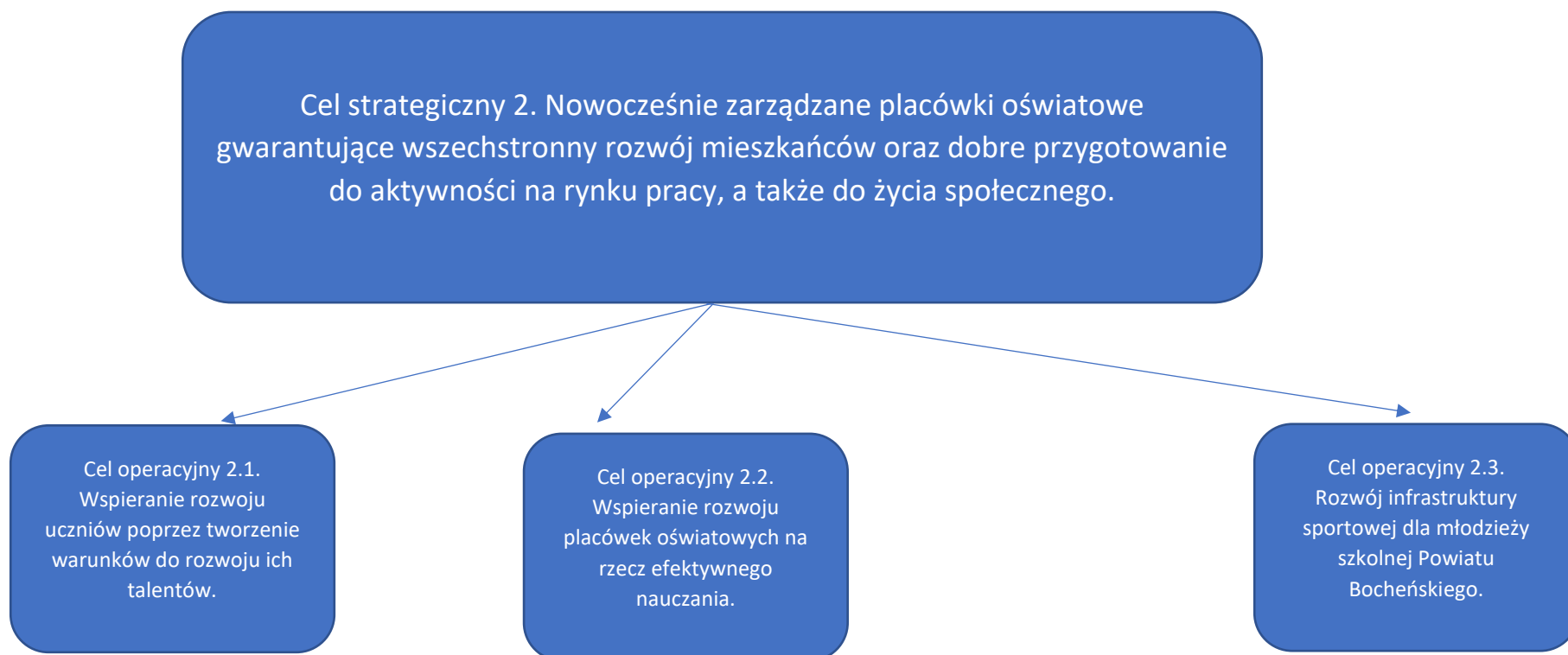
Cel operacyjny 1.1.
Wspieranie rozwoju
kluczowych branż
przedsiębiorczości Powiatu
Bocheńskiego.

Cel operacyjny 1.2.
Rozszerzenie i wzmocnienie
platformy współpracy z
podmiotami generującymi
wiedzę i innowacje.

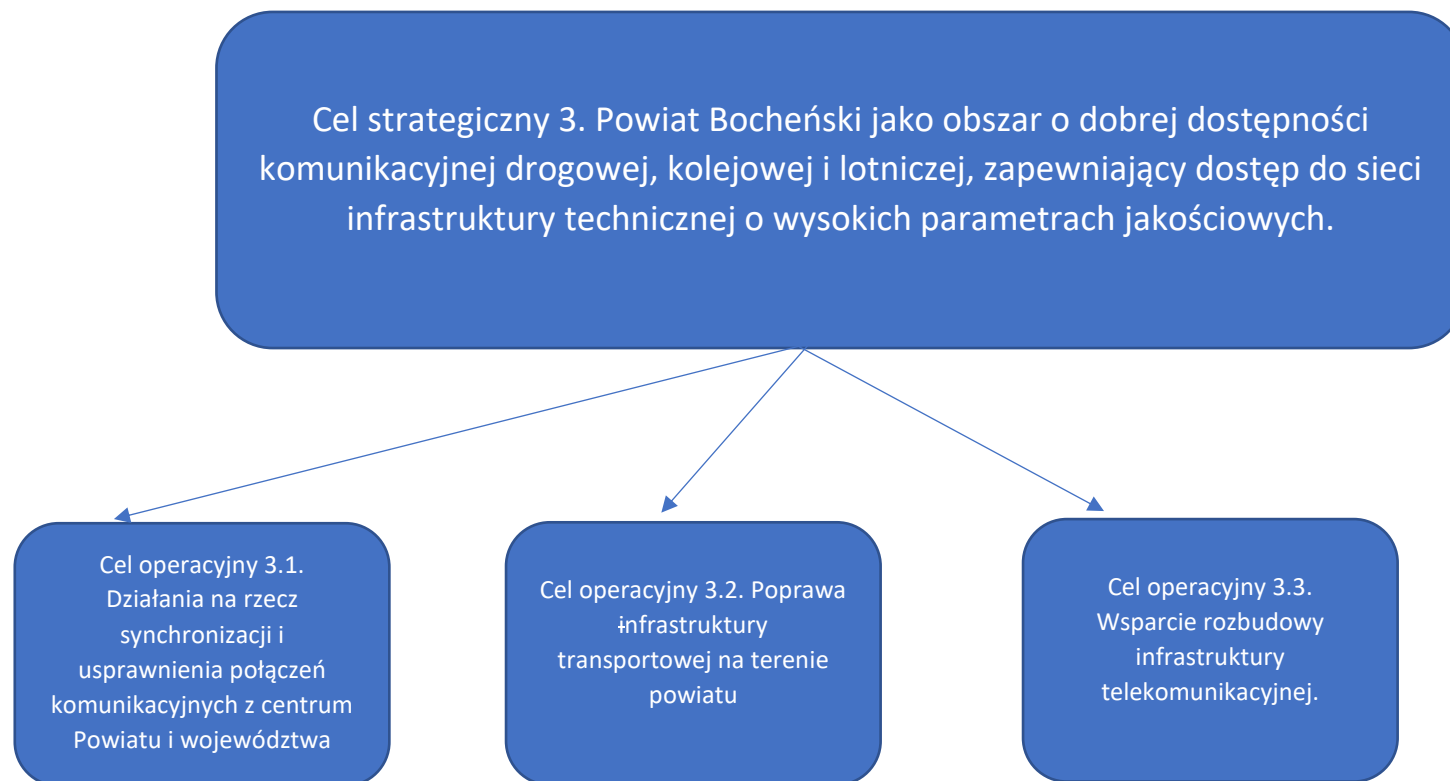
Cel operacyjny 1.3.
Promocja pakietu rozwiązań
dla rozwoju mikro-, małej i
średniej przedsiębiorczości.

Cel operacyjny 1.4.
Wspieranie lokalnych
zasobów rynku pracy.

Cel operacyjny 1.5.
Tworzenie warunków
instytucjonalnych dla
rozwoju przedsiębiorczości
(urząd przyjazny
inwestorom).

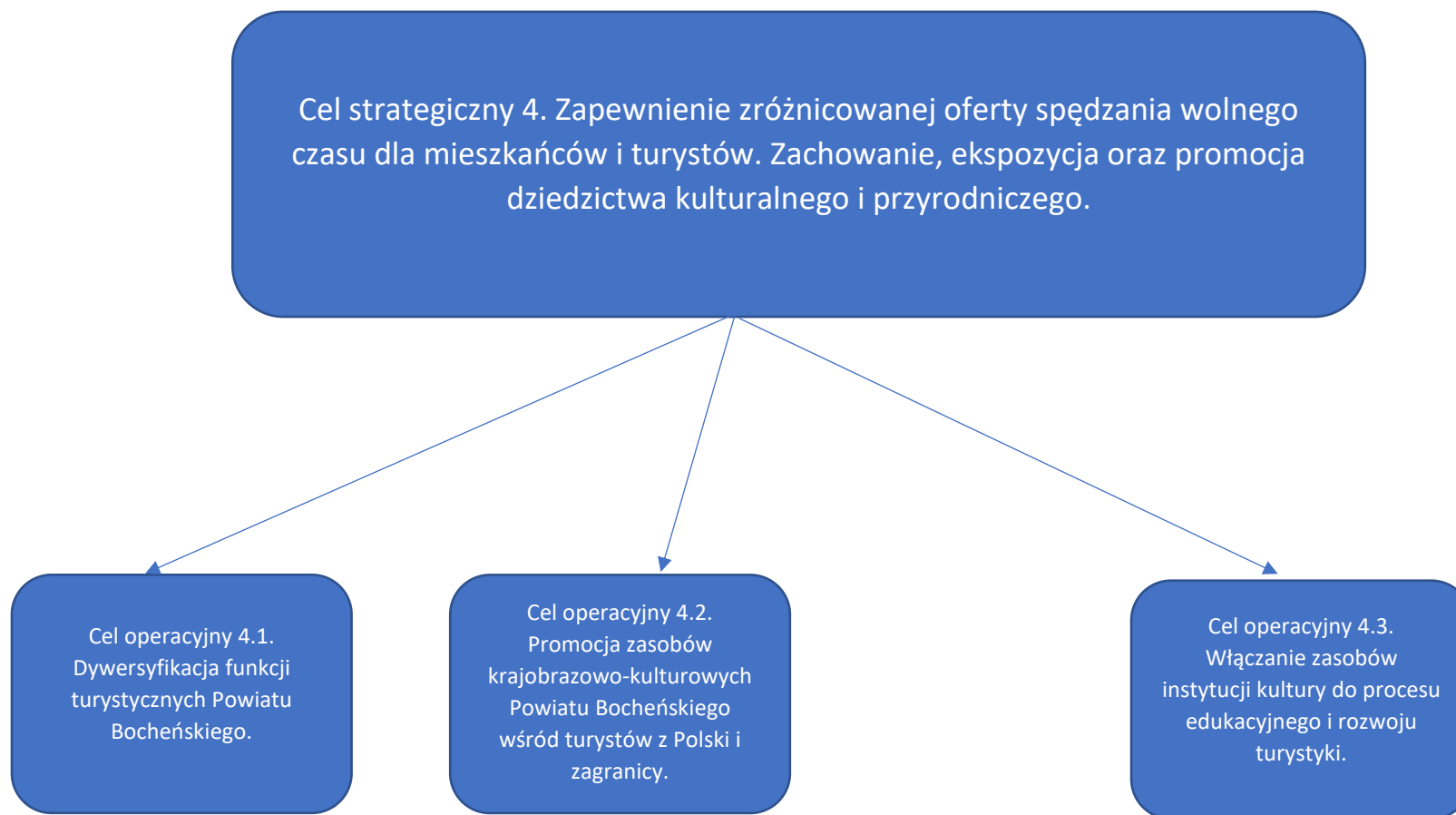

Obszar rozwoju nr 3. Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne

Obszar rozwoju nr 4. Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysł czasu wolnego

Obszar rozwoju nr 5. Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne

Cel strategiczny 5. Zapewnienie mieszkańcom Powiatu Bocheńskiego wysokiego poziomu bezpieczeństwa społecznego i ekologicznego.

Cel operacyjny 5.1.
Rozwój systemu
ochrony w obszarze
kryzysów wodnych.

Cel operacyjny 5.2.
Wsparcie tworzenia
warunków dla
dywersyfikacji źródeł
energii.

Cel operacyjny 5.3.
Rozwój błękitno-
zielonej infrastruktury
na obszarach
zurbanizowanych.

Cel operacyjny 5.4.
Długotrwała
ochrona obszarów
cennych ze
względu na walory
krajobrazowe.

Cel operacyjny 5.5.
Systemowa pomoc
zagrożonym
marginalizacją i
wykluczeniem
społecznym.

Pierwszy Cel Strategiczny dotyczy rozwoju przedsiębiorczości. Jest on niezwykle istotny, ponieważ przedsiębiorczość to jeden z głównych filarów rozwoju społeczno-gospodarczego danego terytorium. Przedsiębiorczość determinuje poziom dobrobytu: podaż miejsc pracy, poziom wynagrodzenia, czy pewność zatrudnienia. Przedsiębiorczość ma również szerszy wymiar, przykładowo związany z zagospodarowaniem przestrzennym, jakością środowiska naturalnego, postępem technologicznym, podaż wiedzy, rozwój instytucjonalny, itp. Niemniej jednak w podstawowym wymiarze rozwój przedsiębiorczości ma kluczowe znaczenie w kontekście możliwości zatrzymywania zasobów na terenie Powiatu Bocheńskiego (przykładowo przeciwdziałanie odpływowi zasobów ludzkich w wieku produkcyjnym, którzy ze względu na wyższe zarobki i pewność zatrudnienia decydują się na opuszczenie Powiatu). W ramach niniejszego Celu zdecydowano się na sformułowanie pięciu Celów Operacyjnych. Pierwszy dotyczy rozwoju kluczowych branż przedsiębiorczości Powiatu Bocheńskiego. Przede wszystkim mowa o przedsiębiorstwach działających w ramach Bocheńskiej Strefy Aktywności Gospodarczej, która skupia określone branże gospodarki, ale również o kluczowych branżach w perspektywie globalnej, a za takie uważa się w roku 2020 i niedalekiej przyszłości przemysł wysokich technologii, branżę IT, outsourcing oraz usługi. Kluczowymi branżami przedsiębiorczości są zatem nie tylko te podmioty, które tworzą miejsca pracy, ale równocześnie generują wiedzę, pokłady kreatywności i kompetencji ludzi (chodzi o pracę twórczą, a nie odtwórczą. Na świecie cenione są te miejsca, gdzie skoncentrowane są firmy tworzące nowe rozwiązania i idee, a nie zajmujące się wyłącznie „przykręcaniem śrubek”) i są przyjazne dla środowiska naturalnego. Wspomniane branże są elastyczne: szybko uczące się, przystosowujące się do zmian w gospodarce i wykorzystujące najnowsze zdobycze technologii w swojej działalności (np. automatyzacja i cyfryzacja działalności na różnych etapach). Jest to o tyle istotne, że należy spodziewać się rosnącej dynamiki zmian w uwarunkowaniach kontekstowych, które będą premiować te podmioty gospodarcze, które szybko potrafią się dostosowywać do nowych okoliczności. Dlatego też zdecydowano się na sformułowanie drugiego Celu Operacyjnego, który dotyczy zintensyfikowania współpracy z uczelniami, ośrodkami B+R, ośrodkami doradztwa – czyli wszystkimi instytucjami, które generują wiedzę, tworzą rozwiązania dla firm i sektora rolnego, cechuje je kreatywne podejście,

niezbędne dla rozwoju przedsiębiorczości. Ma to istotne znaczenie w takim wymiarze, aby bocheńskie przedsiębiorstwa stawały się coraz bardziej konkurencyjne na regionalnym i ponadregionalnym rynku.

Esencją przedsiębiorczości w Polsce, w tym również w Powiecie Bocheńskim, są małe i średnie przedsiębiorstwa. Ze względu na ich ilość i znaczenie nazywane są „planktonem gospodarki” (bez planktonu zaburzeniu uległoby życie dużych stworzeń, symbolizujących wielkie firmy), dlatego też szczególnie w warunkach kryzysu ważne są techniczno-organizacyjne, jak również merytoryczne i psychologiczne sprzyjające warunki dla zakładania nowych firm, a także inkubowania ich szczególnie w pierwszym okresie ich działalności. W związku z rosnącym wskaźnikiem bezrobocia, myślenie o rozwoju przedsiębiorczości nie musi mieć wyłącznie wymiaru instytucjonalnego, ale może mieć równie wymiar społeczny – za tym zjawiskiem kryją się również konsekwencje ekonomiczne. Minimalizacji tego negatywnego zjawiska służyć będzie wspieranie działalności Powiatowego Urzędu Pracy, stworzenie Powiatowego Obserwatorium Rozwoju, które będzie monitorować sytuację społeczno-gospodarczą Powiatu tak, żeby odpowiednio diagnozować sytuację na lokalnym rynku pracy – lub szerzej – zjawiska zachodzące w gospodarce, by dzięki opracowywanym wnioskom można było sprawnie wdrażać adekwatne rozwiązania.

Ważna jest również autorefleksja samorządu jako instytucji, czyli sprawdzenie, na ile w sensie instytucjonalnym Starostwo jest przygotowane do efektywnego wypełniania swojej roli, czyli realizacji działań wspierających rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu. Służą temu przede wszystkim metody analizy ekonomicznej, np. PRI lub CAF. Działania usprawniające funkcjonowanie Starostwa w dłuższym okresie czasu są racjonalne i potrzebne.

Jednym z kluczowych zasobów Powiatu Bocheńskiego są osoby w wieku przedprodukcyjnym lub dopiero wchodzące w wiek produkcyjny. Dlatego też tak baczną uwagę należy przykładąć do kwestii rozwoju osób młodych, które po pierwsze kształtują dopiero swój światopogląd oraz aktywność ekonomiczną. Co równie istotne, wiek szkolny sprzyja rozwojowi empatii, aktywności obywatelskiej oraz zaufania do administracji publicznej; po drugie zaś, wysoki poziom nauczania sprzyja poprawie wiarygodności ośrodka jako miejsca, w którym warto żyć i się rozwijać. Należy wspierać najbardziej utalentowane jednostki (uczniów), a jednym z zadań samorządów gminnych

i Powiatu w tym względzie jest zapewnienie indywidualnego toku nauczania w taki sposób, aby ścieżkę edukacyjną uczynić jak najbardziej efektywną. Rozwój dotyczy nie tylko jednostek wybitnych, ale wszystkich objętych procesem edukacji, dlatego też jednostki oświatowe muszą dostosowywać się do zmian zachodzących na rynku pracy i szerzej - w gospodarce. Nie da się również mówić o zbilansowanym rozwoju dzieci i młodzieży, jeżeli w ślad za rozwojem kompetencji nie idzie kwestia dotycząca rozwoju fizycznego, dlatego też oprócz tworzenia warunków na rzecz rozwoju intelektualnego, ważne jest zapewnienie infrastruktury sprzyjającej aktywnemu spędzaniu wolnego czasu. Rekreacja poprawia również samopoczucie i jest postrzegana jako jedna z kluczowych determinant wpływających na jakość życia mieszkańców.

U podstaw opracowania Celu Strategicznego 3 w takim kształcie stoi przekonanie o istotnej korelacji pomiędzy wielkością potencjału społeczno-gospodarczego a dostępnością komunikacyjną danego terytorium. Dostępność komunikacyjna warunkuje to, czy dane terytorium jest w sensie gospodarczym i społecznym scentralizowane, czy też speryferyzowane. Wpływają na to rozmaite kwestie: odległość od silnych gospodarczo miast (metropolii), dostęp do pasażerskiego lotniska w certyfikatem *General Aviation*, dostęp do autostrad i dróg ekspresowych, posiadanie obwodnic oraz drożnych połączeń wewnątrzpowiatowych. Powyższa infrastruktura jednoznacznie pozytywnie wpływa na sposób postrzegania miasta przez inwestorów, turystów oraz mieszkańców każdego terytorium. W istotny sposób wyznacza to, czy dany powiat będzie mieć sprzyjające warunki dla rozwoju, czy przeciwnie, należy go postrzegać jako miejsce speryferyzowane, do którego nie tylko trudno przyciągnąć nowe zasoby (inwestorów, mieszkańców), ale i trudno utrzymać tych, którzy obecnie tam funkcjonują. Infrastruktura drogowa i kolejowa w wymiarze lokalnym i regionalnym przyczyniają się do podnoszenia jakości życia poprzez skrócenie czasu dojazdu i poruszanie się pomiędzy podstawowymi sferami, gdzie realizujemy nasze zwyczajowe czynności życiowe: rodzina (miejsce zamieszkania)-praca-sfera zakupu dóbr i usług-wypoczynek (i rekreacja). Przedsiębiorcy wytwarzający dobra potrzebują drożnych połączeń komunikacyjnych. Jest to korelacja bezpośrednia pomiędzy infrastrukturą komunikacyjną a wskaźnikami przedsiębiorczości, dochodami, pojemnością rynku pracy, i innymi wskaźnikami określającymi potencjał gospodarczy danego terytorium. Dlatego też w przypadku Powiatu Bocheńskiego zdecydowano się na sformułowanie trzech Celów Operacyjnych w ramach Celu Strategicznego 3: pierwszy nawiązuje do

kwestii opisanych dobrze na gruncie teorii, między innymi w *Koncepcji biegunów wzrostu* François Perroux. Upraszczając, chodzi o to, aby Powiat Bocheński możliwie najpełniej wykorzystywał możliwości, jakie daje obecność Krakowa – metropolii, której potencjał ma również charakter egzogeniczny (rozlewa się na zewnątrz). Należy nie tylko poświęcać zasoby na rzecz budowy nowych, kapitałochłonnych inwestycji komunikacyjnych, ale także możliwie najefektywniej wykorzystać infrastrukturę posiadaną tak, aby mieszkańiec Powiatu Bocheńskiego mógł na przykład pracować w Krakowie bez potrzeby przeprowadzania się do stolicy Małopolski, mogąc jednocześnie dojeżdżać, korzystając z transportu zbiorowego. Wymaga to odpowiedniej pracy koncepcyjnej, a następnie techniczno-organizacyjnej. Osobnych działań wymaga kwestia poprawy wewnętrznej integracji Powiatu Bocheńskiego. Nie chodzi tu wyłącznie o integrację społeczno-kulturową, a przeciwdziałanie zjawisku peryferyzacji wewnątrz Powiatu. W tym celu należy stworzyć możliwości rozwoju gmin położonych z dala od miast powiatowych oraz głównych arterii komunikacyjnych. W dobie pandemii wirusa COVID-19 oraz w związku ze wspomnianym rosnącym znaczeniem cyfryzacji gospodarki, zasadniczą część aktywności zawodowej i społecznej przeniesiono do szeroko rozumianej sfery zdalnej (wirtualnej). Takie okoliczności narzucają konieczność rozwoju komunikacji zdalnej, co zostało wyrażone w działaniach w ramach Celu Operacyjnego 3.3.

Z całą pewnością Powiat Bocheński jest terytorium o wciąż niewykorzystanym potencjale turystycznym. Pomimo kryzysu w branży turystycznej spowodowanego pandemią wirusa COVID-19, na terenie Powiatu Bocheńskiego powinna być wzmocniana. Jedną z wizytówek Powiatu Bocheńskiego jest kopalnia soli, z kolei jedną ze słabości w obszarze turystyki jest brak dywersyfikacji oferty turystycznej lub szerszej funkcji turystycznych. Powiat Bocheński jest obszarem wielu możliwości nie tylko w sensie gospodarczym, ale również w odniesieniu do turystyki należy pozostałe opcje, rozumiane jako możliwości rozwoju turystyki wyeksponować i wypromować. Ważną kwestią jest budowa odpowiedniej infrastruktury służącej przynajmniej w części mieszkańcom, która jednocześnie powoduje że miejsca na terenie Powiatu Bocheńskiego stają się bardziej przyjazne dla turystów (parkingi, ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, Centrum Informacji Turystycznej oznakowanie miejsc wartych odwiedzenia, itp.). Na terenie Powiatu Bocheńskiego znajdują się kąpieliska, ale również jest to istotny, niewykorzystany potencjał Powiatu podnoszący jego atrakcyjność

turystyczną. W konsultacjach społecznych mieszkańcy Powiatu wielokrotnie wskazywali, że czynnych, zagospodarowanych kąpielisk powinno być na terenie Powiatu więcej. Powiat Bocheński, podobnie jak powiaty sąsiadujące, posiada wiele terenów zielonych, których utrzymanie, ale również ekspozycja pod kątem rozwoju turystyki wydaje się być nieodzowna. Powiat Bocheński jest również bogaty w zabytki, tradycje, lokalny folklor, kulturę, która służyć powinna nie tylko popularyzacji Powiatu Bocheńskiego wśród potencjalnych turystów, ale również powinna przysłużyć się w kontekście edukacji mieszkańców, w tym szczególnie młodzieży na rzecz rozwoju kapitału społecznego (budowanie więzi z Powiatem Bocheńskim poczucie przynależności i lokalnego patriotyzmu).

Istoty i powagi zagadnienia lokalnej gospodarki wodnej nie trzeba specjalnie uzasadniać. Problemy wsi i miast na świecie, w tym również w Polsce, coraz mocniej dotyczą kwestii racjonalnego i efektywnego wykorzystywania zasobów wody w warunkach coraz silniej zauważalnych kryzysów wodnych (powodzie i susze oraz zanieczyszczenia wód), o długotrwałych konsekwencjach. O potrzebie retencji wody w gminach przypominamy sobie po kolejnych ulewach i burzach, powodujących podtopienia ulic i budynków lub w czasie suszy – przy ograniczeniach w poborze wody albo podczas upałów, które obniżają jakość życia i negatywnie wpływają na rolnictwo. W dodatku zmiany klimatyczne, które postępują, przy jednoczesnych ograniczeniach dotyczących emisji zanieczyszczeń do atmosfery, powodują potrzebę mocniejszego zaangażowania się w dywersyfikację źródeł energii ze szczególnym uwzględnieniem tak zwanej „energii czystej”.

Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego jest dokumentem wskazującym kluczowe obszary w kontekście rozwoju **społeczno-gospodarczego**. Dokument ten dotyczy w istotnym wymiarze kluczowych zasobów, unikalnych i charakterystycznych dla danego obszaru. Należy przyjąć, że ważnym, kluczowym i wyczerpywalnym zasobem jest **przestrzeń** i pomimo faktu, iż na poziomie gminnym istnieją odrębne dokumenty dotyczące planowania przestrzennego, Powiat Bocheński powinien wspierać proces tworzenia lub aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych narzędzi wspierających proces ochrony miejsc cennych kulturowo i krajobrazowo. Wspieranie gmin w tym zakresie jest o tyle istotne, że władze Powiatu mogłyby dzięki współpracy mieć wpływ na tworzenie w MPZP zapisów zgodnych z

polityką Powiatu zawartą choćby w Strategii. Nie oznacza to jednak, że wspomniane miejsca o ponadprzeciętnej wartości, wymagające ochrony dla przyszłych pokoleń, nie mogą być odpowiednio zagospodarowane. Wytwarzanie nowych funkcji (np. turystycznej) i co za tym idzie, przekształcanie miejsca, nie może jednak oznaczać trwałej degradacji walorów cennych i rzadkich. Komercjalizacja nie usprawiedliwia linearnej eksploatacji zasobów, o co należy zadbać realizując Cele Operacyjne 5.3 i 5.4.

Nadal problemem powiatów charakteryzujących się względnie średnim potencjałem społeczno-gospodarczym jest kwestia odpływu zasobów, kurczenia się rynku pracy, bezrobocia, „starzenia się” społeczeństwa, a przez to utrwalania się zagrożeń związanych z marginalizacją społeczną i społecznym wykluczeniem. Dla osób w wieku produkcyjnym przewidziano działania określone w Celu Strategicznym 1. Inaczej sprawa ma się w przypadku osób starszych, niesamodzielnych, wymagających asysty. Działania dla grupy osób społecznie słabszych zawarte zostały w ostatnim Celu Operacyjnym piątego Celu Strategicznego.

3.4 Działania w ramach poszczególnych Celów Operacyjnych

Obszar rozwoju nr 1. Gospodarka i nowoczesne technologie

Cel strategiczny 1. Powiat Bocheński jako obszar różnorodnej aktywności gospodarczej z silnymi, innowacyjnymi podmiotami, również działającymi w sferze nowoczesnych technologii.

Cel operacyjny 1.1. Wspieranie rozwoju kluczowych branż przedsiębiorczości Powiatu Bocheńskiego.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 1.1.	Sfera aktywności		
	Podległości	współależności	oddziaływania
Działanie 1.1.1			
<i>Wsparcie rozwoju rolnictwa i sadownictwa poprzez promocję lokalnych zasobów wytwórczości w tym rolnictwa ekologicznego.</i>			X
Działanie 1.1.2			
<i>Utworzenie powiatowego forum przedsiębiorczości skupiającego przedstawicieli najważniejszych przedsiębiorstw Powiatu.</i>	X		
Działanie 1.1.3			

<i>Stworzenie oferty inwestycyjnej dla potencjalnych przedsiębiorców.</i>		X	
Działanie 1.1.4			
<i>Wsparcie w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć prywatnych – doradztwo.</i>	X		

Cel operacyjny 1.2. Rozszerzenie i wzmocnienie platformy współpracy z podmiotami generującymi wiedzę i innowacje.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 1.1.	Sfera aktywności		
	podległ ości	Współz ależnoś ci	oddział ywania
Działanie 1.2.1			
<i>Wsparcie procesu nawiązywania współpracy z uczelniami wyższymi i centrami badawczo-rozwojowymi w celu rozwiązywania problemów technologicznych przedsiębiorstw.</i>			X
Działanie 1.2.2			
<i>Współpraca z sąsiadującymi powiatami na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.</i>		X	
Działanie 1.2.3			
<i>Cyfryzacja Starostwa Powiatowego w Bochni.</i>	X		

Cel operacyjny 1.3. Promocja pakietu rozwiązań dla rozwoju mikro-, małej i średniej przedsiębiorczości.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 1.3.	Sfera aktywności		
	podległ ości	Współz ależnoś ci	oddział ywania
Działanie 1.3.1			
<i>Wsparcie w zakładaniu i rozwoju nowej działalności gospodarczej na terenie Powiatu Bocheńskiego.</i>		X	

Cel operacyjny 1.4. Wspieranie lokalnych zasobów rynku pracy.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 1.4.	Sfera aktywności		
	podległ ości	współz ależnoś ci	oddział ywania
Działanie 1.4.1			
<i>Wsparcie młodych ludzi bez doświadczenia zawodowego (system praktyk zawodowych i staży).</i>		X	
Działanie 1.4.2			
<i>Utworzenie powiatowego obserwatorium rynku pracy.</i>	X		
Działanie 1.4.3			

<i>Poszerzenie funkcjonalności strony internetowej PUP w obszarze ogłoszeń o pracę.</i>	X		
---	---	--	--

Cel operacyjny 1.5. Tworzenie warunków instytucjonalnych dla rozwoju przedsiębiorczości (urząd przyjazny inwestorom).

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 1.5.	Sfera aktywności		
	podległości	współależności	oddziaływania
Działanie 1.5.1			
<i>Przeprowadzenie analizy potencjału instytucjonalnego Starostwa Powiatowego w Bochni.</i>	X		
Działanie 1.5.2			
<i>Przeprowadzenie badań społecznych wśród przedsiębiorców w zakresie oczekiwanych zmian w urzędach² oraz wdrożenie zmian zaakceptowanych przez Powiat.</i>	X		

Obszar rozwoju nr 2. Edukacja, elastyczny rynek pracy i aktywne społeczeństwo

Cel strategiczny 2. Nowocześnie zarządzane placówki oświatowe gwarantujące wszechstronny rozwój mieszkańców oraz dobre przygotowanie do aktywności na rynku pracy, a także do życia społecznego.

Cel operacyjny 2.1. Wspieranie rozwoju uczniów poprzez tworzenie warunków do rozwoju ich talentów.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 2.1.	Sfera aktywności		
	podległości	współależności	oddziaływania
Działanie 2.1.1			

² Przyjmuje się na potrzeby niniejszego działania, że urzędami mogą być wszystkie jednostki samorządowe szczebla powiatowego oraz urzędy gmin, jeżeli wójtowie wyrażą zgodę na współpracę w ramach niniejszego badania. Ponadto w kwestionariuszu ankietowym skierowanym do mieszkańców Powiatu należy między innymi zamieścić pytania dotyczące urzędów gmin w kontekście rozróżniania przez mieszkańców gminnych i powiatowych usług publicznych.

<i>Wsparcie cyfryzacji procesu edukacyjnego w szkołach Powiatu Bocheńskiego.</i>	X		
Działanie 2.1.2			
<i>Tworzenie kierunków nauczania w zawodach kluczowych i deficytowych na rynku pracy.</i>	X		
Działanie 2.1.3			
<i>Wsparcie działań na rzecz wdrożenia współpracy z mentorem dla najzdolniejszych uczniów Powiatu (pomoc w rozwoju kompetencji ścisłych i miękkich oraz w ukierunkowaniu rozwoju).</i>	X		

Cel operacyjny 2.2. Wspieranie rozwoju placówek oświatowych na rzecz efektywnego nauczania.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 2.2.	Sfera aktywności		
	podległ ości	współ ależnoś ci	oddział ywania
Działanie 2.2.1			
<i>Wsparcie rozwoju kadr nauczycielskich.</i>		X	
Działanie 2.2.2			
<i>Zakup nowoczesnych pomocy szkolnych (dydaktycznych).</i>	X		

Cel operacyjny 2.3. Rozwój infrastruktury sportowej dla młodzieży szkolnej Powiatu Bocheńskiego.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 2.3.	Sfera aktywności		
	podległ ości	współ ależnoś ci	oddział ywania
Działanie 2.3.1			
<i>Wsparcie lokalnych klubów sportowych w celu zachęcenia dzieci i młodzież do aktywności sportowej.</i>	X		
Działanie 2.3.2			
<i>Prowadzenie działań edukacyjnych i promocyjnych na rzecz popularyzacji zdrowego trybu życia, sportu i rekreacji wśród młodzieży.</i>	X		
Działanie 2.3.3			
<i>Budowa multifunkcyjnej infrastruktury sportowej.</i>		X	

Obszar rozwoju nr 3. Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne

Cel strategiczny 3. Powiat Bocheński jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej drogowej, kolejowej i lotniczej, zapewniający dostęp do sieci infrastruktury technicznej o wysokich parametrach jakościowych.

Cel operacyjny 3.1. Działania na rzecz synchronizacji i usprawnienia połączeń komunikacyjnych z centrum Powiatu i Województwa Małopolskiego.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 3.1.	Sfera aktywności		
	podległości	Współależności	oddziaływania
Działanie 3.1.1 <i>Poprawa jakości komunikacji zbiorowej.</i>		X	
Działanie 3.1.2 <i>Synchronizacja różnych form transportu zbiorowego dla osób mieszkańców wyjeżdżających chwilowo z Powiatu Bocheńskiego.</i>			X
Działanie 3.1.3 <i>Lobbowanie na rzecz wjazdu autobusów dalekobieżnych do Bochni.</i>			X
Działanie 3.1.4 <i>Budowa oraz wsparcie budowy chodników, ciągów pieszo-rowerowych i poboczy dla ruchu pieszego.</i>	X	X	X
Działanie 3.1.5 <i>Poprawa dostępności komunikacyjnej sołectw speryferyzowanych względem większych i lepiej skomunikowanych ośrodków.</i>			X

Cel operacyjny 3.2. Poprawa infrastruktury transportowej na terenie Powiatu Bocheńskiego

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 3.2.	Sfera aktywności		
	podległości	współależności	oddziaływania
Działanie 3.2.1 <i>Wsparcie budowy parkingów w systemie P+R dla mieszkańców Powiatu dojeżdżających do pracy.</i>			X
Działanie 3.2.2 <i>Rozbudowa dróg powiatowych w zakresie poprawy parametrów jezdnych i bezpieczeństwa.</i>	X		

Działanie 3.2.3			
<i>Rozbudowa sygnalizacji świetlnej na kluczowych skrzyżowaniach w Powiecie, alternatywnie skrzyżowań o ruchu okrężnym lub bezkolizyjnym.</i>	X		
Działanie 3.2.4			
<i>Budowa i rozbudowa drogowych obiektów inżynierskich.</i>	X		
Działanie 3.2.5			
<i>Wsparcie procesu budowy kluczowych dróg dla rozwoju dostępności komunikacyjnej Powiatu Bocheńskiego.</i>		X	X
Działanie 3.2.6			
<i>Budowa połączenia drogi powiatowej nr 1443K z drogą krajową nr 94 w miejscowości Bochnia.</i>	X	X	
Działanie 3.2.7			
<i>Wsparcie procesu budowy połączenia węzła autostradowego z drogą krajową nr 94 w miejscowości Bochnia - Etap II.</i>			X
Działanie 3.2.8			
<i>Wsparcie procesu zmiany przebiegu drogi wojewódzkiej nr 965 polegającej na jej wyprowadzeniu z Miasta Bochnia</i>			X

Cel operacyjny 3.3. Wsparcie rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 3.3.	Sfera aktywności		
	podległości	Współależności	oddziaływania
Działanie 3.3.1			
<i>Tworzenie i moderowanie funkcjonowania platformy cyfrowej wymiany informacji dla mieszkańców Powiatu.</i>	X		

Obszar rozwoju nr 4. Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysł czasu wolnego

Cel strategiczny 4. Zapewnienie zróżnicowanej oferty-spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i turystów. Zachowanie, ekspozycja oraz promocja dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego.

Cel operacyjny 4.1. Dywersyfikacja funkcji turystycznych Powiatu Bocheńskiego.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 4.1.	Sfera aktywności		
	podległ ość	współz ależnoś ci	oddział ywania
Działanie 4.1.1			
<i>Budowa oraz wsparcie budowy infrastruktury turystycznej, służącej również mieszkańcom Powiatu.</i>			X
Działanie 4.1.2			
<i>Utworzenie i promocja ogólnodostępnej bazy infrastruktury i atrakcji turystycznych poprzez powstanie Cyfrowego Centrum Informacji Turystycznej Powiatu Bocheńskiego.</i>		X	
Działanie 4.1.3			
<i>Opracowanie we współpracy z gminami Powiatu marki Powiatu Bocheńskiego (symbolika, motto, strategia promocji).</i>		X	
Działanie 4.1.4			
<i>Wykorzystanie kluczowych atrakcji turystycznych do budowy marki całego Powiatu Bocheńskiego.</i>	X		

Cel operacyjny 4.2. Promocja zasobów krajobrazowo-kulturowych Powiatu Bocheńskiego wśród turystów z Polski i zagranicy.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 4.2.	Sfera aktywności		
	podległ ość	współz ależnoś ci	oddział ywania
Działanie 4.2.1			
<i>Wsparcie procesu pozyskania finansowania na renowację i ochronę zabytków oraz kościołów z terenu Powiatu Bocheńskiego.</i>			X
Działanie 4.2.2			
<i>Rozwój współpracy pomiędzy samorządami Województwa Małopolskiego na rzecz rozwoju turystyki.</i>		X	
Działanie 4.2.3			
<i>Przygotowanie do udziału i uczestnictwo w targach turystycznych.</i>	X		

Cel operacyjny 4.3. Włączanie zasobów instytucji kultury do procesu edukacyjnego i rozwoju turystyki.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 4.3.	Sfera aktywności		
	podległ ość	współz ależnoś ci	oddział ywania

		ci	
Działanie 4.3.1			
<i>Utworzenie i rozwój Społecznej Rady Historii, Kultury i Dziedzictwa Narodowego Powiatu Bocheńskiego.</i>	X		

Obszar rozwoju nr 5. Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne

Cel strategiczny 5. Zapewnienie mieszkańcom Powiatu Bocheńskiego wysokiego poziomu bezpieczeństwa społecznego i ekologicznego.

Cel operacyjny 5.1. Rozwój systemu ochrony w obszarze kryzysów wodnych.

Działanie 5.1.1			
<i>Wsparcie procesu kompleksowej regulacji stosunków hydrologicznych z udziałem specjalistów, szczególnie w odniesieniu do gmin północnych i zagrożonych podtopieniami. Regulacja zabudowy przestrzennej dla zapobiegania zakłóceniom stosunków hydrologicznych.</i>			X
Działanie 5.1.2			
<i>Wsparcie procesu zagospodarowywania istniejących i stworzenie nowych obiektów łączących funkcje retencyjne z produkcją w obszarze gospodarstw rybackich.</i>			X
Działanie 5.1.3			
<i>Wsparcie działań edukacyjnych w zakresie zachowań w sytuacjach kryzysowych (powodzie, susze).</i>		X	
Działanie 5.1.4			
<i>Wsparcie rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.</i>			X

Cel operacyjny 5.2. Wsparcie tworzenia warunków dla dywersyfikacji źródeł energii.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 5.2.	Sfera aktywności		
	podległości	współależności	oddziaływania
Działanie 5.2.1			
<i>Analiza możliwości implementacji działań opartych na koncepcji gospodarki o obiegu zamkniętym oraz promocja wiedzy na temat tej koncepcji wśród mieszkańców Powiatu ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.</i>	X		

Cel operacyjny 5.3. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach zurbanizowanych.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 5.3.	Sfera aktywności		
	podległości	współależności	oddziaływania
Działanie 5.3.1			
<i>Wspieranie zakładania obszarów zorganizowanej zieleni w obszarach miejskich i wiejskich.</i>			X

Cel operacyjny 5.4. Długotrwała ochrona obszarów cennych ze względu na walory krajobrazowe.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 5.4.	Sfera aktywności		
	podległości	współależności	oddziaływania
Działanie 5.4.1			
<i>Wsparcie realizacji zadań wynikających z nowego Programu ochrony powietrza oraz z Uchwały antysmogowej dla Małopolski.</i>			X
Działanie 5.4.2			
<i>Wspieranie procesu wprowadzania stref ochrony ziemi ze względu na wysokie walory historyczne, kulturowe oraz krajobrazowe.</i>			X

Cel operacyjny 5.5. Systemowa pomoc zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 5.5.	Sfera aktywności		
	podległości	współależności	oddziaływania
Działanie 5.5.1			
<i>Rozwój infrastruktury opiekuńczo-leczniczej dla osób terminalnie chorych.</i>		X	
Działanie 5.5.2			
<i>Utworzenie i rozwój międzygminnego forum współpracy z podmiotami publicznymi, prywatnymi i NGO na rzecz wsparcia osób społecznie zmarginalizowanych i potrzebujących z uwzględnieniem działań Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.</i>	X		
Działanie 5.5.3			
<i>Poszerzenie bazy oferującej multifunkcyjne wsparcie dla seniorów i osób niepełnosprawnych.</i>		X	
Działanie 5.5.4.			

<i>Promowanie i rozwój systemu oparcia społecznego dla mieszkańców Powiatu ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dzieckiem, funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych.</i>	X		
---	---	--	--

3.5. Macierz oceny spójności wewnętrznej Celów Strategicznych

Poniżej dokonano analizy spójności wewnętrznej celów strategicznych. Jest to niezbędne do przeprowadzenia badania mające na celu wskazanie ewentualnych sprzeczności, pól konfliktowych w określonych obszarach rozwoju Powiatu Bocheńskiego. Może bowiem teoretycznie zaistnieć sytuacja, w której przykładowo założenia dla Celu Strategicznego 1 osłabia założenia Cel Strategicznego 2, co jest podstawą do pogłębionej refleksji na temat potrzeby wprowadzenia zmian do obszarów rozwoju określonych we wspomnianych Celach. Istnieją różne narzędzia oceny spójności wewnętrznej celów, jednak do najskuteczniejszych należy analiza wzajemnego oddziaływania celów, czyli tzw. analiza macierzowa.

Macierz oceny spójności pozwala dokonać oceny charakteru wzajemnego wpływu poszczególnych, poddanych analizie celów. Jest to kluczowe przy rozważaniach na temat spójności drzewa celów, prawidłowości jego konstrukcji również w kontekście późniejszej realizacji celów zeń wynikających. Przykładową macierz oceny spójności obrazuje tabela X:

Tabela 12. Przykładowa macierz oceny spójności

	Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel n	Suma
Cel 1	~~X~~	-1/0/1	-1/0/1	-1/0/1	Σ
Cel 2	-1/0/1	~~X~~	-1/0/1	-1/0/1	Σ
Cel 3	-1/0/1	-1/0/1	~~X~~	-1/0/1	Σ
Cel n	-1/0/1	-1/0/1	-1/0/1	~~X~~	Σ
Suma	Σ	Σ	Σ	Σ	Σ

Źródło: opracowanie własne.

Powyższe narzędzie ma charakter oddziaływania jednostronnego i jest niesymetryczne, to znaczy, że przykładowo ocena wpływu Celu Strategicznego 1 na Cel Strategiczny 2, może dać inny wynik, niż w przypadku podobnej analizy wpływu Cel Strategicznego 2 na Cel Strategiczny 1, dlatego też analizy te wykonuje się niezależnie, a w tym celu trzeba wpisać każdy cel jednocześnie w wierszach i kolumnach jednej tabeli, co prezentuje powyższy wzór. Przyjęto, że możliwe są trzy warianty odpowiedzi na pytanie jak realizacja celu „x” wpłynie na realizację celu „y”, celu „z”, a także celu „y” na cele „x” i „z”, itd.: „0” oznacza neutralność, czyli brak wpływu pozytywnego, jak również negatywnego. Należy to rozumieć w taki sposób, że przykładowo Cel Strategiczny 1 w żaden sposób nie wpływa (nie osłabia, ani nie wzmacnia realizacji) na Cel Strategiczny 2. Symbol „-1” oznacza wpływ negatywny, czyli według przyjętej wykładni przykładowo Cel Strategiczny 1 osłabia realizację Celu Strategicznego 2. Na przykład, gdy celem „x” jest rozwój przemysłu, a celem „y” ochrona środowiska i rozwój terenów zielonych, można domniemywać, że istnieją pola konfliktowe pomiędzy tymi celami. Nie oznacza to automatycznego odrzucenia jednego z analizowanych celów, choć może tak się zdarzyć, jednak z pewnością wynik „-1” stanowi istotną wskazówkę do prowadzenia rozwiązań na niższych szczeblach „drzewa celów” w taki sposób, aby unikać pól konfliktowych (prowadzić działania rozwojowe względem analizowanych celów wzajemnie rozłącznie na tyle, na ile jest to możliwe). Trzeba mieć świadomość przed rozpoczęciem wdrażania zapisów Strategii, iż istnieją cele „konfliktowe”, dzięki czemu możliwe jest łagodzenie założeń ewentualnych wzajemnie osłabiających się działań, których suma pozwoli na realizację danego celu. Rekomendacja dla braku automatycznego odrzucenia jednego z celów w przypadku wyniku „-1” wynika z jeszcze jednej istotnej przesłanki: Cele Strategiczne w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego zostały wyznaczone w oparciu o pogłębione analizy stanu faktycznego i są filarami rozwoju Powiatu, biorąc pod uwagę zarówno dostępne zasoby, jak i bariery rozwojowe, więc ewentualna rezygnacja z jednego z celów odbyłaby się ze stratą dla dynamiki, kierunków i charakteru rozwoju Powiatu.

Oprócz zaprezentowanej powyżej „quasi-binarnej” metody oceny korelacji (stosowane oceny „-1”/ „0”/ „1”), która poniżej została wykorzystana do

przeprowadzenia analizy wewnętrznej spójności celów Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego, istnieje również druga, tzw. metoda siły, polegająca na stosowaniu skali ocen, np. od „-5” do „5”, lub „-10” do „10”, która dodatkowo wykazuje stopień natężenia występowania danego zjawiska. Przykładowo stawiając ocenę „-4” w pięciostopniowej skali, dowiadujemy się nie tylko, że charakter relacji jest ujemny, ale również że jest on silnie negatywny. Warto jednak zauważyć, że metoda siły jest bardziej subiektywna od metody binarnej, choć obie te metody nie są w pełni obiektywne: przyznawane są autorskie oceny, które określają charakter, kierunek, a w przypadku metody siły – także natężenie danego zjawiska.

W ramach analizy wewnętrznej spójności celów, poszukuje się odpowiedzi na pytanie o charakter związków pomiędzy poszczególnymi celami. Jeżeli związki są neutralne, uznaje się, że cele mogą być z powodzeniem realizowane tym bardziej, jeśli korelacja ma charakter dodatni (co oznacza, że realizacja celu „x”, dodatkowo przyczynia się do wzmacniania założeń celu „y”).

Kluczowe znaczenie w prezentowanej metodyce analizy mają oczywiście autorskie oceny kierunku wpływu celu (jego realizacji) na kształtowanie się relacji między celami. Nie zdecydowano się na stopniowanie siły wpływu, z uwagi na złożoność problemu. Stopniowanie takie wymagałoby bowiem uwzględniania skali skutków realizacji danego celu. Ponadto metoda „siły wpływu” jest obciążona znacznie większym ryzykiem subiektywności ocen. Nie przypisuje się jakiegось szczególnie ważnej rangi sumom znaków umieszczonych w dolnym wierszu macierzy ocen. Będą one jedynie orientacyjnym punktem odniesienia dla uogólnionej oceny przedsięwzięć przyjętych w strategii rozwoju Powiatu Bocheńskiego. Co istotne, badanie przeprowadzono na poziomie Celów Strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego, jednak ocena wpływu wymagała analizy następstw realizacji wszystkich celów i działań wynikających z ich dezagregacji (wszystkie niższe „piętra” tzw. „drzewa celów”).

Tabela 13. Macierz oceny wewnętrznej spójności celów dla Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego

	Cel Strategiczny 1	Cel Strategiczny 2	Cel Strategiczny 3	Cel Strategiczny 4	Cel Strategiczny 5	Suma
Cel Strategiczny 1	X	1	0	0	0	1
Cel Strategiczny 2	1	X	0	0	1	2

Cel Strategiczny 3	1	0	~~0~~	1	0	2
Cel Strategiczny 4	0	0	0	~~0~~	1	1
Cel Strategiczny 5	0	0	0	1	~~0~~	1
Suma	2	1	0	2	2	Σ

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wewnętrznej spójności celów Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego przeprowadzona została metodą delficką i wskazała kilka interesujących prawidłowości, które zostały ukazane w formie wyniku tabelarycznego. Po pierwsze brak jest przesłanek do wskazania ocen „-1”. Co prawda część ekspertów zasugerowała możliwość wskazania takiej oceny przy okazji oceny wpływu Celu Strategicznego 1 na Cel Strategiczny 5 oraz Celu Strategicznego 3 na Cel Strategiczny 5, jednak po szczegółowej analizie Celów Operacyjnych oraz Działań planowanych do realizacji uznano, że potencjalne pola konfliktowe mają szansę wystąpić w przypadku Powiatu Bocheńskiego co najwyżej w minimalnym zakresie. Brak wewnętrznej sprzeczności Celów Strategicznych jest istotną przesłanką uzasadniającą możliwość i potrzebę implementacji założeń części projekcyjnej Strategii w zaproponowanej postaci. Po drugie, najwięcej elementów sprzyjających realizacji innych celów w kontekście celów oddziałujących (wzmacniających) możemy zaobserwować w przypadku Celów Strategicznych 2 i 3, z kolei w przypadku celów oddziaływanych (wzmacnianych) są to Cele Strategiczne: 1, 4 i 5. Oznacza to względną równowagę pomiędzy celami, co jest zjawiskiem korzystnym. Po trzecie, po analizie możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego, przestrzennego i kulturowego zawarte w celach Strategii wykazują dużą spójność, jednocześnie oparte są w istotnej mierze na rozwoju przedsiębiorczości oraz tworzeniu warunków do przyciągania nowych zasobów rozwojowych i świadczeniu usług publicznych wysokiej jakości. Wszystkie działania rozwojowe przewidziane w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego, planowane są w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju (o czym szerzej w rozdziale będącym analizą oddziaływania Strategii na środowisko naturalne) oraz koncepcji rozwoju

trwałego (działań rozwojowych z poszanowaniem zasobów zaangażowanych w procesy wzrostu, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów rzadkich i wyczerpywalnych – stąd działania mające na celu ochronę zasobów krajobrazowych, nadbrzeży oraz wzmocnienie kluczowych elementów infrastruktury). Przeprowadzona analiza wewnętrznej spójności celów wykazała również wiele możliwości agregowania i integrowania zaplanowanych aktywności w ramach najniższego „piętra” „drzewa celów” i tworzenia sektorowych programów rozwoju Powiatu, lub jego części w perspektywie krótko- oraz średniookresowej. Dokumenty te będące pochodną Strategii mogą być pomocnymi narzędziami w operacjonalizacji zapisów Strategii.

3.6. Analiza spójności zewnętrznej Strategii. Kontekst krajowy, regionalny i lokalny Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030

W niniejszym rozdziale „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” poświęconym wskazaniu zbieżności i zgodności powiatowej strategii z polityką krajową oraz regionalną przytoczone zostały istotne fragmenty najważniejszych dokumentów odnoszących się do planowania polityk publicznych na poziomie państwowym. Liczne i obszerne fragmenty z strategii oraz programów krajowych mają bowiem pełnić funkcje pomocniczą przy podejmowaniu decyzji na szczeblu samorządu Powiatu Bocheńskiego oraz w planowaniu programów operacyjnych, które będą miały charakter wdrożeniowy, wynikający z „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030”.

Samorząd Powiatu Bocheńskiego, określając dla całej jednostki samorządu terytorialnego wizję w perspektywie 2030 roku podejmuje odważne wyzwanie wzmocnienia dotychczasowych walorów społeczno – ekonomicznych oraz stworzenia warunków do rozwoju tych elementów, które uczynią z wspólnoty samorządowej mieszkańców i terenu powiatu miejsce godnego i zdrowego życia.

Nakreślona w perspektywie roku 2030 wizja mówi, że: *„W 2030 roku Powiat Bocheński jest silną wspólnotą mieszkańców, w pełni czerpiących z bogactw dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego; należy do czołówki gospodarczej powiatów Małopolski, zapewnia swoim mieszkańcom życie w czystym i zdrowym środowisku naturalnym, dostęp do dobrze płatnych miejsc pracy w nowoczesnych i zdywersyfikowanych branżowo podmiotach sektora gospodarczego oraz bogatą ofertę społeczną, spełniającą aspiracje obywateli.”* Treść wizji Powiatu w 2030 roku koreluje w pełni z podstawowym dokumentem planistycznym dla Polski, który wyznacza kierunki działania państwa polskiego do roku 2020 z perspektywą do 2030 roku. Tym dokumentem jest „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” przyjęta uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r. W jej treści nacisk jest położony na wzrost zamożności społeczeństwa, minimalizację sfery ubóstwa i zmniejszenie dystansu w perspektywie 2030 roku do państw stanowiących czołówkę rozwoju ekonomicznego w Unii Europejskiej. Odnoszenie się do średniej UE jako porównywanie wyników poszczególnych państw i na tym tle osiąganie wyników przez Polskę stanowić będzie w okresie wdrażania „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” punkt odniesienia dla oceny wyników wdrażania polityk publicznych w samorządzie powiatowym.

W dokumencie „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”, stwierdza się m.in., że: ***Oczekiwany efektem realizacji Strategii będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.*** Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W konsekwencji nastąpi poprawa jakości życia obywateli, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, zapewnienie odpowiedniej jakości kształcenia, podwyższającego kwalifikacje i kompetencje obywateli, wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy, poprawa dostępu do infrastruktury, zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej poprawiającej zdrowotność obywateli, satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa. Jako najważniejszy zakładany rezultat przyjęto zwiększenie przeciętnego dochodu gospodarstw domowych do 76-80% średniej UE do roku 2020, a do roku 2030 zbliżenie do poziomu średniej UE, przy jednoczesnym dążeniu do zmniejszania dysproporcji w dochodach między poszczególnymi regionami. Poziom PKB na mieszkańca Polski mierzony parytetem siły nabywczej sięgnie 75-78% średniej unijnej w 2020 r. (a

około 95% w 2030 r.). W perspektywie długookresowej zmieni się struktura PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu.

W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz różnego rodzaju nierówności społecznych. Zakłada się, że odsetek osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zmaleje do 20% w 2020 r. (17% w 2030 r.). Zmniejszy się również rozwarstwienie dochodowe Polaków – wartość tzw. współczynnika Giniego charakteryzującego zróżnicowanie dochodów, obniży się z 30,6 w 2015 r. do 30 w 2020 r. i 27 w 2030 r. (im mniejsza wartość współczynnika, tym mniejsze zróżnicowanie). Wzmocni się kapitał społeczny i zwiększy się jego rola w kształtowaniu rozwoju.³

Osiągnięcie założonych w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” efektów dokonywać się będzie dzięki interwencji publicznymi środkami finansującymi zadania i projekty SOR, z założeniem korekty poziomu i struktury wydatków po 2020 roku. Dlatego też planując wdrażanie „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” należy brać pod uwagę politykę wydatkowania środków budżetu państwa i budżetów samorządowych na cele rozwojowe, a środków z UE na projekty innowacyjne.

Realizacja celów SOR będzie wymagała zaangażowania ok. 1,5 bln zł do 2020 r. Głównym źródłem finansowania działań rozwojowych będą publiczne fundusze krajowe. Rozwój będą wspierały środki UE oraz środki prywatne – ok. 0,6 bln zł. Realizacja celów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju wymaga **zmian w poziomie i strukturze publicznych wydatków rozwojowych**. Ze względu na nadal duże potrzeby zostanie utrzymany udział nakładów na transport, a lekko wzrośnie na rozwój zasobów ludzkich. (...)Po 2020 r. ciężar finansowania inwestycji publicznych zostanie przeniesiony w większym stopniu na środki krajowe, zarówno publiczne, jak i prywatne. Zadania dotychczas finansowane w ramach polityki spójności będą stopniowo realizowane z krajowych środków publicznych – zarówno z budżetu centralnego, jak i budżetów samorządowych, których rola wzrośnie. Ważna jest zmiana sposobu redystrybucji środków przekazywanych w ramach subwencji i dotacji do JST, aby zapewnić finansowanie zadań

---

³ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 8.

własnych samorządów na odpowiednim poziomie. Fundusze z budżetu Unii Europejskiej powinny zostać nakierowane w większym stopniu na realizację projektów innowacyjnych.⁴

Jak określono w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”: *W zdecentralizowanym systemie polityki rozwoju wzmocniona zostanie również odpowiedzialność samorządu terytorialnego za realizację działań rozwojowych i rozwijanie partnerstw międzysektorowych. Działania będą koncentrowały się na poprawie kompetencji administracji samorządowej, zwiększeniu efektywności wydatkowania publicznych środków finansowych oraz budowie kapitału społecznego i poczuciu współodpowiedzialności kluczowych interesariuszy za rozwój swojego terytorium (samorządów terytorialnych, środowisk biznesu, mieszkańców oraz przedstawicieli nauki).*⁵

Aktywny udział samorządów wszystkich trzech poziomów w polityce rozwojowej i uzyskiwanie efektu synergii wdrażanych polityk publicznych będą warunkiem osiągnięcia celów nakreślonych zarówno w dokumentach programowych samorządów, jak i w dokumentach rządowych. Podniesienie poziomu życia powinny przełożyć się na wyższe dochody gospodarstw domowych i wzrost PKB Polski, z czego korzystać będą również środowiska lokalne.

Z założeń „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” wynika, że: *Najważniejszym zakładanym rezultatem realizacji Strategii będzie zwiększenie przeciętnego dochodu rozporządzalnego brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca wg PPP do 76-80% w stosunku do średniej UE do roku 2020, a do roku 2030 zbliżenie dochodu rozporządzalnego brutto na 1 mieszkańca w PPP do poziomu średniej UE, przy jednoczesnym dążeniu do zmniejszania dysproporcji w dochodach rozporządzalnych brutto między poszczególnymi regionami. Jednym z kolejnych zakładanych efektów realizacji Strategii będzie zmniejszenie odsetka osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (z obecnych 23,4% do ok. 20% w 2020 r.). Rosnąć będzie wydajność pracy, która powinna przekładać się na wzrost wynagrodzeń. W zakresie poziomu PKB zakładana jest dalsza konwergencja pomiędzy Polską i UE. Zakłada się, że poziom PKB na mieszkańca, mierzony według parytetu siły nabywczej, wynoszący obecnie 69% średniej UE, osiągnie w 2020 r. ok. 75-78% średniej*

---

⁴ Tamże, str. 15-16.

⁵ Tamże, str. 14.

*UE, a do 2030 r., po uruchomieniu nowych czynników konkurencyjności, zbliży się do średniej UE.*⁶

Można założyć, że Powiat Bocheński, jako jednostka samorządu mająca duży potencjał wzrostowy w sferze ekonomii i życia społecznego, powinien być istotnym beneficjentem rosnącego bogactwa społeczeństwa i wzrostu PKB Polski.

Zgodność polityki rozwoju Powiatu Bocheńskiego z polityką rozwojową kraju

Zaplanowana na okres 2021 – 2030 strategia rozwoju Powiatu Bocheńskiego wpisuje się w najważniejsze dokumenty planistyczne na poziomie krajowym, co otwiera drogę do optymalnego skorzystania przez powiat z programów wspierania przez państwo określonych dziedzin życia społeczno – gospodarczego. W szczególności tych, które są wskazane jako obszary i kierunki interwencji istotne dla uzyskania celów przyjętych w „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030”.

Korelacja między „Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” a „Strategią Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” dotyczy m.in. wzrostu zamożności społecznej i spójności wewnętrznej. W krajowym dokumencie zakłada się, że: *Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest **tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.***⁷

W poniższej tabeli zestawione zostały cele szczegółowe wraz z głównymi obszarami koncentracji działania zapisane w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” z obszarami rozwoju i celami strategicznymi przyjętymi w „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030”. Z racji zakresu kompetencji administracji rządowej i samorządu powiatowego układ priorytetów obydwu tych dokumentów nie jest tożsamy, niemniej w obszarze gospodarczym widoczna jest duża zbieżność obydwu dokumentów, a w celu szczegółowym II z rządowego dokumentu (Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie

---

⁶ Tamże, str. 51.

⁷ Tamże, str. 49.

zrównoważony) zawierają się cele strategiczne z obszarów 2,3, 4 i 5 „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030”.

Tabela 13. Analiza spójności celów SOR i Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) - cele szczegółowe oraz główne obszary koncentracji działań zawarte w SOR ⁸	Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 – obszary rozwoju i cele strategiczne
<p>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną <i>Główne obszary koncentracji działań:</i> Reindustrializacja Rozwój innowacyjnych firm Małe i średnie przedsiębiorstwa Kapitał dla rozwoju Ekspansja zagraniczna</p> <p>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony <i>Główne obszary koncentracji działań:</i> Spójność społeczna Rozwój zrównoważony terytorialnie</p> <p>Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu <i>Główne obszary koncentracji działań:</i> Prawo w służbie obywatelom i gospodarce System zarządzania procesami rozwojowymi, w tym instytucje publiczne E-państwo Finanse publiczne Efektywność wykorzystania środków UE</p>	<p>Obszar rozwoju nr 1. Gospodarka i nowoczesne technologie Cel strategiczny 1. Powiat Bocheński jako obszar różnorodnej aktywności gospodarczej z silnymi, innowacyjnymi podmiotami, również działającymi w sferze nowoczesnych technologii.</p> <p>Obszar rozwoju nr 2. Edukacja, elastyczny rynek pracy i aktywne społeczeństwo Cel strategiczny 2. Nowocześnie zarządzane placówki oświatowe gwarantujące wszechstronny rozwój mieszkańców oraz dobre przygotowanie do aktywności na rynku pracy, a także do życia społecznego.</p> <p>Obszar rozwoju nr 3. Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne Cel strategiczny 3. Powiat Bocheński jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej drogowej, kolejowej i lotniczej, zapewniający dostęp do sieci infrastruktury technicznej o wysokich parametrach jakościowych.</p> <p>Obszar rozwoju nr 4. Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysły czasu wolnego Cel strategiczny 4. Zapewnienie zróżnicowanej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i turystów. Zachowanie, ekspozycja oraz promocja dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego.</p> <p>Obszar rozwoju nr 5. Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne Cel strategiczny 5. Zapewnienie mieszkańcom</p>

⁸ Tamże, str. 58 i dalej.

	Powiatu Bocheńskiego wysokiego poziomu bezpieczeństwa społecznego i ekologicznego.
--	--

Źródło: opracowanie własne.

Ze względu na szerokie spektrum aktywności państwa określone w SOR, warto zwrócić uwagę na te projekty strategiczne, wymieniane w SOR, które są interesujące dla rozwoju potencjału Powiatu Bocheńskiego i służą osiągnięciu celów założonych w powiatowym dokumencie. Do tych projektów należą m.in.:

- **Surowce dla przemysłu** – przygotowanie, w oparciu o koncepcję gospodarki o obiegu zamkniętym (*circular economy*), Planu działań na rzecz zabezpieczenia podaży nieenergetycznych surowców mineralnych i kopalin. W dokumencie zostaną w sposób systematyczny, tj. na wszystkich etapach cyklu surowcowego, zidentyfikowane „wąskie gardła” oraz zdefiniowane działania, które należy podjąć w celu zlikwidowania występujących problemów.⁹
- **Nowoczesne kadry dla polskiego przemysłu (szkolnictwo zawodowe)** – kompleksowa polityka rozwoju kadr uwzględniająca nowy model współpracy szkolnictwa zawodowego z gospodarką, w tym m.in. kształcenie połączone z praktyką zawodową u pracodawcy, aktywny udział przemysłu w przygotowaniu programów nauczania, rozwój Centrów Kształcenia Praktycznego, modułowej oferty edukacyjnej, kwalifikacyjnych kursów zawodowych itp.¹⁰
- **Szkoła dla innowatora** – przygotowanie kompleksowego systemu kształcenia innowatorów, obejmującego różne szczeble edukacji (m.in. przegląd i ewentualne uzupełnienie podstawy programowej kształcenia ogólnego o treści wspierające rozwijanie kompetencji proinnowacyjnych uczniów oraz wspieranie nauczycieli w zakresie doboru i stosowania metod nauczania rozwijających kompetencje proinnowacyjne uczniów) oraz wzmocnienie zasobów funkcjonujących w ramach tego systemu (kształcenie i doskonalenie nauczycieli).
- **Akademia menedżera innowacji** – program skierowany do menedżerów przedsiębiorstw, służący przekazywaniu wiedzy, rozwojowi umiejętności oraz kształtowaniu postaw i zachowań stymulujących powstawanie innowacyjnych rozwiązań w firmach, wprowadzanie ich na rynek i zarządzanie nimi. Efektem ma

⁹ Tamże, str. 83.

¹⁰ Tamże, str. 84.

*być większa skłonność i zdolność firm do stymulowania procesów innowacyjnych i czerpania z nich korzyści biznesowych, a w konsekwencji oparcie swych przewag konkurencyjnych na innowacjach.*¹¹

- **Dobry pomysł** – system wsparcia twórców wynalazków i innych innowacyjnych rozwiązań, będących osobami fizycznymi, w zakresie dostępu do usług niezbędnych do przygotowania kompleksowej komercyjnej oferty dla inwestora dot. wdrożenia i komercjalizacji nowatorskiego rozwiązania.
- **Program Start in Poland** - nowy instrument ukierunkowany na stworzenie ekosystemu sprzyjającego rozwojowi start-upów w Polsce na każdym etapie ich rozwoju, tj. od fazy inkubacji, poprzez rozwój, aż po ekspansję międzynarodową. Ma on również zachęcać podmioty z zagranicy do zakładania start-upów i rozwijania ich działalności w Polsce. W ramach programu wykorzystany zostanie potencjał dużych spółek, w tym spółek Skarbu Państwa, współpracujących z młodymi firmami charakteryzującymi się wysokim potencjałem rozwoju.¹²
- **GreenInn** – stworzenie preferencji dla zielonych technologii w aplikowaniu w programach, w tym tworzenie akceleratorów branżowych, które wypromują rozwiązania na rynku globalnym.¹³
- **Polityka Nowej Szansy** – system wsparcia dla przedsiębiorstw w trudnościach oraz nowy start – stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla przedsiębiorców, zorientowanego na przeciwdziałanie upadłości firm poprzez budowę i promowanie systemów wczesnego ostrzegania oraz pozasądowych i sądowych form naprawy i restrukturyzacji, jak również ułatwianie ponownego rozpoczęcia działalności gospodarczej osobom, które poniosły porażkę biznesową, poprzez działania o charakterze doradczo-szkoleniowym, coaching, mentoring oraz informacyjno-promocyjnym, ukierunkowanym na przeciwdziałanie stygmatyzacji tych osób.

Ze względu na obecne znaczenie rolnictwa w gospodarce Powiatu Bocheńskiego i założone w „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” utrzymanie

---

¹¹ Tamże, str. 92.

¹² Tamże, str. 95.

¹³ Tamże, str. 97.

ważnej roli tej dziedziny gospodarki na uwagę zasługują następujące projekty z SOR mające wpływ na funkcjonowanie rolnictwa i wspomagającego go otoczenia:

- **Platforma żywnościowa** – uruchomienie przez MRiRW oraz podmioty rynku kapitałowego elektronicznej platformy sprzedażowej (typu OTC) dla produktów rolno-spożywczych. Wdrożone rozwiązanie ułatwi tworzenie dużych, jednorodnych partii towaru, co przyczyni się do zwiększenia eksportu produktów na rynki UE oraz wybrane pozaunijne rynki perspektywiczne.¹⁴
- **Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego na lata 2014-2020** – rozwój rolnictwa ekologicznego oraz rynku żywności ekologicznej. Wsparcie będzie skierowane zarówno na zwiększenie wartości produkcji jak również liczby producentów żywności ekologicznej.
- **Gospodarowanie gruntami rolnymi na rzecz zrównoważonego rozwoju** – nowy system regulacji prawnych służących poprawie struktury obszarowej gospodarstw rolnych. Przygotowane rozwiązania umocnią pewność i trwałość pozycji dzierżawcy przy równoczesnym poszanowaniu interesów wydzierżawiającego oraz wzmocnią ochronę regionalnych walorów środowiskowych.
- **Spółdzielnie rolników** – głównym celem projektu jest opracowanie ustawy, która w kompleksowy sposób będzie regulowała zasady i sposób funkcjonowania spółdzielni rolniczych. Instrumentem mającym zachęcać producentów rolnych do zakładania spółdzielni rolników ma być m.in. możliwość skorzystania z określonych zwolnień podatkowych. W projekcie przewidziano również wprowadzenie obowiązku tworzenia przez spółdzielnie rolników funduszu rezerw niepodzielnych, który ma na celu zapewnienie instrumentu gwarantującego stabilność jej funkcjonowania. Oczekuje się, że wprowadzenie nowych rozwiązań pozwoli na poprawę efektywności gospodarowania na obszarach wiejskich.
- **Nowoczesne ubezpieczenia rolnicze** – wykorzystanie potencjału Poczтового Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych do stworzenia oferty dedykowanej ubezpieczeniom produkcji rolnej przed ryzykiem wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Upowszechnienie systemu ubezpieczeń zintensyfikuje przemiany strukturalne sektora rolno-spożywczego w kierunku produkcji rynkowej.

---

¹⁴ Tamże, str. 109.

- **Projekty rozwoju branż** – będą realizowane projekty dedykowane poszczególnym branżom sektora rolno-spożywczego spójne z Programem Rozwoju Głównych Rynków Rolnych w Polsce na lata 2016-2020. W zależności od stopnia zaawansowania prac koncepcyjnych lista projektów będzie na bieżąco weryfikowana w kolejnych latach. Obecnie zostały przygotowane następujące projekty:
  - **Innowacyjne przetwory owocowo-warzywne** – celem projektu jest zwiększenie intencjonalnego spożycia produktów owocowych lub warzywnych w oparciu o informacje dotyczące ich właściwości prozdrowotnych i żywieniowych. Projekt zakłada rozwinięcie segmentu rynku przetworzonych produktów owocowo-warzywnych, dedykowanych określonym grupom społecznym (np. osobom starszym) wytwarzanych z wykorzystaniem zaawansowanych lub innowacyjnych technik produkcyjnych (jak np. ultradźwięki).
  - **Polska wieprzowina** – projekt ukierunkowany na wzrost produkcji wieprzowiny i zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie pogłowia trzody chlewnej w Polsce.
  - **Polska wołowina** – wdrożenie projektu zapewni rozwój łańcucha dostaw wołowiny kulinarnej i sprawiedliwy podział zysków w łańcuchu produkcyjnym.
  - **Polska jagnięcina i baranina** – celem projektu jest wzrost produkcji mięsa, wełny, mleka i skór owczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie pogłowia owiec w Polsce.
- **Program wsparcia hodowli roślin w Polsce** – w programie zostaną ujęte strategiczne z punktu widzenia polskiego rolnictwa kierunki hodowli roślin z uwzględnieniem zmian klimatu, odporności na organizmy szkodliwe, czy też wymagań rynkowych. Oczekiwane rezultaty to: dostarczenie firmom hodowlanym nowoczesnych i wydajnych narzędzi do wspomagania hodowli nowych odmian; uzyskanie materiałów wyjściowych do hodowli odpornych na czynniki biotyczne (np. wirusy lub bakterie) oraz abiotyczne (takie jak susza, mróz); stymulacja hodowli gatunków kluczowych dla polskiego rolnictwa.
- **Intermodalny terminal towarowy** – budowa infrastruktury spedycyjno-magazynowej działającej na potrzeby eksportu towarów rolno-spożywczych na

rynków światowe (przy zaangażowaniu spółek z udziałem Skarbu Państwa, w tym Krajowej Spółki Cukrowej S.A.).¹⁵

- **Odtworzenie i wsparcie rozwoju lokalnych rynków rolnych** - rozwój lokalnych struktur umożliwiających realizację sprzedaży i promowania lokalnych produktów i podmiotów je wytwarzających, prowadzenie lokalnych platform handlu produktami, których obrót odbywa się na rynku lokalnym. Wykorzystanie potencjału internetu aby dotrzeć do nowych konsumentów.¹⁶

Powyższe projekty wskazane w SOR służyć mają zniwelowaniu problemów, które stanowią bariery dla podnoszenia jakości życia i dochodowości gospodarstw rolnych, wpływających na odchodzenie mieszkańców wsi od pracy w sektorze rolnym. W diagnozowaniu problemów polskiej wsi, wskazano w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” zgodność z oceną potrzebnych działań na rzecz rolnictwa, wymienionych w Agendzie 2030 ONZ: *Problematyczna wydaje się w dalszym ciągu niewystarczająca dochodowość wielu gospodarstw rolnych. Widocznym efektem wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich jest m.in. struktura źródeł dochodów rozporządzalnych gospodarstw domowych z obszarów wiejskich – ok. 50% pochodzi z pracy najemnej, ok. 26% ze świadczeń społecznych, a jedynie ok. 10% z tytułu prowadzenia działalności rolniczej. Pomimo znaczącego udziału wsparcia w ramach WPR dochodów rolniczych gospodarstwa domowe rolników charakteryzują się najniższymi dochodami rozporządzalnymi na 1 osobę w gospodarstwie domowym (niższe o 21,6% od średniej krajowej). Wskazuje to na konieczność utrzymania polityki rolnej (zarówno I, jak i II filar WPR) na rzecz wzrostu dochodowości produkcji rolnej, a także aktywności innych polityk na rzecz zapewnienia pozarolniczych źródeł dochodów. Działania te są spójne z celami i zadaniami określonymi w Agendzie 2030 ONZ, gdzie jako jedno z kluczowych działań na rzecz osiągnięcia bezpieczeństwa żywnościowego i lepszego odżywiania oraz promocji zrównoważonego rolnictwa wskazuje się m.in. podwojenie dochodów drobnych producentów żywności, m.in. poprzez bezpieczny i równy dostęp do ziemi oraz innych zasobów i czynników produkcji,*

---

¹⁵ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 111-112

¹⁶ Tamże, str. 115

*dostęp do wiedzy, usług finansowych i rynków oraz możliwości zwiększenia wartości dodanej i zatrudnienia poza sektorem rolniczym.*¹⁷

Szerokie spektrum działań dla rolnictwa, ważnego dla równowagi gospodarczej i zagospodarowania przestrzennego Powiatu Bocheńskiego wymieniane w SOR, uzupełniają projekty rządowe, które będą szerzej oddziaływać na kondycję ekonomiczną podmiotów gospodarczych oraz na racjonalizację wydatków (w tym inwestycyjnych) poprzez lepszą współpracę międzysektorową. Wśród tych projektów istotne dla realizacji polityki rozwojowej przez Powiat Bocheński wymienić należy:

- ***Polityka rządu w zakresie rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP)***
– *działania prowadzące do wzrostu efektywności wydatków publicznych w zakresie dostarczania wysokiej jakości usług i infrastruktury oraz zwiększenia zaangażowania kapitału, specjalistycznej wiedzy i doświadczenia sektora prywatnego w projekty publiczne, dzięki stworzeniu lepszego klimatu dla inwestycji publicznych wykorzystujących mechanizm PPP.*¹⁸
- ***System promocji gospodarki*** – *budowa zintegrowanego, wewnętrznie spójnego systemu promocji gospodarki, koordynowanego na poziomie centralnym, ukierunkowanego na: rozwój polskiego eksportu, zwiększanie polskich inwestycji za granicą, wspieranie polskich inwestycji w Polsce, umacnianie międzynarodowego wizerunku Polski, jako kraju, z którym warto współpracować oraz poprawę rozpoznawalności polskich produktów i usług za granicą. W ramach planowanych działań, przewiduje się: (1) rozszerzenie kompetencji podmiotu, który zintegruje działania związane ze wspieraniem przedsiębiorców w ich internacjonalizacji, tj. Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A., (2) uchwalenie ustawy o zasadach wykonywania niektórych zadań z zakresu promocji gospodarki przez wyspecjalizowany podmiot, (3) utworzenie zagranicznych biur Agencji dostosowanych w swojej formie prawnej do realiów danego rynku, które w perspektywie kilkuletniej zastąpią obecnie funkcjonujące Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji, (4) rozbudowę, unowocześnienie i dopasowanie do potrzeb przedsiębiorstw, instrumentów finansowych wsparcia polskiego eksportu i polskich inwestycji za granicą, (5) opracowanie i wdrożenie Systemu promocji produktów*

---

¹⁷ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 99-100

¹⁸ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 132

rolno-spożywczych na lata 2017-2019, którego celem jest budowa silnej marki polskich produktów rolno-spożywczych pod hasłem „Polska smakuje”. System zakłada realizację ukierunkowanej polityki promocyjnej produktów rolno-spożywczych, która wpłynie na wzrost konkurencyjności tych produktów na rynku światowym, a w efekcie zwiększenie ich eksportu. Powyższe działania będą służyć zwiększeniu umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

- **Budowa Domu Polskich Turystycznych Marek Terytorialnych wraz z systemem koordynacji polityki turystycznej** – stworzenie systemowych i kompleksowych rozwiązań prawnych, organizacyjnych, finansowych i narzędziowych w zakresie integracji, koordynacji, komercjalizacji i internacjonalizacji polskich, markowych produktów turystycznych opartych na potencjale kulturowym i przyrodniczym kraju. Ważne będzie wykorzystanie turystycznego potencjału obszarów wiejskich, jako szansy pełnego włączenia tych obszarów w procesy rozwojowe zachodzące w kraju, dbając aby obszary wiejskie dostarczały dóbr publicznych i rynkowych z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń. Efektem tych działań będzie rozwój sektora gospodarki turystycznej w Polsce.
- **Zintegrowany system promocji kultury polskiej za granicą** – zaprojektowanie nowego systemu promocji Polski w obszarze międzynarodowego upowszechnienia kultury polskiej, obejmującego m.in. Instytut Adama Mickiewicza oraz Instytuty Polskie na świecie, koordynowane przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, we współpracy z ministrem spraw zagranicznych.¹⁹

W obszarach polityki społecznej, stanowiącej znaczącą część aktywności samorządu powiatowego, „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” przewiduje następujące projekty:

- **Polityka rodzinna i opieka na dzieci** – kompleksowe i systemowe wspieranie rodzin z dziećmi – uwzględnia m.in. systemowe zapewnienie opieki instytucjonalnej nad małymi dziećmi (do lat 3), umożliwiające aktywizację zawodową rodziców i opiekunów oraz program zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego i podniesienie jakości edukacji przedszkolnej.

---

¹⁹ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 142

- **Zdrowa Mama** – działania szkoleniowe i informacyjne, mające na celu poprawę wiedzy społeczeństwa na temat zdrowia prokreacyjnego, poprawę kwalifikacji i umiejętności lekarzy i położnych, zapewnienie dostępu do kompleksowej diagnostyki i leczenia niepłodności, zabezpieczenie płodności wśród pacjentek leczących się z powodów onkologicznych (Program kompleksowej ochrony zdrowia prokreacyjnego), podniesienie jakości opieki okołoporodowej, udoskonalenie i rozwój profilaktyki dla kobiet w ciąży (i dzieci w okresie prenatalnym) oraz matki i dziecka po jego urodzeniu ze szczególnym uwzględnieniem upowszechniania karmienia piersią (Ogólnopolski program upowszechniania karmienia piersią).
- **Program kompleksowego wsparcia dla rodzin Za życiem** – kompleksowe rozwiązania, dotyczące wsparcia rodzin z osobą niepełnosprawną, w tym z dzieckiem niepełnosprawnym, w szczególności w obszarach dotyczących wsparcia dla kobiet w ciąży, wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych, zdrowotnych, edukacyjnych, wsparcia mieszkaniowego, a także koordynacji, poradnictwa i informacji. Przyjęte w Programie rozwiązania mają na celu umożliwienie rzeczywistej i pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie psychologiczne, społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne ich rodzin.²⁰
- **Narodowy Program Mieszkaniowy** – nowa polityka mieszkaniowa, integrująca sfery legislacyjne i finansowe, zmierzająca do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych niezamożnych rodzin (m.in. tanie mieszkania na wynajem, system oszczędzania na cele mieszkaniowe).
- **Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo*Uczestnictwo*Solidarność** – reforma opieki nad osobami niesamodzielnymi, w tym: wypracowanie kryteriów oceny niesamodzielnności, uregulowanie zasad finansowania usług opiekuńczych, opracowanie strategii deinstytucjonalizacji usług oraz rozwój opieki formalnej w warunkach domowych i pół-stacjonarnych.
- **(NIE)Samodzielni** – zintegrowane wiązki usług społecznych na rzecz osób niesamozależnych, które zmniejszą ryzyko nadmiernego obciążenia opieką

---

²⁰ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 161

opiekunów nieformalnych (opieka wspierająca, opieka „wytchnieniowa”, opieka zastępcza) oraz umożliwią im łączenie aktywności społecznej i zawodowej z opieką.

- **Przestrzeń dla wszystkich** – standardy dostępności definiujące rozwiązania techniczne i przestrzenne, zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego, w celu zapewnienia pełnej dostępności przestrzeni publicznej (w tym dostosowywania środków transportu) do potrzeb osób o ograniczonej sprawności lub mobilności.²¹
- **Skuteczna pomoc społeczna** – usprawnienie funkcjonowania polityki na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa, poprzez poprawę potencjału i efektywności instytucji pomocy społecznej.
- **Ekonomia solidarności społecznej** – program wzmocnienia sektora ekonomii społecznej (w szczególności w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym), łączący w sobie założenia programów: Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.
- **Włączeni w edukację** – nowy model kształcenia dzieci, młodzieży i dorosłych z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, zmierzający do większej aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych absolwentów szkół i uczelni.
- **Leki 75+** – program zapewniający osobom po ukończeniu 75. roku życia bezpłatny dostęp do wybranych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.
- **Inkubator Innowacji Społecznych** – system identyfikacji i testowania nowych rozwiązań i narzędzi dla eliminacji lub ograniczenia problemów społecznych.²²
- **Gwarancje dla młodzieży** – program indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej osób młodych, wchodzących na rynek pracy (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy). Gwarancje są częścią Pakietu na rzecz zatrudnienia młodzieży wypracowanego przez Komisję Europejską.
- **Nowe szanse dla wsi** – program aktywizacji zawodowej rolników oraz osób związanych z rolnictwem dla potrzeb pozarolniczego rynku pracy, z wykorzystaniem instrumentów finansowanych ze środków polityki spójności, PROW 2014-2020 oraz krajowych instrumentów rynku pracy.

---

²¹ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 163

²² Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 166

- **Strategia na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2017-2030** – pozwoli na ustanowienie całościowych ram polityki krajowej na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Będzie realizowana poprzez różne programy z zakresu poszczególnych polityk publicznych, w tym Narodowy Program Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych. Przewiduje m.in. stworzenie indywidualnej ścieżki rozwoju edukacyjnego i zawodowego osoby z niepełnosprawnościami przy wsparciu finansowym państwa.²³

Ze względu na dominację w strukturze ludności Powiatu Bocheńskiego mieszkańców wsi oraz utrzymującą się tendencję przyrostu ludności w obszarach wiejskich powiatu rola projektów rządowych wymienionych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, jest szczególnie ważna. Realizując politykę zrównoważonego rozwoju Powiatu Bocheńskiego samorząd wpisuje się w działania strategiczne rządu, wśród których należy wymienić następujące projekty:

- **Pakt dla obszarów wiejskich** – wdrażany jako dokument o charakterze porozumienia społecznego i politycznego, integrujący w sposób kompleksowy działania systemowe (zmiany legislacyjne, instytucjonalne, programowe) oraz inwestycyjne, związane z procesem zarządzania obszarami wiejskimi. Zapewni odpowiednie ukierunkowanie wsparcia na rzecz obszarów wiejskich wielu podmiotów (administracji rządowej i samorządowej, lokalnych społeczności, organizacji społecznych i zawodowych), realizowanego na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym przy wykorzystaniu środków krajowych i UE. Skonsolidowanie zadań w jednym dokumencie zapewni spójność między strategicznymi zadaniami rządu i samorządu, realizowanymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Efektem tych skoordynowanych działań będzie wzmocnienie wszystkich funkcji wsi: społecznych, gospodarczych i środowiskowych.
- **Infrastruktura dla rozwoju obszarów wiejskich** – kompleksowy i zintegrowany pakiet działań określający interwencje z różnych źródeł krajowych i UE, niezbędne dla zwiększenia dostępności mieszkańców obszarów wiejskich do podstawowych usług publicznych i poprawy ich jakości, obejmujący m.in.:

---

²³ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 168

- poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich poprzez budowę gminnej i powiatowej sieci drogowej w powiązaniu z rozwojem transportu publicznego obsługującego tereny wiejskie,
- wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich, w celu podniesienia jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich,
- wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich przepustowościach; budowa sieci zapewniających gwarantowaną przepustowość co najmniej 30 mb/s do użytkownika końcowego; rozwój kapitału ludzkiego obszarów wiejskich przy wykorzystaniu sieci szerokopasmowych,
- budowę i modernizację na obszarach wiejskich bazy usług społecznych i kulturalnych, w tym szkół i przedszkoli, obiektów zdrowia oraz wsparcie tworzenia centrów aktywności mieszkańców wsi, w tym na bazie infrastruktury szkolnej.²⁴

Założenie przez samorząd Powiatu Bocheńskiego aktywnego wspomaganie sektora rolno – spożywczego i zaprogramowanie takich działań w „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” jest zbieżne również z założeniami innego dokumentu strategicznego na poziomie rządowym - „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”. W „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” („SZWRiR 2030”) określa się wizję, jaka ma być polska wieś w 2050 roku, a więc w czasie dłuższym o 20 lat w stosunku do horyzontu czasowego przyjętego dla dokumentu Powiatu Bocheńskiego. Wizja ta brzmi następująco: *„Obszary wiejskie w 2050 r. to atrakcyjne miejsce pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej. To również obszary dostarczające dóbr publicznych i rynkowych, z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń, dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa. Na obszarach wiejskich zatrzymano niekorzystne zmiany demograficzne oraz znacząco zwiększono pozytywne efekty środowiskowe produkcji rolnej i rybackiej. Podstawą ustroju rolnego są gospodarstwa rodzinne rozwijające się w sposób zrównoważony i odpowiedzialny, wykorzystujące nowoczesne*

---

²⁴ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 200

*technologie. Zapewniono zwiększenie się wkładu małych i średnich gospodarstw rolnych w zapewnienie zrównoważonego rozwoju rolnictwa”.*²⁵

Unowocześnienie działalności sektora rolno – spożywczego, jakościowa zmiana poziomu życia na wsi oraz pozytywne zjawiska demograficzne to cele wynikające z „SZWRiR 2030” a jednocześnie zbieżne z polityką samorządu Powiatu Bocheńskiego. Osiągnięcie efektów założonych w „SZWRiR 2030” na poziomie krajowym skutkować powinno poprawą życia i warunków pracy także w Powiecie Bocheńskim, choć mała średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w powiecie może być przeszkodą w przeprowadzaniu niektórych działań modernizacyjnych. Niemniej jednak z celami społeczno – gospodarczymi strategii powiatowej są zgodne cele szczegółowe zawarte w „SZWRiR 2030”, określone w sposób następujący:

SZRWRiR 2030 będzie realizowała założenia SOR wskazane w jej trzech celach szczegółowych przez działania zaprojektowane w poszczególnych kierunkach interwencji, które zostały przypisane do trzech celów operacyjnych SZRWRiR 2030 oraz trzech obszarów wpływających na realizację celów strategii:

- Cel szczegółowy I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybactwej*
- Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska*
- Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. Trzy Obszary wpływające na realizację celów strategii: (1) Sprawne zarządzanie rozwojem, (2) Stabilne finansowanie rozwoju, (3) Trwała zdolność kreacji i uczenia się*²⁶

Uznając rolnictwo jako jedną z kluczowych branż gospodarki Powiatu Bocheńskiego, mającą perspektywy poszerzania swojego znaczenia w życiu powiatu, a jednocześnie dostrzegając zmiany w przyzwyczajeniach konsumenckich można dostrzec w rządowej „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” szansę dla włączenia się sektora rolno – spożywczego w Powiecie Bocheńskim w krajowe projekty, które będą ułatwiały osiągnięcie celów wskazanych w kilku obszarach „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” (**Obszar rozwoju nr 1.**

---

²⁵ Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, Monitor Polski Dziennik Urzędowy RP, poz. 1150, 5 grudnia 2019 r., Warszawa, str. 35

²⁶ Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, Monitor Polski Dziennik Urzędowy RP, poz. 1150, 5 grudnia 2019 r., Warszawa, str. 35

Gospodarka i nowoczesne technologie: Cel operacyjny 1.1. Wspieranie rozwoju kluczowych branż przedsiębiorczości Powiatu Bocheńskiego. Cel operacyjny 1.3. Promocja pakietu rozwiązań dla rozwoju mikro-, małej i średniej przedsiębiorczości. Cel operacyjny 1.4. Wspieranie lokalnych zasobów rynku pracy. **Obszar rozwoju nr 3. Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne:** Cel strategiczny 3. Powiat Bocheński jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej drogowej, kolejowej i lotniczej, zapewniający dostęp do sieci infrastruktury technicznej o wysokich parametrach jakościowych. **Obszar rozwoju nr 5. Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne:** Cel operacyjny 5.1. Rozwój systemu ochrony w obszarze kryzysów wodnych.)

W uczestniczeniu rolników i producentów sektora rolno – spożywczego z Powiatu Bocheńskiego w modernizacji tej części gospodarki lokalnej pomocne mogą być projekty strategiczne wynikające z Planu dla Wsi służące realizacji celu I SZRWRiR 2030, do których należą m.in.:

- **Większa sprzedaż bezpośrednia i rolniczy handel detaliczny** – zapewnienie rolnikom, szczególnie z mniejszych gospodarstw, bezpośredniego udziału w rynku konsumenckim przez rozszerzenie sprzedaży detalicznej i rolniczego handlu detalicznego (ułatwienia prawne pozwalające rolnikom rozpoczęcie i prowadzenie działalności w ramach handlu detalicznego żywności pochodzącej w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu oraz wsparcie tego rodzaju działalności).
- **Większe dofinansowanie do paliwa rolniczego** – zwiększenie wsparcia finansowego do zakupu paliwa rolniczego używanego przy uprawie pól i hodowli bydła w celu zmniejszenia kosztów w gospodarstwach rolnych. W tym przez przygotowanie rozwiązań prawnych umożliwiających zwiększenie limitu zwrotu podatku akcyzowego do 1 ha upraw rolnych oraz wprowadzenie dodatkowego limitu do 1 DJP40), w przypadku produkcji bydła.
- **Krajowa Grupa Spożywcza** – utworzenie Krajowej Grupy Spożywczej dla stabilizacji rynków rolnych, która będzie alternatywą dla firm przejętych w ramach prywatyzacji na początku okresu transformacji. Zapewniony zostanie organizacyjny i właścicielski udział rolników-producentów rolnych w firmach tej Grupy.

- **Zdrowa polska żywność** – zwiększenie pomocy w rozwoju produkcji żywności wysokiej jakości, szczególnie ekologicznej, tradycyjnej i regionalnej, która ma stać się rozpoznawalnym znakiem polskiego rolnictwa. Wprowadzone zostanie oznakowanie produktów wolnych od GMO.
- **Polskie pasze** – sukcesywne zastępowanie białka paszowego z zagranicy białkiem z produkcji krajowej w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego Polski.
- **Wsparcie rolnictwa na terenach górskich** – wsparcie hodowli bydła mięsnego, kóz i owiec w celu lepszego wykorzystania użytków zielonych, w ramach wdrożenia dla terenów górskich polityki górskiej.²⁷

W „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, podkreślono również międzynarodowy kontekst i uwarunkowania, jakie determinują Polskę w zakresie zobowiązań klimatyczno – energetycznych, te zaś mają swoje odzwierciedlenie w założonych w „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” działaniach wspierających zwiększenie wykorzystania źródeł energii odnawialnej i promowanie postaw prosumenckich. „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” przypomina te zobowiązania krajowe, których spełnieniu będzie służyć interwencja samorządu Powiatu Bocheńskiego w okresie do 2030 roku.

Pakiet klimatyczno-energetyczny UE

W dniach 23 i 24 października 2014 r. Rada Europy uzgodniła ramy polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 r. Stanowią one kontynuację rozwiązań legislacyjnych, przyjętych przez Parlament Europejski w grudniu 2008 r., kiedy to po raz pierwszy ustalone zostały unijne cele redukcyjne w zakresie kontrolowania i ograniczania emisji gazów cieplarnianych na terytorium UE w perspektywie do 2020 r. W 2018 r. państwa członkowskie UE, KE i Parlament zrewidowały decyzje określające cele polityki klimatycznej w zakresie poprawy efektywności energetycznej oraz wzrostu udziału OZE i w końcowym jej zużyciu. W przypadku efektywności energetycznej cel podwyższono do 32,5%, a dla OZE do 32%. Obecny pakiet klimatyczno-energetyczny zakłada ograniczenie do 2030 r. w skali UE co najmniej o 40% emisji gazów cieplarnianych w stosunku do

---

²⁷ Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, Monitor Polski Dziennik Urzędowy RP, poz. 1150, 5 grudnia 2019 r., Warszawa, str. 50

poziomu z roku 1990, a wyznaczony cel będzie realizowany przez wszystkie państwa członkowskie w sposób najbardziej racjonalny kosztowo z udziałem wszystkich sektorów gospodarki, zarówno sektorów objętych systemem handlu uprawnieniami do emisji (ETS), jak i nieobjętych tym systemem (non-ETS). Sektor non-ETS obejmuje emisję gazów cieplarnianych z sektorów transportu, **rolnictwa**, gospodarki odpadami, jak również ze spalania paliw w gospodarstwach domowych, handlu, usługach, a wyznaczony cel redukcyjny dla tego sektora w skali UE określono na poziomie 30% redukcji emisji do 2030 r. w porównaniu z rokiem 2005. To właśnie w ramach tego celu niezbędne będzie, na etapie szczegółowych ustaleń na poziomie krajowym i międzynarodowym, określenie poziomu partycypacji poszczególnych sektorów w jego osiągnięciu. Określony został cel redukcyjny non-ETS dla Polski, który wynosi -7% w porównaniu do 2005 r.²⁸

W „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” w obszarze rozwoju nr 1 Gospodarka i nowoczesne technologie celem strategicznym jest wzmocnienie Powiatu Bocheńskiego jako obszaru różnorodnej aktywności gospodarczej z silnymi, innowacyjnymi podmiotami, również działającymi w sferze nowoczesnych technologii. Jednocześnie dokument ten wymienia 3 cele operacyjne (Cel operacyjny 1.1. Wspieranie rozwoju kluczowych branż przedsiębiorczości Powiatu Bocheńskiego. Cel operacyjny 1.2. Rozszerzenie i wzmocnienie platformy współpracy z podmiotami generującymi wiedzę i innowacje. Cel operacyjny 1.3. Promocja pakietu rozwiązań dla rozwoju mikro-, małej i średniej przedsiębiorczości), korelujące z założeniami znajdującymi się w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”. Jak stwierdza się w SOR: **Strategia kładzie nacisk na inteligentną reindustrializację, polegającą na wdrażaniu nowych cyfrowych rozwiązań techniczno-technologiczno-organizacyjnych, jak również rozwoju nowych gałęzi przemysłu opartych na technologiach cyfrowych, zdolnych do tworzenia produktów przełomowych. Działania te będą impulsem dla rozwoju wielu innych dziedzin gospodarki. Oznaczać to zarazem będzie możliwość rozwoju tradycyjnych sektorów, które wdrażając najnowocześniejsze technologie produkcyjne i zarządcze, mają szansę przesunąć się w górę łańcucha wartości. Wpłyne to na zmianę jakościową modelu konkurencyjnego przemysłu, dotychczas opartego na niskich kosztach pracy. Zakłada się, że będzie to miało**

---

²⁸ Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, Monitor Polski Dziennik Urzędowy RP, poz. 1150, 5 grudnia 2019 r., Warszawa, str. 118.

wpływ na wzrost udziału przychodów netto ze sprzedaży produktów przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego zaliczanych do wysokiej i średnio-wysokiej techniki w wartości przychodów netto z 32,7% w 2014 r. do 34% w 2020 r. oraz 40-45% w 2030 r.²⁹

Przy planowaniu współpracy z sektorem przedsiębiorczości w Powiecie Bocheńskim pomocne mogą być założenia, jakie dla pozytywnych zmian w tym sektorze przewidziano w SOR:

Efektom podejmowanych działań będzie zwiększenie liczby aktywnych małych i średnich przedsiębiorstw – podmiotów wdrażających innowacje produktowe, organizacyjne i marketingowe, charakteryzujących się wyższą niż dotychczas dochodowością i efektywnością działania, a także współpracujących z innymi regionalnymi uczestnikami życia gospodarczego. Zakłada się wzrost dynamiki przychodów ogółem małych i średnich przedsiębiorstw niefinansowych z 103%/101% w 2014 r. do 110%/115% w 2020 r. i 115%/120% w 2030 r. Dodatkowo w efekcie zakładanych działań powinna nastąpić poprawa struktury obszarowej w rolnictwie, mierzona spadkiem udziału gospodarstw rolnych o powierzchni od 1 do 5 ha użytków rolnych w ogólnej liczbie gospodarstw.³⁰

Wskazany powyżej spadek udział gospodarstw rolnych o powierzchni od 1 do 5 ha w całkowitej liczbie gospodarstw będzie istotny dla rolnictwa w Powiecie Bocheńskim, które będzie w okresie 2021 – 2030 najprawdopodobniej przechodzić dwa procesy – modernizacji gospodarstw oraz zwiększania średniej powierzchni gospodarstwa rolnego. Osoby odchodzące z rynku pracy w sektorze rolniczym będą oczekiwały wsparcia w tworzeniu miejsc pracy poza rolnictwem, ale będą pozostawały nadal mieszkańcami obszarów wiejskich. To będzie rodziło oczekiwania wsparcia kapitałowego dla powstawania nowych podmiotów gospodarczych, a źródła „kapitału dla rozwoju” „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” wskazuje następujące: **Zmobilizowany zostanie kapitał dla rozwoju, nastąpi zwiększenie stopy inwestycji i poprawa ich jakości, przy większym wykorzystaniu środków krajowych** (wzrost stopy inwestycji z 20,1% w 2015 r. do 22-25% w 2020 r. i utrzymanie w 2030 r. na poziomie 25%). Koordynację wsparcia inwestycji rozwojowych zapewni Polski Fundusz Rozwoju. Będzie on inwestował w zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy kraju, uzupełniając zaangażowanie sektora prywatnego w

²⁹ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 10.

³⁰ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 11

zaspokajaniu potrzeb polskich przedsiębiorstw oraz wspierając priorytetowe segmenty gospodarki.³¹

W tym samym dokumencie pokazana została zależność między poszerzaniem się pozarolniczego rynku pracy, minimalizacją wykluczenia społeczno – gospodarczego i likwidacją sfery ubóstwa: ***Istotnym elementem interwencji państwa w kontekście zwiększenia spójności społecznej będzie zapewnienie możliwości wejścia lub powrotu na pozarolniczy rynek pracy, w szczególności osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji oraz ludności wiejskiej odchodzącej od rolnictwa (wskaźnik zatrudnienia wg BAEL osób w wieku 20-64 lata – 67,8% w 2015 r., 71% w 2020 r. i 73% w 2030 r.). Kluczowe w zapewnieniu spójności społecznej jest zwiększanie szans zatrudnienia poprzez dostosowanie treści i procesu kształcenia do oczekiwań rynku pracy. Pracodawcy oczekują od nowych pracowników umiejętności bardziej praktycznych, najlepiej powiązanych bezpośrednio z danym sektorem. Kolejnym wyzwaniem jest wsparcie osób najbardziej potrzebujących i wykluczonych z życia społeczno-gospodarczego. Nacisk zostanie położony nie tylko na działania redystrybucyjne, prowadzące do łagodzenia ubóstwa związanego z poziomem dochodów, lecz przede wszystkim na działania aktywizujące, umożliwiające powszechne uczestnictwo w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego. Rezultatem podjętych działań będzie zmniejszenie skali ubóstwa w Polsce (wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w 2015 r. 17,6%, w 2020 r. 14% i w 2030 r. 12%).***³²

Korzystne na tle kraju zjawiska demograficzne, zachodzące w Powiecie Bocheńskim, nie są tożsame z długofalowymi tendencjami demograficznymi, które dla Polski niosą negatywne skutki na rynku pracy oraz w finansach publicznych. W „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” jako sposób na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom demograficznym wskazano politykę prorodziną, zdrowotną, opieki nad dzieckiem i pozostawiania rodziców jako osób aktywnych na rynku pracy: ***Jednym z najważniejszych wyzwań dla rozwoju kraju są niekorzystne trendy demograficzne, które przejawiają się ujemnym przyrostem naturalnym, spadkiem udziału osób w wieku aktywności zawodowej oraz szybkim wzrostem udziału osób starszych w całej populacji. Oznacza to znaczny wzrost obciążenia demograficznego, co grozi zwiększeniem obciążeń fiskalnych ponoszonych***

---

³¹ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 11

³² Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 12

przez osoby pracujące oraz ogranicza możliwości inwestycyjne i rozwojowe kraju (wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w 2015 r. 22,8%, w 2020 r. 28,5% i w 2030 r. 35,4%). Mniejsza liczba osób młodych może ponadto wpłynąć na poziom kreatywności społeczeństwa, a więc i na innowacyjność gospodarki. Już dziś w niektórych dziedzinach obserwowany jest niedostatek wykwalifikowanej kadry, co powoduje wzrost znaczenia procesów migracyjnych i konieczność przygotowania efektywnej strategii zarządzania przepływami kapitału ludzkiego. **Szanse na ograniczenie zagrożeń związanych z przemianami demograficznymi tkwią w polityce prorodzinnej oraz ukierunkowanej polityce migracyjnej, nastawionej na zapewnienie równowagi na rynku pracy. Aktywna polityka prorodzinna może przynieść efekty jedynie wówczas, gdy proponuje kompleksowe rozwiązania, obejmujące działania o charakterze finansowym, instytucjonalnym i prawnym w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego – począwszy od wsparcia finansowego, po opiekę zdrowotną, opiekę nad dzieckiem, zapewnienie potrzeb mieszkaniowych czy wreszcie możliwość godzenia ról zawodowych i rodzinnych.**³³

Ze względu na coraz starsze społeczeństwo SOR podkreśla rolę, jaką może odegrać rozsądna polityka wobec seniorów - zarówno dostarczająca im usługi w zakresie wynikającym z potrzeby wieku, jak i ta polityka, która pozwala wykorzystać doświadczenie i wiedzę seniorów jako osób wciąż aktywnych zawodowo: *Istotne w kontekście wyzwań demograficznych jest także rozwijanie nowych gałęzi gospodarki, przede wszystkim tzw. srebrnej gospodarki, a więc kreowanie rynku usług i produktów nastawionych na potrzeby starzejącej się populacji. Zwiększający się asortyment produktów i usług dla seniorów – m.in. produktów żywnościowych, związanych z bezpieczeństwem, podtrzymaniem samodzielności, rekreacją i życiem zawodowym – stwarza możliwości w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i działalności MŚP w tym sektorze.*³⁴

Obok kontekstu demograficznego, podkreślającego nowe wyzwania dla planowania polityk publicznych adresowanych do seniorów w krajowej polityce rozwojowej konieczne jest uwzględnienie kontekstu klimatycznego, rzutującego na rynek nośników energii i jego wpływ na funkcjonowanie sektora gospodarczego. W strategii powiatowej

---

³³ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 12.

³⁴ Tamże, str. 13.

w obszarze rozwoju nr 5 (Bezpieczeństwo ekologiczne i społeczne) zaplanowano aktywność samorządu Powiatu Bocheńskiego określoną w celu operacyjnym 5.2. (Wsparcie tworzenia warunków dla dywersyfikacji źródeł energii), odpowiadającym na determinujące działania Polski uwarunkowania międzynarodowe. W krajowym dokumencie te uwarunkowania opisane są następująco:

Ramy polityki w zakresie klimatu i energii do roku 2030 - w dniach 23 i 24 października 2014 r. Rada Europejska (RE) uzgodniła ramy polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej do 2030 r. Przyjęto trzy główne cele dla UE: ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.), zapewnienie co najmniej 27% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii, zwiększenie o co najmniej 27% efektywności energetycznej. Ramy te opierają się na pakiecie klimatyczno-energetycznym do 2020 r., są również spójne z perspektywą długoterminową określoną w planie działania dotyczącym przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r., planie działania do 2050 r. w zakresie energii i w Białej Księdze w sprawie transportu.³⁵

Rządowy plan działania, jakim jest „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”, określa ponadto projekty strategiczne, mające za zadanie dokonanie zmian w funkcjonowaniu państwa w szeroko rozumianej sferze społecznej. Dla ukazania spójności polityki państwa i programowania działań rozwojowych w Powiecie Bocheńskim w latach 2021 – 2030 należy wymienić następujące projekty wpisane do SOR:

- **Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)** – projekt obejmujący wdrożenie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK), który podniesie poziom i jakość kapitału ludzkiego w Polsce (poprzez wzrost liczby osób uczących się i zwiększenie efektywności inwestycji w kapitał ludzki).
- **Inicjatywa na rzecz umiejętności** – program promujący uczenie się w różnych formach przez całe życie, obejmujący ponadresortowe podejście do kształcenia kompetencji i umiejętności Polaków, oparty na nowym modelu kształcenia dorosłych bazującym na edukacji pozaformalnej, uznawaniu efektów edukacji innej niż formalna (pozaformalnej i uczenia się nieformalnego) oraz szerszej dostępności do usług zintegrowanych dla obywateli, w których oferty edukacyjne połączone są z

---

³⁵ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 46

usługami z innych zakresów (promocja przedsiębiorczości i zatrudnienia, wsparcie rodziny, uczestnictwo w kulturze, aktywność społeczna).

- **Szkoła dla innowatora** – przygotowanie kompleksowego systemu kształcenia innowatorów obejmującego różne szczeble edukacji (m.in. uzupełnienie podstawy programowej kształcenia ogólnego o treści odpowiadające kompetencjom pro-innowacyjnym oraz wsparcie w zakresie doboru i stosowania metod nauczania) oraz wzmocnienie zasobów funkcjonujących w ramach tego systemu (kształcenie i doskonalenie nauczycieli).
- **Edukacja w społeczeństwie cyfrowym** - zapewnienie wyposażenia i infrastruktury dla rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania TIK w procesie edukacyjnym. Komponentem projektu będzie Ogólnopolska Sieć Edukacyjna.
- **Nowoczesne kadry dla polskiego przemysłu (szkolnictwo zawodowe)** – nowy model współpracy szkolnictwa zawodowego z gospodarką w tym m.in. kształcenie połączone z praktyką zawodową u pracodawcy, aktywny udział przemysłu w przygotowaniu programów nauczania, rozwój centrów kształcenia praktycznego, modułowej oferty edukacyjnej, kwalifikacyjnych kursów zawodowych itp.³⁶
- **Program Młodzież Solidarna w Działaniu** – pakiet działań mających na celu kreowanie i kształtowanie aktywności społecznej młodzieży, poprzez organizację wolontariatu, udziału w życiu publicznym, kształcenie kompetencji oraz wartości i umiejętności społecznych.
- **Ekonomia solidarności społecznej** – program wzmocnienia sektora ekonomii społecznej (w szczególności w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym), łączący w sobie założenia programów: Funduszu Inicjatyw Obywatelskich i Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.
- **Narodowy Program Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego** – program obejmujący takie działania, jak: rozwój instytucji dialogu obywatelskiego, zniesienie barier rozwojowych dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego, reformę systemu finansowania organizacji przez państwo, edukację obywatelską i

---

³⁶ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 279

historyczną oraz rozwój wolontariatu. W ramach Programu m.in. utworzone zostanie Narodowe Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

- **Program Klub** – program wspierający działalność klubów sportowych (skierowaną do dzieci i młodzieży), które stanowią lokalne centra aktywności społecznej oraz są miejscem aktywnego spędzania czasu, budowania więzi społecznych i rozwijania kompetencji, takich jak umiejętność pracy w grupie, wytrwałość czy pracowitość.³⁷
- **Rozwój czytelnictwa** – projekt ma na celu poprawę stanu czytelnictwa w Polsce poprzez wzmacnianie roli bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego stanowiących centrum dostępu do kultury i wiedzy.
- **Kultura obywatelska** – projekt obejmuje szereg inicjatyw, których celem jest wzmacnianie postaw obywatelskich m.in. poprzez działania kulturalno-edukacyjne, wzbogacanie kultury popularnej o elementy i wartości kultury wysokiej, wspieranie projektów o charakterze lokalnym i oddolnym, wzmacnianie organizacji i struktur stanowiących naturalne przestrzenie rozwoju postaw obywatelskich (np. uniwersytety ludowe, organizacje harcerskie, grupy rekonstrukcyjne).
- **Niepodległa 2018** - program budowania kapitału społecznego i wspólnoty obywatelskiej, zogniskowany wokół obchodów 100 rocznicy odzyskania niepodległości Polski (obejmujący m.in. kształtowanie postaw patriotycznych, budowanie pamięci zbiorowej i spójnego wizerunku Polski, włączanie obywateli do działania na rzecz dobra wspólnego).
- **Dziedzictwo buduje wspólnotę** – utworzenie sieci muzeów historycznych, których głównym celem jest opowiadanie o historii Polski z różnych perspektyw. Dzięki synergii uzyskanej w wyniku współdziałania w sieci, możliwe będą wspólne: budowanie dostępności (np. poprzez system biletowy), promocja w kraju i za granicą, a także realizacja przedsięwzięć edukacyjnych i wystawienniczych.
- **Kultura/Dziedzictwo/Wspólnota** – wdrożenie instrumentów wsparcia finansowego i pozafinansowego dla bibliotek, domów kultury oraz archiwów państwowych. Planowane jest uruchomienie trzech typów programów: – wspieranie projektów, które pozwolą bibliotekom funkcjonować jako lokalne centra

---

³⁷ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 287

aktywności społecznej oraz miejsca dostępu do wiedzy, jak również zdobywania umiejętności korzystania z nowych technologii; – wspieranie realizowanych przez archiwa państwowe projektów animacyjno-edukacyjnych, w ramach których wzmocniana będzie wiedza społeczności lokalnych o ich dziedzictwie historyczno-kulturowym, przy jednoczesnym uwzględnieniu rozwoju wspólnoty w oparciu o lokalne zasoby i potencjały oraz promocji regionów; – wspieranie projektów, w ramach których domy kultury będą animowały integrację lokalnych społeczności wokół kluczowych problemów lokalnych.

- **Kolekcje** – w ramach programu wspierane będą państwowe i samorządowe instytucje kultury, a także inne organizacje, w działaniach polegających na tworzeniu i rozwijaniu narodowych i regionalnych kolekcji sztuki współczesnej oraz kolekcji muzealnych, a także w działaniach na rzecz powstawania nowych dzieł muzycznych, ich prawykonania, popularyzacji i udostępniania w przestrzeni publicznej.³⁸

Z powyższego zestawienia projektów strategicznych zaplanowanych w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” dedukować można dużą zbieżność krajowych projektów społecznych z celami operacyjnymi w kilku obszarach „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030”. Są to cele operacyjne z obszarów nr 2 Edukacja, elastyczny rynek pracy i aktywne społeczeństwo, nr 4 Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysły czasu wolnego oraz dwa cele w obszarze rozwoju nr 5 Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne (Cel operacyjny 5.4. Długotrwała ochrona obszarów cennych ze względu na walory krajobrazowe oraz Cel operacyjny 5.5. Systemowa pomoc zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem społecznym). Co istotne, liczne społeczne projekty strategiczne SOR odnoszą się do sfery edukacji, kultury, pomocy społecznej i wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego, ważnych dla lokalnych społeczności, dla których oferty przygotowują samorządy gminne i powiatowe.

Podobna korelacja między planistycznymi dokumentami rządowymi a „Strategią Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” widoczna jest w obszarze infrastruktury transportowej i działań przewidzianych na rzecz rozwoju transportu

---

³⁸ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 288

publicznego lokalnego, obsługującego mieszkańców Powiatu Bocheńskiego. Jak stwierdzono w SOR: *W nowym modelu duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego mają uwarunkowania infrastrukturalne i środowiskowe. Stanowią ważny czynnik konkurencyjności gospodarki – są przesłanką podejmowania decyzji inwestycyjnych przez przedsiębiorstwa, wpływają na ich efektywność ekonomiczną. W transporcie priorytetem jest stworzenie zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej, poprzez wypełnienie luk inwestycyjnych (wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej – w 2014 r. 34,6, w 2023 r. 43 i w 2030 r. 45). Duży nacisk zostanie położony również na ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko, m.in. poprzez wspieranie rozwiązań ograniczających emisję zanieczyszczeń.*³⁹ Działania na rzecz poprawy obsługi ludności przez transport publiczny oraz przewozu towarów mają być – według SOR – ukierunkowane jednocześnie na zmniejszenie uciążliwości dla środowiska naturalnego tej branży gospodarki. Jednym z projektów strategicznych SOR jest ekologiczny transport, określany jako – *przeгляд działań (prawnych, organizacyjnych oraz inwestycyjnych) niezbędnych dla rozwoju transportu niskoemisyjnego, w tym publicznego (również na obszarach wiejskich), obejmującego m.in. rozwiązania umożliwiające przechodzenie na tabor niskoemisyjny w transporcie publicznym oraz niskoemisyjne pojazdy samochodowe; rozbudowę infrastruktury transportu niskoemisyjnego (w tym punkty ładowania pojazdów elektrycznych, tabor dla transportu publicznego, samochody elektryczne) do roku 2030.*⁴⁰

W tej samej cezurze czasowej mieszczą się działania wpisane do „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”:

Działania do 2030 r.: Przygotowanie nowego systemu finansowania usług publicznych w obszarze transportu, zarówno na obszarach funkcjonalnych miast i aglomeracji, jak również na obszarach wiejskich – zapewnienie odpowiedniego poziomu finansowania usług.

Rozwój mechanizmów partnerstwa publiczno-prywatnego w obszarze budowy, modernizacji i rozwoju infrastruktury transportowej. Przygotowanie modeli finansowania przedsięwzięć transportowych, angażujących do realizacji projektów środki pochodzące z

---

³⁹ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 15.

⁴⁰ Tamże, str. 318.

rynku, z uwzględnieniem korzyści dla strony publicznej z tytułu wdrożenia przyjętych rozwiązań.

Zwiększenie udziału projektów z sektora transportu w projektach finansowanych przez Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) oraz maksymalizacja wykorzystania środków z CEF. Stworzenie systemu tzw. inteligentnych opłat związanych z transportem, o których jest mowa w Białej Księdze Komisji Europejskiej z 2011 r. Uwzględnienie w opłatach związanych z dostępem do infrastruktury tzw. ekonomicznych i środowiskowych kosztów zewnętrznych (powiązanych m.in. z presją na środowisko naturalne), zgodnie z filozofią „użytkownik/zanieczyszczający płaci”.⁴¹

Dla możliwości realizacji celu operacyjnego 5.2. (Wsparcie tworzenia warunków dla dywersyfikacji źródeł energii) w obszarze rozwoju nr 5 (Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne) „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” istotne znaczenie mają dwa projekty wpisane do SOR:

- **Energetyka rozproszona** – projekt mający na celu rozwój wytwarzania energii elektrycznej i ciepła przy wykorzystaniu źródeł odnawialnych (OZE) na potrzeby społeczności lokalnej oraz tworzenie warunków regulacyjnych pozwalających na rozwój lokalnych obszarów zrównoważonych energetycznie – klastrów energii, spółdzielni energetycznych itp.
- **Wykorzystanie potencjału hydroenergetycznego** – projekt mający na celu zwiększenie wykorzystania i rozwój hydroenergetyki poprzez eliminację barier administracyjnych w obszarze inwestycji w zakresie hydroenergetyki, rozwój przemysłu wytwarzającego urządzenia na potrzeby energetyki wodnej oraz zagospodarowania lub odbudowy istniejących piętrzeń będących własnością Skarbu Państwa na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej.⁴²
- W odniesieniu do celu operacyjnego 5.1. (Rozwój systemu ochrony w obszarze kryzysów wodnych) w obszarze rozwoju nr 5 (Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne) istotne są działania wskazane w „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” jako działania o charakterze ciągłym:

---

⁴¹ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 319.

⁴² Tamże, str. 332.

- *Proekologiczne zarządzanie lokalnymi zasobami wodnymi, obejmujące także kształtowanie krajobrazów sprzyjających zatrzymywaniu wody.*
- *Rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej w oparciu o inwestycje o wysokim stopniu skuteczności i racjonalności ekonomicznej oraz odpowiednie planowanie przestrzenne, w tym budowa wielofunkcyjnych, spójnych funkcjonalnie, zbiorników małej i – w szczególnych przypadkach – dużej retencji.*
- *Zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni.*
- *Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania przyjaznych środowisku sposobów przechowywania i stosowania nawozów, w tym realizacja działań mających na celu racjonalną gospodarkę nawozową.⁴³*

Branżowym dokumentem wyznaczającym kierunki interwencji rządu w obszarze transportu jest „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku” przyjęta uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”. **Dla Powiatu Bocheńskiego przyjęto, że w obszarze rozwoju nr 3. (Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne) celem strategicznym jest „Powiat Bocheński jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej drogowej, kolejowej i lotniczej, zapewniający dostęp do sieci infrastruktury technicznej o wysokich parametrach jakościowych.”** Przyporządkowane do tego obszaru cele operacyjne są następujące:

- Cel operacyjny 3.1. Działania na rzecz synchronizacji i usprawnienia połączeń komunikacyjnych z centrum Powiatu i województwa małopolskiego.
- Cel operacyjny 3.2. Poprawa infrastruktury transportowej na terenie powiatu.
- Cel operacyjny 3.3. Wsparcie rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej.

Wymienione powyżej działania prorozwojowe samorządu powiatowego są zgodne z diagnozą i celami określonymi w „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”. O spójności kierunków działania świadczą zapisy z powyższego dokumentu:

---

⁴³ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) . Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r., Warszawa, str. 345.

Niezbędnym działaniem na rzecz zwiększania dostępności transportowej regionów będzie realizacja we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego inwestycji budowy dróg regionalnych i lokalnych i ich połączeń z drogami krajowymi. Dzięki tym inwestycjom mieszkańcy zyskają lepszy dostęp do usług publicznych. W efekcie rozwój infrastruktury drogowej umożliwi zmniejszenie się dysproporcji rozwojowych.⁴⁴

Dla osiągnięcia założonego w Strategii Powiatu Celu Operacyjnego 3.2. Poprawa infrastruktury transportowej na terenie powiatu wspomagające będą sposoby wsparcia rozwoju dróg lokalnych określone w „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”:

Stabilnym mechanizmem wsparcia finansowego rozwoju dróg lokalnych będzie Fundusz Dróg Samorządowych (FDS), którego zadaniem będzie dofinansowanie budowy, przebudowy oraz remontów dróg powiatowych i gminnych. Wsparcie ma także dotyczyć budowy nowych mostów zlokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych (zadań mostowych). Mechanizm ten oparty będzie o dochody własne samorządów oraz środki budżetowe⁶⁰ i pozabudżetowe. Dzięki niemu zapewnione zostaną:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;*
- poprawa dostępu do instytucji świadczących usługi publiczne (w szczególności w zakresie zdrowia, edukacji i administracji publicznej);*
- połączenia drogowe istotne dla sprawnej realizacji zadań państwa o kluczowym znaczeniu dla bezpieczeństwa obywateli oraz ważne dla transportu;*
- uzupełnienie lokalnej infrastruktury drogowej o brakujące przeprawy mostowe w ciągach dróg zarządzanych przez JST, które przyczyniają się do poprawy spójności komunikacyjnej regionu i zwiększą poziom rozwoju społeczno-gospodarczego i warunki życia społeczności lokalnych;*

---

⁴⁴ Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”, Monitor Polski, Dziennik Urzędowy RP poz. 1054, 6 listopada 2019 r., Warszawa, str. 82

- priorytetowo traktowane będą JST z obszarów o słabej dostępności czasowej, w szczególności z obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, czy też miast średnich tracących funkcje.⁴⁵

Wyzwaniem dla lokalnych władz w trzeciej dekadzie XXI wieku staje się w coraz większym stopniu zagwarantowanie mieszkańcom dostępu do usług, które nie są świadczone w miejscu zamieszkania. Dobra dostępność komunikacyjna i funkcjonowanie transportu publicznego podnoszącego jakość życia mieszkańców Powiatu Bocheńskiego zostało wskazane w obszarze rozwoju nr 3 (Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne), w celu operacyjnym 3.1 (Działania na rzecz synchronizacji i usprawnienia połączeń komunikacyjnych z centrum Powiatu i województwa małopolskiego) „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030”. Zagadnienie to zostało dostrzeżone także w „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”, zakładającej:

Ustanowienie warunków dla rozwoju transportu publicznego na obszarze całego kraju, poprzez m.in.:

- *rzeczywistą integrację drogowych przewozów pasażerskich z innymi rodzajami transportu;*
- *zapewnienie dostępności komunikacyjnej obszarów pozamiejskich z uwzględnieniem podziału zadań między jednostkami samorządu terytorialnego;*
- *stworzenie systemu finansowania oraz warunków organizacyjnych dla rozwoju transportu na obszarach pozamiejskich, w tym wiejskich (inwestycje w tabor dostosowany do specyfiki tego transportu);*
- *integrację przewozów szkolnych z przewozami w ramach usług publicznych.*

Polski system transportu zapewnić powinien określone gwarancje dostępu do publicznych usług transportowych wszystkim mieszkańcom Polski, w tym obszarów wiejskich oraz obszarów peryferyjnych. Likwidacja zjawiska wykluczenia komunikacyjnego jest ważnym zadaniem zarówno z zakresu polityki społecznej, jak i gospodarczej.

---

⁴⁵ Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”, Monitor Polski, Dziennik Urzędowy RP poz. 1054, 6 listopada 2019 r., Warszawa, str. 83

Budowa systemu transportu publicznego wymagać będzie określenia obowiązkowych minimalnych standardów publicznych usług przewozowych oraz zapewnienia samorządom odpowiednich środków w podziale dochodów publicznych. Standardy realizacji usług powinny uwzględniać konieczność integracji lokalnych systemów transportowych z systemami wyższego poziomu (regionalnym i krajowym) zarówno w zakresie przestrzennym (węzły), biletowym, rozkładowym, jak i dotyczącym informacji pasażerskiej.

Z uwagi na specyfikę działania administracji rządowej, jej zadania w zakresie pozamiejskiego transportu zbiorowego będą skoncentrowane na:

- określeniu obowiązkowego zakresu zadań publicznych dotyczących transportu oraz adekwatnego do nich udziału w podziale dochodów publicznych;*
- zapewnieniu samorządom optymalnych warunków prawnych;*
- rozpowszechnianiu tzw. dobrych praktyk z zakresu projektowania i zarządzania transportem pozamiejskim w każdym jego aspekcie;*
- udzielaniu wsparcia finansowego dla wybranych kierunków rozwoju transportu pozamiejskiego.*

W związku z powyższym zainicjowane przez państwo zostaną działania związane z rozwojem i utrzymaniem lokalnych pozamiejskich systemów transportu publicznego. Skutkować to będzie zwiększeniem spójności komunikacyjnej kraju i zapewnieniem dostępności publicznego transportu zbiorowego dla obywateli, co wprost przełoży się m.in. na wzrost liczby pasażerów pozamiejskiego transportu publicznego w przewozach o charakterze użyteczności publicznej. Docelowo powiatowe systemy transportu publicznego będą zapewniały spójne połączenia komunikacyjne w regionach, poprzez przyjęcie rozwiązań na dofinansowanie komunikacji pozamiejskiej w zakresie użyteczności publicznej. Określone zostaną standardy realizowanych usług publicznego transportu zbiorowego. W podziale dochodów publicznych powinny zostać zapewnione środki finansowe na ten cel dla samorządów.⁴⁶

Ze względu na kompetencje samorządu powiatowego w obszarze edukacji oraz rynku pracy jeden z pięciu obszarów rozwojowych „Strategii Rozwoju Powiatu

---

⁴⁶ Uchwała Nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”, Monitor Polski, Dziennik Urzędowy RP poz. 1054, 6 listopada 2019 r., Warszawa, str. 118-119

Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” koncentruje się na programowaniu działań mających na celu dostosowanie procesu edukacyjnego do przyszłej aktywności ludzi młodych na rynku pracy, przechodzącym fundamentalne zmiany wynikające w postępu technologicznego w gospodarce. Ten kierunek działania zawiera się w celu strategicznym przypisanym do obszaru rozwoju nr 2 - Edukacja, elastyczny rynek pracy i aktywne społeczeństwo. W treści celu strategicznego nr ukazana jest wzajemna zależność między procesem edukacyjnym a przyszłym funkcjonowaniem na rynku pracy oraz w życiu społecznym: **Nowocześnie zarządzane placówki oświatowe gwarantujące wszechstronny rozwój mieszkańców oraz dobre przygotowanie do aktywności na rynku pracy, a także do życia społecznego.**

Priorytety przyszłych działań samorządu Powiatu Bocheńskiego wskazane zostały w celach szczegółowych, które odnoszą się do treści kolejnego rządowego programu – Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju.

Przyjęty przez Radę Ministrów z dnia 24 września 2019 r. dokument pod nazwą „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.” podkreśla rolę edukacji dla przyszłości kraju, a nawet wskazuje precyzyjnie dziedziny wiedzy oraz obszary działania państwa, które powinny być potraktowane w sposób szczególny ze względu na ich znaczenie dla rozwoju Polski:

Jednym z najważniejszych elementów konkurencyjności i innowacyjności jest edukacja. W okresie transformacji wykształcenie pozostaje czynnikiem kształtującym kulturę społeczną. Zarazem może być, dzięki prowadzeniu odpowiedniej polityki, najlepszym narzędziem wyrównującym szanse i możliwości poprzez wzrost kapitału kulturowego, na czym winna skupiać się szkoła i system nauczania. Należy przyspieszyć procesy zmian w edukacji tak, by wczesna edukacja przedszkolna, indywidualizacja nauczania, uczenie z wykorzystaniem technik cyfrowych, różnorodność i nowoczesność oferty programowej szkół wyższych, poprawa transferu: edukacja/ rynek pracy, nowoczesne warunki dla uczenia się przez całe życie, zaowocowały rozwojem nowych kompetencji. Jest ważne, by system edukacji z jednej strony tworzył warunki dla wyrównywania szans między osobami o różnym statusie społecznym, z drugiej zaś, by sprzyjał wyławianiu talentów. Szczególnie istotne wydaje się dalsze dążenie do poprawy jakości w obszarach związanych z naukami przyrodniczymi, matematycznymi i studiami inżynierskimi – co wymaga nakładów, ale zwiększy dopasowanie podaży pracy do potrzeb rynku i gospodarki.

Podobnego wsparcia wymagają, przy rosnącym znaczeniu usług, studia oraz kształcenie i szkolenie zawodowe obejmujące szeroko pojęte usługi. Trudno też wyobrazić sobie rozwój kapitału ludzkiego bez radykalnej przebudowy warunków (w tym wskazania źródeł finansowania) dla uczenia się przez całe życie (ang. life long learning), w różnych postaciach i formach: od edukacji formalnej dorosłych, poprzez wykorzystywanie nieformalnych sposobów uczenia się, codziennego (z zastosowaniem najnowocześniejszych technik cyfrowych i interaktywności) oraz w miejscu pracy.⁴⁷

Dla samorządu Powiatu Bocheńskiego ważną informacją są kierunki interwencji, jakie w obszarze szkolnictwa zawodowego – a więc szkolnictwa na poziomie ponadpodstawowym, którego organizatorem jest samorząd powiatowy – przewiduje przygotowany przez Ministerstwo Rozwoju i Cyfryzacji dokument „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.”:

Założenia rozwoju Województwa Małopolskiego w perspektywie 2030 roku

W trakcie prac nad „Strategią Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” samorząd Województwa Małopolskiego posiadał dokument strategiczny odpowiadający przygotowywanej strategii rozwoju społeczno – gospodarczego dla Powiatu Bocheńskiego kończący się na roku 2020. W związku z powyższym przy analizie zgodności założeń rozwoju Województwa Małopolskiego oraz Powiatu Bocheńskiego posłużono się przede wszystkim istotnymi dla Powiatu Bocheńskiego elementami z przyjętego przez Sejmik Województwa Małopolskiego 26 marca 2018 r. Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, wybranymi zapisami „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości” oraz dokumentem rządowym przyjętym w listopadzie 2019 roku – „Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030”, wskazującą wyzwania dla polityki regionalnej, które powinny determinować działania samorządów wojewódzkich w okresie do 2030 roku. Przytoczenie powyższych wyzwań w niniejszej strategii powiatowej jest ważne ze względu na ich zbieżność z działaniami i kierunkami interwencji ujętymi w „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030”.

---

⁴⁷ Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Ministerstwo Rozwoju i Cyfryzacji, 11 stycznia 2013 r., Warszawa, str. 46-47

W „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”⁴⁸ wyzwania dla polityki regionalnej w perspektywie 2030 roku ujęto w następujący sposób:

Przedstawiony poniżej zestaw wyzwań został przygotowany na podstawie analiz, badań i ewaluacji sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Oparty jest przede wszystkim na danych statystycznych GUS oraz wskaźnikach z systemu STRATEG według stanu na koniec maja 2019 r. (jeśli nie wskazano w treści poszczególnych rozdziałów inaczej). Analizy dokonano w różnych przekrojach terytorialnych oraz w odniesieniu do czynników rozwojowych o istotnym znaczeniu dla konkurencyjności polskich regionów i dla wzmocnienia spójności na poziomie regionalnym, ponadlokalnym i lokalnym. Przy określaniu wyzwań polityki regionalnej uwzględniono także wyzwania rozwojowe kraju sformułowane w SOR. Odpowiedź na poszczególne wyzwania, w zależności od skali ich znaczenia dla kraju, regionów i samorządów lokalnych, wymagać będzie odpowiednio dobranej interwencji polityki regionalnej i skoordynowanej interwencji polityk sektorowych o silnym ukierunkowaniu terytorialnym. Na tej podstawie określono 7 wyzwań dla polityki regionalnej, tj.:

- 1. Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska.*
- 2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych.*
- 3. Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego.*
- 4. Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek.*
- 5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach.*
- 6. Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami.*
- 7. Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.*

Z podobnym ujęciem problemów stawianych prorozwojowej polityce regionalnej spotykamy się w kończącej swoją aktualność w 2020 roku „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości” przyjętej uchwałą nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z

---

⁴⁸ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, UCHWAŁA RADY MINISTRÓW NR 102 z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”, Dziennik Urzędowy RP, Poz. 1060, Warszawa, dnia 8 listopada 2019 r.

dnia 26 września 2011 roku. Zakładając, że obszary aktywności samorządu regionalnego Małopolski w kolejnym okresie programowania nie będą odbiegały od obecnych w strategii do 2020 roku – co wynika z ustawowych kompetencji samorządu województwa – warto porównać obszary interwencji oraz cele strategiczne „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020” oraz „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030”.

Tabela 14. Analiza spójności celów Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości i Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego

<p>„Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości”</p>	<p>„Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030”</p>
<p>WIZJA „MAŁOPOLSKA 2020”</p>	<p>WIZJA ROZWOJU „POWIAT BOCHEŃSKI 2030”</p>
<p><i>Chcemy, aby Małopolska była atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnym wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki.</i></p>	<p><i>W 2030 roku Powiat Bocheński jest silną wspólnotą mieszkańców, w pełni czerpiących z bogactw dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego; należy do czołówki gospodarczej powiatów Małopolski, zapewnia swoim mieszkańcom życie w czystym i zdrowym środowisku naturalnym, dostęp do dobrze płatnych miejsc pracy w nowoczesnych i zdwersyfikowanych branżowo podmiotach sektora gospodarczego oraz bogatą ofertę społeczną, spełniającą aspiracje obywateli.</i></p>
<p>Obszary aktywności i cele strategiczne w obszarach</p>	<p>Obszary aktywności i cele strategiczne w obszarach</p>
<p>Obszar 1. GOSPODARKA WIEDZY I AKTYWNOŚCI Cel strategiczny <i>Silna pozycja Małopolski jako regionu atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców</i></p> <p>Obszar 2. DZIEDZICTWO I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO Cel strategiczny <i>Wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze</i></p>	<p>Obszar rozwoju nr 1. Gospodarka i nowoczesne technologie Cel strategiczny 1. Powiat Bocheński jako obszar różnorodnej aktywności gospodarczej z silnymi, innowacyjnymi podmiotami, również działającymi w sferze nowoczesnych technologii.</p> <p>Obszar rozwoju nr 2. Edukacja, elastyczny rynek pracy i aktywne społeczeństwo</p>

<p><i>przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury</i></p> <p>Obszar 3. INFRASTRUKTURA DLA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ Cel strategiczny <i>Wysoka zewnętrzna i wewnętrzna dostępność komunikacyjna regionu dla konkurencyjności gospodarczej i spójności przestrzennej</i></p> <p>Obszar 4. KRAKOWSKI OBSZAR METROPOLITALNY I INNE SUBREGIONY Cel strategiczny <i>Silna pozycja konkurencyjna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym</i></p> <p>Obszar 5. ROZWÓJ MIAST I TERENÓW WIEJSKICH Cel strategiczny <i>Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich</i></p> <p>Obszar 6. BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE, ZDROWOTNE I SPOŁECZNE Cel strategiczny <i>Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym</i></p> <p>Obszar 7. ZARZĄDZANIE ROZWOJEM WOJEWÓDZTWA Cel strategiczny <i>Efektywnie zarządzane województwo, którego rozwój oparty jest na współpracy i mobilizowaniu zasobów</i></p>	<p>Cel strategiczny 2. Nowocześnie zarządzane placówki oświatowe gwarantujące wszechstronny rozwój mieszkańców oraz dobre przygotowanie do aktywności na rynku pracy, a także do życia społecznego.</p> <p>Obszar rozwoju nr 3. Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne Cel strategiczny 3. Powiat Bocheński jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej drogowej, kolejowej i lotniczej, zapewniający dostęp do sieci infrastruktury technicznej o wysokich parametrach jakościowych.</p> <p>Obszar rozwoju nr 4. Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysł czasu wolnego Cel strategiczny 4. Zapewnienie zróżnicowanej oferty-spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i turystów. Zachowanie, ekspozycja oraz promocja dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego.</p> <p>Obszar rozwoju nr 5. Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne Cel strategiczny 5. Zapewnienie mieszkańcom Powiatu Bocheńskiego wysokiego poziomu bezpieczeństwa społecznego i ekologicznego.</p>
---	--

Źródło: opracowanie własne.

Z powyższego porównania można wydedukować, że przy znaczących różnicach kompetencji i możliwości działania zarówno w dokumencie strategicznym Województwa Małopolskiego, jak i Powiatu Bocheńskiego znalazły się jako wyodrębnione obszary aktywności kwestie dotyczące:

- a) Gospodarki połączonej z wiedzą/innowacjami;
- b) Kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz zaproponowania oferty spędzania czasu wolnego;
- c) Infrastruktury i dostępności komunikacyjnej;
- d) Bezpieczeństwa ekologicznego i społecznego.

Dokument programujący rozwój Małopolski do 2020 roku zawiera ponadto wskazanie założeń, które będą determinowały realizacją zadań w długim okresie czasu. W „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości” stwierdzono m.in.:

Model trwałego rozwoju Małopolski w długim horyzoncie opiera się na następujących założeniach:

- koncentracja efektów wzrostu i potencjału wytwórczego w silniejszych ekonomicznie ośrodkach jest obiektywnym i utrwalającym się procesem;
- wyższy poziom życia na obszarach o niższym poziomie i dynamice rozwoju może być osiągnięty poprzez ich ekonomiczną integrację z silniejszymi ośrodkami;
- równoważeniu rozwoju w województwie sprzyja policentryczność systemu osadniczego, której trzonem są: Kraków i ośrodki subregionalne, jak również małe oraz średnie miasta;
- konkurencyjność regionalna zależy od zróżnicowanych przestrzennie, unikalnych zasobów i cech Małopolski, co również warunkuje względną odporność na skutki zewnętrznych kryzysów gospodarczych.

Z tego względu model rozwoju konkurencyjnej Małopolski w perspektywie 2030 opiera się na trzech filarach:

Filar 1. MODERNIZACJA, oznaczająca koncentrację działań i środków dla wykorzystania przewagi konkurencyjnej Małopolski oraz specjalizacji regionalnej w ujęciu branżowym i terytorialnym;

Filar 2. RÓWNOWAŻENIE, poprzez dostępność przestrzenną zasobów, dóbr i usług, wspierającą spójność regionalną w ujęciu ekonomicznym i społecznym;

Filar 3. EFEKTYWNOŚĆ, polegająca na sprawnym zarządzaniu, wspierającym specjalizację i spójność regionalną.⁴⁹

---

⁴⁹ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości, uchwała nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 roku. Kraków, str. 61

Dla spójności regionalnej i równomiernego rozwoju województwa niezbędne jest funkcjonowanie subregionalnych centrów administracyjno – usługowych, a w przypadku dominacyjnej pozycji Krakowa w województwie wzmocnienie roli ośrodków leżących w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym. W wojewódzkiej Strategii do 2020 roku jako jeden z takich ośrodków wskazana została Bochnia, co potwierdza konieczność rozwoju centrum powiatu jako ośrodka o istotnej pozycji w KOM i w województwie: *Pod względem potencjału rozwojowego w perspektywie do 2020 roku, względnie najkorzystniej przedstawia się sytuacja miast położonych w otoczeniu Krakowa, w szczególności Niepołomic, Wieliczki, Myślenic, Bochni, a także Dobczyc i Kalwarii Zebrzydowskiej.*⁵⁰

Obecność w Krakowskim Obszarze Metropolitalnym jest dla Bochni i całego Powiatu Bocheńskiego dużą szansą, ale także determinantą do podejmowania działań w celu wzmocnienia pozycji powiatu wobec bliskości drugiego pod względem liczby ludności miasta w Polsce – Krakowa. W tym kontekście należy brać pod uwagę dotychczasowe działania samorządu Województwa Małopolskiego wobec Krakowa i Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego:

Rozwój Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego

Strategia postępowania:

Ważnym rezultatem przeprowadzonej identyfikacji subregionów jest potwierdzenie hierarchii głównych ośrodków miejskich w regionie. Kraków jest ośrodkiem o znaczeniu ponadregionalnym, który zasięgiem swojego oddziaływania obejmuje całe województwo, a w szczególności obszar metropolitalny. Potencjał turystyczno-kulturowy oraz intelektualny, bogata oferta edukacyjna, atrakcyjne położenie na przecięciu międzynarodowych szlaków transportowych, dynamicznie rozwijająca się branża technologii informacyjnych oraz sektor usług to główne atuty stolicy, a zarazem centrum administracyjnego regionu.

---

⁵⁰ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości, uchwała nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 roku. Kraków, str. 51

Kraków koncentruje również unikalne funkcje symboliczne – niewątpliwie jedne z najważniejszych w skali kraju. W wymiarze przestrzennym obszar metropolitalny Krakowa rozciąga się od Bochni po Wadowice na osi wschód-zachód oraz od Miechowa po cały powiat myślenicki na osi północ-południe.

W perspektywie 2020 roku, dzięki partnerskiemu współdziałaniu samorządów: metropolitalnych i regionalnych, Kraków powinien wzmocnić pozycję stolicy silnego obszaru, który wraz z Konurbacją Górnośląską, współtworzyć będzie europol – konkurencyjny i wyspecjalizowany obszar gospodarczy, włączony w obieg przestrzeni europejskiej i globalnej. Warunkiem skuteczności tych działań będzie zarówno zdolność do zbudowania szerokiego porozumienia na rzecz rozwoju obszaru metropolitalnego, jak i równoważenie tego rozwoju, dzięki partnerskiej współpracy samorządów terytorialnych. Czynnikiem sprzyjającym osiągnięcia stanu docelowego będzie rozwinięta marka Krakowa – jako stolicy nowoczesnej gospodarki, nauki i kultury. Działania realizowane w ramach kierunku polityki służyć będą rozwojowi lub wzmocnieniu funkcji Krakowa, decydujących o uzyskaniu silnej pozycji konkurencyjnej w wymiarze europejskim i krajowym oraz dynamizowania procesów rozwojowych w obrębie województwa i obszaru metropolitalnego.

Kluczowe działania:

4.1.1 Rozwój funkcji Krakowa jako ważnego węzła wiedzy i innowacji w europejskiej przestrzeni badawczo-rozwojowej poprzez:

- rozbudowę infrastruktury edukacyjnej, naukowej i badawczej,*
- rozbudowę infrastruktury niezbędnej dla rozwoju dziedzin perspektywicznej przewagi technologicznej Krakowa, tj. life science, czysta energia, technologie informacyjne i komunikacyjne oraz multimedia,*
- rozwój współpracy z Warszawą w ramach węzłowej metropolii sieciowej.*

4.1.2 Realizacja inwestycji niezbędnych dla uzupełnienia funkcji metropolitalnych Krakowa zapewniających świadczenie usług wyższego rzędu w zakresie:

- infrastruktury kongresowej oraz widowiskowo-sportowej,*
- infrastruktury kultury,*
- infrastruktury ochrony zdrowia, poprzez:*

* rozwój w Krakowie:

- świadczeń w zakresie kardiologii,

- centrum onkologicznego,
  - psychiatrii,
  - pediatrii, w szczególności specjalistycznej,
  - ratownictwa medycznego oraz centrum leczenia wielonarządowych urazów, zatruc i oparzeń,
  - ośrodka neurologii inwazyjnej,
  - geriatricznej – centrum leczenia chorób wieku podeszłego,
- * rozwój w subregionie ośrodka medycyny doświadczalnej i szkoleniowej.

4.1.3 Wykreowanie i rozwój makroregionalnego obszaru współpracy Krakowsko-Górnośląskiej, przy szczególnym uwzględnieniu realizacji działań w następującym zakresie:

intensyfikacja współpracy w zakresie przemysłów opartych na wiedzy, w tym rozwój węzła wiedzy i innowacji,

- określenie kierunków rozwoju makroregionalnego rynku pracy,
- przygotowanie wspólnej oferty inwestycyjnej oraz jej promocja zewnętrzna,
- określenie wspólnej oferty usług czasu wolnego, opartej na zróżnicowanych i komplementarnych produktach sektora kultury oraz turystyki:

- kulturowej,
- pielgrzymkowej,
- aktywnej, specjalistycznej i rekreacyjnej,
- biznesowej.

4.1.4 Dynamizowanie rozwoju Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego poprzez: uzgodnienie wspólnej strategii przyciągania, lokowania i obsługi inwestycji w obrębie obszaru metropolitalnego, w powiązaniu z tworzeniem i rozwojem stref aktywności gospodarczej, wzmacnianie funkcji rezydencjonalnej obszaru metropolitalnego poprzez wdrożenie mechanizmów regulujących proces suburbanizacji.⁵¹

Podczas wdrażania „Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030” należy pamiętać o aktywnym uczestniczeniu samorządu powiatu i gmin w powstawaniu subregionalnego programu rozwoju na okres po 2020 roku, wzorem

---

⁵¹ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości, uchwała nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 roku. Kraków, str. 93-94

przyjętego przez Zarząd Województwa Małopolskiego „**Subregionalnego Programu Rozwoju do roku 2020**”.⁵²

W planowaniu zmian i działań rozwojowych dla Powiatu Bocheńskiego istotne są zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, przyjętego przez organ uchwałodawczy Województwa Małopolskiego w 2018 roku. W uchwale nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego znaleźć można zapisy odnoszące się do miejscowości Powiatu Bocheńskiego, w których zachowana została zabudowa historyczna lub blokowa, wymagające interwencji władz publicznych. W opisie problemu odnowy i zachowania zabytkowych układów urbanistycznych oraz niezbędnej rewitalizacji postpeerelowskich blokowisk w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego stwierdza się:

W odniesieniu do zabudowy historycznej centrów miast należy działania skupić na uzupełnianiu zabudowy, w nawiązaniu do charakteru miejsca i lokalnych gabarytów. Ustawa rewitalizacyjna preferuje rozwiązanie, by ta uzupełniająca zabudowa miała charakter budownictwa socjalnego. W ramach rewitalizacji zabytkowych układów urbanistycznych pożądane byłoby objęcie odnową centrów mniejszych miejscowości, m. in. takich jak: Lipnica Murowana, Nowy Wiśnicz, Tuchów, Ciężkowice czy Zakliczyn. Ważnym elementem polityki w zakresie rewitalizacji powinno być objęcie kompleksową rewitalizacją zabytkowych układów historycznych miast średnich i dużych w województwie, w tym zwłaszcza zabytkowego układu urbanistycznego Tarnowa.

Najmniej zbadanym projektowo, ale na pewno ogromnym finansowo i ilościowo zadaniem jest rewitalizacja „blokowisk”. Pierwsze proste działania w tym zakresie są już skutecznie podejmowane przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. Zjawiskiem powszechnym jest termomodernizacja, wymiana okien, staranniejsze urządzenie terenów zielonych i placów zabaw dla dzieci. Zadania do tej pory nie podejmowane to wyposażanie budynków pięciopiętrowych w windy, przebudowy wejść do obiektów umożliwiających dostęp dla niepełnosprawnych oraz osób z wózkami dziecięcymi, dostawianie balkonów, eliminacja wewnętrznych instalacji gazowych, budowa podziemnych parkingów osiedlowych, tworzenie specjalnych mieszkań dla niepełnosprawnych etc. Najbardziej

---

⁵² Uchwała nr 1810 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 29 grudnia 2015 roku w sprawie przyjęcia Subregionalnego Programu Rozwoju do roku 2020

takich działań potrzebują substandardowe osiedla z lat 60-tych. Najwięcej takich zespołów funkcjonuje w Krakowie, Tarnowie, Nowym Sączu i niektórych powiatowych miastach przemysłowych: Gorlicach, Nowym Targu, Bochni, Olkuszu, Oświęcimiu i Chrzanowie. Odłożenie w czasie rewitalizacji „blokowisk” grozi nasileniem się tam negatywnych procesów społecznych i powodują ich degradację fizyczną i moralną, w slangu urbanistycznym określanej jako „slamifikacja”.⁵³

Wobec rolniczego charakteru krajobrazu większości gmin Powiatu Bocheńskiego ważne w planowaniu zadań samorządów lokalnych (powiatu i gmin) jest uwzględnienie w działaniach do 2030 roku zapisów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego:

Na obszarach rolniczych o niekorzystnych stosunkach wodnych przewiduje się prowadzenie melioracji poprawiających warunki uprawy roślin i prowadzenia zabiegów agrarnych. Zarówno dla ochrony przeciwerozylnej, jak i melioracjom i ochronie bioróżnorodności powinny służyć działania różnicujące agrocenozy m.in. poprzez wsparcie wprowadzania zadrzewień i zalesień śródpolnych, odtwarzania lub tworzenia małych zbiorników wodnych dla potrzeb gospodarki rolnej, w tym podmokłych terenów retencyjnych. Działania tego typu postulowane były w inicjowanym już programie „Sadzawka” i wymagają rozszerzonej kontynuacji. Kolejnym działaniem poprawiającym jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinno być zachowanie terenów wykorzystywane wcześniej dla celów rolniczych i przeciwdziałanie niekontrolowanej sukcesji leśnej na glebach przydatnych rolniczo. Pozwoli to zachować przestrzeń produkcyjną dla obecnych i przyszłych potrzeb oraz przeciwdziałać pogarszaniu krajobrazu.

Kolejnym kierunkiem działań przewidzianych dla prawidłowego kształtowania przestrzeni rolniczej i terenów wiejskich w województwie małopolskim jest rozwój rolnictwa na terenach o trudnych warunkach gospodarowania, gdzie zaniechano produkcji roślinnej z powodu nieopłacalności. Podtrzymanie aktywności rolniczej (np. produkcji zwierzęcej) na takich terenach jest wskazane ze względu na znaczny areał tego typu ziem w naszym województwie, zwłaszcza w obszarach atrakcyjnych przyrodniczo i turystycznie, gdzie rolnicze wykorzystanie ziemi ma nie tylko znaczenie dla

---

⁵³ Uchwała Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, str. 30 w części pt. Węzły rewitalizacji

bezpieczeństwa żywnościowego, ale również dla dbałości o zrównoważony rozwój oraz spójność i atrakcyjność krajobrazową. Dla realizacji powyższego kierunku konieczne wydaje się podjęcie działań dążących do przywrócenia wypasu zwierząt gospodarskich, zwłaszcza na terenach odłogowanych łąk górskich i podgórszych.⁵⁴

Powyższe kierunki interwencji wpisują się w cel strategiczny w obszarze rozwoju Powiatu Bocheńskiego nr 4 - Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysły czasu wolnego – w brzmieniu: Cel strategiczny 4. Zapewnienie zróżnicowanej oferty-spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i turystów. Zachowanie, ekspozycja oraz promocja dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego. Natomiast w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego jako potencjalny obszar wyznaczenia nowych parków krajobrazowych Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego wymienia m.in. Obszar Łososińsko – Żegociński, czyli *obszar północno-wschodniej części Beskidu Wyspowego, z doliną rzeki Łososiny w jego osi. Tereny te posiadają duże wartości estetyczne z uwagi na brak skażeń i dewastacji, brak przemysłu, uciążliwych usług i ruchliwych ciągów komunikacyjnych. Występuje znaczne zróżnicowanie przyrodnicze oparte na urozmaiconej rzeźbie, dużej bioróżnorodności oraz elementach historyczno-kulturowych charakterystycznych dla obszarów krzyżowania się wpływów krakowskich i góralskich. Powstanie parku umożliwiłoby stworzenie równoleżnikowego pasa ochrony krajobrazu od Gorców i Beskidu Wyspowego w kierunku Pogórza Rożnowskiego i Ciężkowickiego oraz na północ, w kierunku Pogórza Wiśnickiego.⁵⁵*

Wymienione powyżej akcenty odnoszące się do polityki rozwoju Powiatu Bocheńskiego, zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, ograniczają się do wybranych zagadnień, istotnych dla realizacji planów samorządów lokalnych. Ograniczone kompetencje samorządów powiatowych w obszarze planowania przestrzennego skutkują przede wszystkim w działaniach gmin i samorządu wojewódzkiego, niemniej przeznaczenia terenów w dokumentach planowania przestrzennego przyjętych na poziomie gmin i województwa determinują

---

⁵⁴ Uchwała Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, str. 34 w rozdziale pt. Kształtowanie przestrzeni rolniczej i terenów wiejskich

⁵⁵ Uchwała Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, str. 51 w rozdziale pt. Działania na rzecz jakości krajobrazu, architektury i ochrony środowiska kulturowego

lokowanie przedsięwzięć – w szczególności infrastrukturalnych – które podejmie samorząd Powiatu Bocheńskiego w perspektywie do 2030 roku.

3.6. Szczegółowe wskaźniki realizacji celów strategii rozwoju Powiatu

Cel strategiczny 1. Powiat Bocheński jako obszar różnorodnej aktywności gospodarczej z silnymi, innowacyjnymi podmiotami, również działającymi w sferze nowoczesnych technologii.

Poziom wskaźnika	Definicja wskaźnika	Źródło zasilające wskaźnik	Proponowane dekompozycje	Obecna wartość wskaźnika (2021 r.)	Docelowa wartość wskaźnika (2030 r.) ⁵⁶
Wskaźniki produktu	Liczba nowych podmiotów gospodarczych, do których została skierowana oferta współpracy	Statystyki prowadzone przez Powiat	Potencjalni klienci polscy i zagraniczni	0	300
	Liczba programów i narzędzi wsparcia rolnictwa na obszarze Powiatu	Statystyki prowadzone przez Powiat	Województwa	0	5
	Liczba MSP, które uzyskały wsparcie formie usług szkoleniowych i doradczych	Statystyki prowadzone przez Powiat	-	0	150
	Liczba osób, do których skierowana została oferta promocyjna	Statystyki prowadzone przez Powiat	-	0	1 000
	Ilość usprawnień instytucjonalnych w Starostwie wprowadzonych po przeprowadzeniu analizy potencjału instytucjonalnego	Statystyki prowadzone przez Powiat		0	20

⁵⁶ Wartości wskaźników produktu wyrażono liczbowo. Wartości wskaźników rezultatu i oddziaływania wyrażono poprzez określenie charakteru i siły zmian, jakie dokonają się do roku 2030. Symbol „+” oznacza niewielki wzrost, „+ +” to umiarkowany wzrost, natomiast „+ + +” oznacza silny wzrost danego zjawiska. Symbolem „*” oznaczono sytuację, w której wartość wskaźnika co najmniej nie spadnie poniżej wartości bazowej – w przypadku stymulanty rozwoju oraz nie wzrośnie powyżej wartości bazowej w przypadku wskaźnika będącego destymulantą rozwoju. Analogicznie oznaczono tendencje spadkowe: „-”, niewielki spadek; „- -”, umiarkowany spadek oraz „- - -”, silny spadek.

Poziom wskaźnika	Definicja wskaźnika	Źródło zasilające wskaźnik	Proponowane dekompozycje	Obecna wartość wskaźnika (2021 r.)	Docelowa wartość wskaźnika (2030 r.) ⁵⁶
Wskaźniki rezultatu	Liczba nowo powstałych podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji i działów	GUS – BDL	Sekcja i dział PKD	0	+
	Liczba osób pracujących w podmiotach gospodarczych z wybranych sekcji i działów	GUS – BDL	Sekcja i dział PKD	-	
	Dynamika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w wybranych sekcjach i działach	GUS – BDL	Sekcja i dział PKD	-	+
	Dynamika wzrostu liczby osób pracujących w podmiotach gospodarczych z wybranych sekcji i działów	GUS – BDL	Sekcja i dział PKD	-	+
	Podmioty nowo zarejestrowane (MSP) na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	GUS – BDL	-	72	+
	Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw (MSP)	GUS – BDL	-	15,3% (dla Małopolski)	++
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 tys. osób w wieku produkcyjnym	GUS – BDL	-	11956	+
	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	GUS – BDL	-	149	*
Wskaźniki Oddziaływania	Saldo migracji (osób w wieku produkcyjnym) – migracje międzypowiatowe i zagraniczne	GUS – BDL		-165	*
	Przyrost naturalny na 1000 ludności	GUS – BDL		2,1	+
	Stopa bezrobocia rejestrowanego	GUS – BDL		2,6	*
	Stopa bezrobocia rejestrowanego (Polska =	GUS – BDL		50	*

Poziom wskaźnika	Definicja wskaźnika	Źródło zasilające wskaźnik	Proponowane dekompozycje	Obecna wartość wskaźnika (2021 r.)	Docelowa wartość wskaźnika (2030 r.) ⁵⁶
	100)				
	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100)	GUS – BDL		82,8	+
	Przeciętne dochody gmin powiatu na 1 mieszkańca	GUS – BDL		4289,4	+

Cel strategiczny 2. Nowocześnie zarządzane placówki oświatowe gwarantujące wszechstronny rozwój mieszkańców oraz dobre przygotowanie do aktywności na rynku pracy, a także do życia społecznego.

Poziom wskaźnika	Definicja wskaźnika	Źródło zasilające wskaźnik	Proponowane dekompozycje	Obecna wartość wskaźnika (2021 r.)	Docelowa wartość wskaźnika (2030 r.)
Wskaźniki produktu	Liczba ofert podniesienia kompetencji (np. staże, szkolenia, studia podyplomowe), z których skorzystali nauczyciele	Dane własne Powiatu	Gminy	0	20
	Liczba usprawnień wprowadzonych w programach kształcenia	Dane własne Powiatu	Gminy	0	5
	Nakłady finansowe na rozwój infrastrukturalny placówek oświatowych	Dane własne Powiatu	Gminy	-	4 000 000 PLN ⁵⁷
	Nakłady finansowe na rozwój infrastrukturalny infrastruktury sportowej	Dane własne Powiatu	Gminy	-	2 000 000 PLN ⁵⁸

⁵⁷ Pod warunkiem uzyskania zewnętrznego finansowania na realizację działania.

⁵⁸ Pod warunkiem uzyskania zewnętrznego finansowania na realizację działania.

Wskaźniki rezultatu	Liczba nauczycieli, którzy podnieśli swoje kompetencje przy wsparciu władz powiatowych	Dane własne Powiatu	Gminy	0	++
	Zdawalność egzaminu maturalnego	OKE	Gminy, typy szkół	86%	*
	Liczba osób młodych (do 25 r.ż.) zarejestrowanych w PUP	Dane PUP	-	1451	--
Wskaźniki oddziaływania	Saldo migracji (osób w wieku produkcyjnym) – migracje międzypowiatowe i zagraniczne	GUS – BDL, dane PUP		-165	+

Cel strategiczny 3. Powiat Bocheński jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej drogowej, kolejowej i lotniczej, zapewniający dostęp do sieci infrastruktury technicznej o wysokich parametrach jakościowych.

Poziom wskaźnika	Definicja wskaźnika	Źródło zasilające wskaźnik	Proponowane dekompozycje	Obecna wartość wskaźnika (2021 r.)	Docelowa wartość wskaźnika (2030 r.)
Wskaźniki produktu	Liczba wprowadzonych usprawnień do systemu transportu zbiorowego na terenie powiatu i na zewnątrz terytorium	Statystyki prowadzone przez Powiat	Gminy	0	10
	Rozbudowane, przebudowane i wyremontowane drogi powiatowe	Statystyki prowadzone przez Powiat	Gminy	-	100 km
	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ²	GUS – BDL	-	146,4	165
Wskaźniki rezultatu	Liczba pasażerów komunikacji miejskiej ogółem w powiecie	GUS	-	-	+

	Liczba ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych na 100 tys. pojazdów	GUS – BDL	-	16,4	-
Wskaźniki oddziaływania	Saldo migracji (osób w wieku produkcyjnym) – migracje międzypowiatowe i zagraniczne	GUS – BDL		-165	--
	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100)	GUS – BDL		82,8	+

Cel strategiczny 4. Zapewnienie zróżnicowanej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i turystów. Zachowanie, ekspozycja oraz promocja dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego.

Poziom wskaźnika	Definicja wskaźnika	Źródło zasilające wskaźnik	Proponowane dekompozycje	Obecna wartość wskaźnika (2021 r.)	Docelowa wartość wskaźnika (2030 r.)
Wskaźniki produktu	Liczba wydarzeń kulturalnych promujących zasoby Powiatu	Dane własne Powiatu	Gminy	-	10
	Długość nowopowstałych ścieżek rowerowych	Dane własne Powiatu	Gminy	-	50 km ⁵⁹
	Długość nowopowstałych ścieżek kulturowych, promujących dziedzictwo i historię Powiatu	Dane własne Powiatu	Gminy	-	10 km ⁶⁰
	Długość nowopowstałych, zagospodarowanych szlaków pieszo-rowerowych	Dane własne Powiatu	Gminy	-	30 km
	Liczba nowych miejsc postojowych	Dane własne Powiatu	Gminy	-	200

⁵⁹ Pod warunkiem uzyskania zewnętrznego finansowania na realizację działania.

⁶⁰ Pod warunkiem uzyskania zewnętrznego finansowania na realizację działania.

	powstałych dzięki rozbudowie infrastruktury				
Wskaźniki rezultatu	Roczna łączna frekwencja odwiedzających Powiat Bocheński	Dane własne Powiatu	-	-	+++
	Wzrost wpływów z podatku CIT od przedsiębiorstw z szeroko rozumianej branży turystycznej	GUS – BDL	-	-	+

Cel strategiczny 5. Zapewnienie mieszkańcom Powiatu Bocheńskiego wysokiego poziomu bezpieczeństwa społecznego i ekologicznego.

Poziom wskaźnika	Definicja wskaźnika	Źródło zasilające wskaźnik	Proponowane dekompozycje	Obecna wartość wskaźnika (2021 r.)	Docelowa wartość wskaźnika (2030 r.)
Wskaźniki produktu	Liczba inicjatyw publiczno-społecznych (we współpracy z NGO) na rzecz wsparcia osób potrzebujących	Dane własne Powiatu	-	-	5
	Liczba nowopowstałych podmiotów (instytucji) niosących bezpośrednią pomoc społeczną, w tym szczególnie dla seniorów	Dane własne Powiatu	-	-	2

Poziom wskaźnika	Definicja wskaźnika	Źródło zasilające wskaźnik	Proponowane dekompozycje	Obecna wartość wskaźnika (2021 r.)	Docelowa wartość wskaźnika (2030 r.)
	Długość nowopowstałych zabezpieczeń przeciwpowodziowych (np. wały przeciwpowodziowe)	Dane własne Powiatu	Gminy	-	5 km ⁶¹
Wskaźniki rezultatu	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	GUS – BDL	Gminy	32	+
	Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	GUS – BDL	Gminy	-	+
	Frekwencja w wyborach samorządowych (I tura)	PKW	Gminy	54,48%	++
	Liczba seniorów objętych bezpośrednią pomocą społeczną	Dane własne Powiatu	Gminy	-	++
	Oszczędności za uniknięcie strat powodziowych	Dane własne Powiatu, IMiGW	Gminy		+

⁶¹ Pod warunkiem uzyskania zewnętrznego finansowania na realizację działania.

Syntetyczna ocena wpływu zaplanowanych w strategii działań na gospodarkę, ekologię i życie społeczne w Powiecie Bocheńskim

Obszar rozwoju nr 1. Gospodarka i nowoczesne technologie (Cel strategiczny 1. Powiat Bocheński jako obszar różnorodnej aktywności gospodarczej z silnymi, innowacyjnymi podmiotami, również działającymi w sferze nowoczesnych technologii.)	
Działania przyporządkowane do obszarów rozwoju oraz celów operacyjnych	Ocena wpływu/ oczekiwany efekt
<p>Cel operacyjny 1.1. Wspieranie rozwoju kluczowych branż przedsiębiorczości Powiatu Bocheńskiego.</p> <p>Działanie 1.1.1 Wsparcie rozwoju rolnictwa i sadownictwa poprzez promocję lokalnych zasobów wytwórczości w tym rolnictwa ekologicznego.</p> <p>Działanie 1.1.2 Utworzenie powiatowego forum przedsiębiorczości skupiającego przedstawicieli najważniejszych przedsiębiorstw Powiatu.</p> <p>Działanie 1.1.3 Stworzenie oferty inwestycyjnej dla potencjalnych przedsiębiorców.</p> <p>Działanie 1.1.4 Wsparcie w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć prywatnych – doradztwo.</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Rozszerzenie i wzmocnienie platformy współpracy z podmiotami generującymi wiedzę i innowacje.</p> <p>Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 1.2:</p> <p>Działanie 1.2.1. Wsparcie procesu nawiązywania współpracy z uczelniami wyższymi i centrami badawczo-rozwojowymi w celu rozwiązywania problemów technologicznych przedsiębiorstw.</p> <p>Działanie 1.2.2 Współpraca z sąsiadującymi powiatami na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.</p>	<p>Zaopatrzenie rynku, rozwój gospodarczy wsi, modernizacja sektora rolna i przetwórstwa rolno-spożywczego</p> <p>Podnoszenie jakości i konkurencyjności produktów spożywczych, rozwój lokalnego rynku pracy, wzrost zamożności mieszkańców – producentów rolnych</p> <p>Koordinacja współpracy międzysektorowej, racjonalizacja podejmowanych decyzji, inkluzja sektora gospodarczego w sprawy powiatu</p> <p>Tworzenie konkurencyjnych form działalności, rozwój rynku pracy, wzrost dochodów podatkowych JST i państwa</p> <p>Wzmocnienie sektora prywatnego, poprawienie dostępu do źródeł finansowania rozwoju</p> <p>Wzmocnienie konkurencyjności sektora gospodarczego, dopływ nowych technologii do podmiotów w Powiecie Bocheńskim</p>

<p>Działanie 1.2.3 Cyfryzacja Starostwa Powiatowego w Bochni.</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Promocja pakietu rozwiązań dla rozwoju mikro-, małej i średniej przedsiębiorczości. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 1.3.</p> <p>Działanie 1.3.1 Wsparcie w zakładaniu i rozwoju nowej działalności gospodarczej na terenie Powiatu Bocheńskiego.</p> <p>Cel operacyjny 1.4. Wspieranie lokalnych zasobów rynku pracy. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 1.4.</p> <p>Działanie 1.4.1 Wsparcie młodych ludzi bez doświadczenia zawodowego (system praktyk zawodowych i staży).</p> <p>Działanie 1.4.2 Utworzenie powiatowego obserwatorium rynku pracy.</p> <p>Działanie 1.4.3 Poszerzenie funkcjonalności strony internetowej PUP w obszarze ogłoszeń o pracę.</p>	<p>Uzyskanie efektu synergii w sektorze gospodarczym, łatwiejsza specjalizacja i współpraca podmiotów gospodarczych, wzrost konkurencyjności w skali kraju</p> <p>Poprawa jakości obsługi mieszkańców, ułatwienie dostępu do informacji ważnych dla mieszkańców,</p> <p>Poprawienie obsługi osób prowadzących i zakładających działalność gospodarczą, wzrost liczby podmiotów gospodarczych, rozwój rynku pracy. Stymulacja rynku pracy, wzrost aktywności mieszkańców, dywersyfikacja rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej</p> <p>Zwiększenie szans rozwojowych nowych firm, start-upów, firm działających w sektorze usług, zachęcenie osób wchodzących w dorosłe życie do założenia własnej działalności gospodarczej</p> <p>Poprawienie warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych</p> <p>Koordinacja działań edukacyjnych z potrzebami sektora gospodarczego, podniesienie jakości nauczania zawodowego, zwiększenie konkurencyjności młodych mieszkańców Powiatu Bocheńskiego na rynku pracy</p> <p>Stworzenie narzędzia do obserwacji i reagowania na zmiany na rynku pracy. Pozyskanie partnera przy przygotowywaniu i wdrażaniu systemu edukacji, w tym systemu kształcenia ustawicznego</p>
--	---

<p>Cel operacyjny 1.5. Tworzenie warunków instytucjonalnych dla rozwoju przedsiębiorczości (urząd przyjazny inwestorom). Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 1.5.</p> <p>Działanie 1.5.1 Przeprowadzenie analizy potencjału instytucjonalnego Starostwa Powiatowego w Bochni.</p> <p>Działanie 1.5.2 Przeprowadzenie badań społecznych wśród przedsiębiorców w zakresie oczekiwanych zmian w urzędach oraz wdrożenie zmian zaakceptowanych przez Powiat.</p>	<p>Poprawienie wymiany informacji o potrzebach pracodawców i ofercie pracowników. Możliwość aktywności na rynku pracy w skali regionalnej i krajowej</p> <p>Prowadzenie opartej na rzetelnej wiedzy modyfikacji kierunków nauczania, poprawa zabezpieczenia rynku pracy korzystana dla pracowników i pracodawców</p> <p>Podnoszenie jakości pracy, dopasowywanie systemu szkoleniowego do potrzeb, budowanie elastyczności urzędu i jednostek do nakładanych zadań</p> <p>Poprawa jakości funkcjonowania i obsługi mieszkańców Powiatu Bocheńskiego</p> <p>Poprawa jakości obsługi mieszkańców</p>
<p>Obszar rozwoju nr 2. Edukacja, elastyczny rynek pracy i aktywne społeczeństwo (Cel strategiczny 2. Nowocześnie zarządzane placówki oświatowe gwarantujące wszechstronny rozwój mieszkańców oraz dobre przygotowanie do aktywności na rynku pracy, a także do życia społecznego.)</p>	
<p>Działania przyporządkowane do obszarów rozwoju oraz celów operacyjnych</p>	<p>Ocena wpływu/ oczekiwany efekt</p>
<p>Cel operacyjny 2.1. Wspieranie rozwoju uczniów poprzez tworzenie warunków do rozwoju ich talentów. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 2.1.</p>	

<p>Działanie 2.1.1 Wsparcie cyfryzacji procesu edukacyjnego w szkołach Powiatu Bocheńskiego.</p> <p>Działanie 2.1.2 Tworzenie kierunków nauczania w zawodach kluczowych i deficytowych na rynku pracy.</p> <p>Działanie 2.1.3 Wspieranie działań na rzecz wdrożenia współpracy z mentorem dla najzdolniejszych uczniów Powiatu (pomoc w rozwoju kompetencji ścisłych i miękkich oraz w ukierunkowaniu rozwoju)..</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Wspieranie rozwoju placówek oświatowych na rzecz efektywnego nauczania. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 2.2.</p> <p>Działanie 2.2.1 Wsparcie rozwoju kadr nauczycielskich.</p> <p>Działanie 2.2.2 Zakup nowoczesnych pomocy szkolnych (dydaktycznych).</p> <p>Cel operacyjny 2.3. Rozwój infrastruktury sportowej dla młodzieży szkolnej Powiatu Bocheńskiego. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego</p>	<p>Modernizacja procesów nauczania, dostosowanie metod nauczania do poszerzających się zasobów wiedzy dostępnej w wersji cyfrowej</p> <p>Racjonalizacja kierunków nauczania w korelacji z potrzebami sektora gospodarczego, społecznego i publicznego</p> <p>Budowanie konkurencji na etapie edukacji, indywidualne ścieżki rozwoju dla najzdolniejszych uczniów.</p> <p>Wzrost aktywności społecznej, ekonomicznej i zaangażowania mieszkańców w sprawy powiatu. Wzmocnienie sektora organizacji pozarządowych i sektora przedsiębiorczości. Budowanie nawyków aktywnego działania wśród mieszkańców powiatu.</p> <p>Stosowanie nowoczesnych form nauczania. Poprawa jakości nauczania, wzrost konkurencyjności edukacyjnych placówek w powiecie</p> <p>Wzmocnienie konkurencyjności placówek edukacyjnych powiatu, wzmocnienie poziomu wiedzy i kształtowania umiejętności wśród młodzieży. Podniesienie atrakcyjności nauczania, zwiększenie zaangażowania uczniów i nauczycieli w procesy edukacyjne, „nauka przez poznanie” Przygotowywanie kadr dla środowiska gospodarczego i rolnictwa w powiecie</p>
--	---

<p>Działanie 2.3.1 Wspieranie lokalnych klubów sportowych w celu zachęcenia dzieci i młodzieży do aktywności sportowej.</p> <p>Działanie 2.3.2 Prowadzenie działań edukacyjnych i promocyjnych na rzecz popularyzacji zdrowego trybu życia, sportu i rekreacji wśród młodzieży.</p> <p>Działanie 2.3.3 Budowa multifunkcyjnej infrastruktury sportowej.</p>	<p>Zwiększenie różnorodności form spędzania czasu wolnego. Wzmocnienie procesów wychowawczych poprzez sport. Zdrowsze społeczeństwo</p> <p>Poprawa zdrowotności mieszkańców, zagospodarowanie czasu wolnego</p> <p>Upowszechnianie zdrowego stylu życia</p>
<p>Obszar rozwoju nr 3. Nowoczesna infrastruktura i komplementarne połączenia komunikacyjne</p> <p>Cel strategiczny 3. Powiat Bocheński jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej drogowej, kolejowej i lotniczej, zapewniający dostęp do sieci infrastruktury technicznej o wysokich parametrach jakościowych.</p>	
<p>Działania przyporządkowane do obszarów rozwoju oraz celów operacyjnych</p>	<p>Ocena wpływu/ oczekiwany efekt</p>
<p>Cel operacyjny 3.1. Działania na rzecz synchronizacji i usprawnienia połączeń komunikacyjnych z centrum Powiatu i województwa małopolskiego. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 3.1.</p> <p>Działanie 3.1.1 Poprawa jakości komunikacji zbiorowej.</p> <p>Działanie 3.1.2 Synchronizacja różnych form transportu zbiorowego dla osób mieszkańców wyjeżdżających chwilowo z Powiatu Bocheńskiego.</p> <p>Działanie 3.1.3 Lobbowanie na rzecz wjazdu autobusów dalekobieżnych do Bochni.</p> <p>Działanie 3.1.4 Budowa oraz wsparcie budowy chodników, ciągów pieszo- rowerowych i poboczy dla ruchu pieszego</p>	<p>Zabezpieczenie potrzeb mieszkańców powiatu nie posiadających lub nie mogących samodzielnie korzystać z samochodów prywatnych. Obniżenie kosztów życia mieszkańców. Poprawa jakości powietrza dzięki zastąpieniu komunikacji indywidualnej komunikacją zbiorową.</p> <p>Poprawa wykorzystania komunikacji zbiorowej, w tym kolejowej, w dojazdach do pracy, szkół itp. Zmniejszenie emisji spalin,</p> <p>Poprawa jakości komunikacji Powiatu w regionie i w kraju. Podniesienie atrakcyjności powiatu, w szczególności miasta Bochnia, pod względem</p>

<p>Działanie 3.1.5 Poprawa dostępności komunikacyjnej sołectw speryferyzowanych względem większych i lepiej skomunikowanych ośrodków.</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Poprawa infrastruktury transportowej na terenie Powiatu Bocheńskiego. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 3.2.</p> <p>Działanie 3.2.1 Wsparcie budowy parkingów w systemie P+R dla mieszkańców Powiatu dojeżdżających do pracy.</p> <p>Działanie 3.2.2 Rozbudowa dróg powiatowych w zakresie poprawy parametrów jezdnych i bezpieczeństwa.</p> <p>Działanie 3.2.3 Rozbudowa sygnalizacji świetlnej na kluczowych skrzyżowaniach w Powiecie, alternatywnie skrzyżowań o ruchu okrężnym lub bezkolizyjnym. Działanie 3.2.4 Budowa i rozbudowa drogowych obiektów inżynierskich.</p> <p>Działanie 3.2.5 Wsparcie procesu budowy kluczowych dróg dla rozwoju dostępności komunikacyjnej Powiatu Bocheńskiego.</p> <p>Działanie 3.2.6 Budowa połączenia drogi powiatowej nr 1443K z drogą krajową nr 94 w miejscowości Bochnia. Działanie 3.2.7 Wsparcie procesu budowy połączenia węzła autostradowego z drogą krajową nr 94 w miejscowości Bochnia - Etap II. Działanie 3.2.8 Wsparcie procesu zmiany przebiegu drogi wojewódzkiej nr 965 polegającej na jej wyprowadzeniu z Miasta Bochnia</p> <p>Cel operacyjny 3.3. Wsparcie rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej. Działania zaplanowane w ramach Celu</p>	<p>rezydencjalnym i turystycznym</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg</p> <p>Podniesienia jakości życia mieszkańców mniejszych miejscowości. Zapobieganie wyludnianiu się powiatu.</p> <p>Zwiększenie wykorzystania środków komunikacji publicznej – ograniczenie korzystania z komunikacji indywidualnej. Podniesienie atrakcyjności powiatu (miejsce zamieszkania z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej) i przeciwdziałanie wyludnianiu się powiatu</p> <p>Poprawa komfortu użytkowników dróg. Lepsza dostępność komunikacyjna zwiększająca atrakcyjność inwestycyjną powiatu. Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg.</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg.</p> <p>Ułatwienie dostępności komunikacyjnej powiatu. Zapewnienie warunków dla zrównoważonego rozwoju całego powiatu. Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg.</p> <p>Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej. Skrócenie czasu dojazdu do metropolii krakowskiej.</p>
---	---

<p>Operacyjnego 3.3.</p> <p>Działanie 3.3.1 Tworzenie i moderowanie funkcjonowania platformy cyfrowej wymiany informacji dla mieszkańców Powiatu.</p>	<p>Poprawa jakości życia mieszkańców. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej Powiatu.</p> <p>Integracja mieszkańców powiatu. Poprawa przepływu informacji. Podniesienia jakości życia.</p>
<p>Obszar rozwoju nr 4. Kultura i dziedzictwo narodowe oraz przemysły czasu wolnego Cel strategiczny 4. Zapewnienie zróżnicowanej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i turystów. Zachowanie, ekspozycja oraz promocja dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego.</p>	
<p>Działania przyporządkowane do obszarów rozwoju oraz celów operacyjnych</p>	<p>Ocena wpływu/ oczekiwany efekt</p>
<p>Cel operacyjny 4.1. Dywersyfikacja funkcji turystycznych Powiatu Bocheńskiego. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 4.1.</p> <p>Działanie 4.1.1 Budowa oraz wsparcie budowy infrastruktury turystycznej, służącej również mieszkańcom Powiatu.</p> <p>Działanie 4.1.2 Utworzenie i promocja ogólnodostępnej bazy infrastruktury i atrakcji turystycznych poprzez powstanie Cyfrowego Centrum Informacji Turystycznej Powiatu Bocheńskiego.</p> <p>Działanie 4.1.3 Opracowanie we współpracy z gminami Powiatu marki Powiatu Bocheńskiego (symbolika, motto, strategia promocji).</p> <p>Działanie 4.1.4 Wykorzystanie kluczowych atrakcji turystycznych do budowy marki całego Powiatu Bocheńskiego.</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Promocja zasobów krajobrazowo-kulturowych Powiatu</p>	<p>Podniesienie jakości życia mieszkańców. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu. Poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego dzięki separacji dróg.</p> <p>Podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego.</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa osób wypoczywających nad wodą. Podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego.</p> <p>Podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu. Dywersyfikacja rynku pracy. Zróżnicowanie źródeł dochodów mieszkańców powiatu i sektora gospodarczego.</p>

<p>Bocheńskiego wśród turystów z Polski i zagranicy. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 4.2.</p> <p>Działanie 4.2.1 Wsparcie procesu pozyskania finansowania na renowację i ochronę zabytków oraz kościołów z terenu Powiatu Bocheńskiego.</p> <p>Działanie 4.2.2 Rozwój współpracy pomiędzy samorządami Województwa Małopolskiego na rzecz rozwoju turystyki.</p> <p>Działanie 4.2.3 Przygotowanie do udziału i uczestnictwo w targach turystycznych.</p> <p>Cel operacyjny 4.3. Włączanie zasobów instytucji kultury do procesu edukacyjnego i rozwoju turystyki. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 4.3.</p> <p>Działanie 4.3.1 Utworzenie i rozwój Społecznej Rady Historii, Kultury i Dziedzictwa Narodowego Powiatu Bocheńskiego.</p>	<p>Zachowanie walorów przyrodniczych powiatu. Podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego.</p> <p>Podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego. Dywersyfikacja źródeł dochodów mieszkańców i sektora gospodarczego.</p> <p>Budowanie długofalowej stabilności dla branży turystycznej w powiecie.</p> <p>Wykorzystanie rozpoznawalnej w świecie marki dla budowania długofalowej stabilności dla branży turystycznej w powiecie.</p> <p>Poszerzenie oferty turystycznej powiatu. Lepsze wykorzystanie mniej znanych zasobów turystycznych oraz podmiotów działających w turystyce i jej otoczeniu. Zachowanie dziedzictwa kulturowego. Budowanie lokalnego patriotyzmu. Poszerzenie oferty turystycznej powiatu.</p> <p>Budowa długofalowej stabilności dla branży turystycznej w powiecie. Podniesienie poziomu integracji mieszkańców powiatu i ich wiedzy o "małej ojczyźnie" (lokalny patriotyzm).</p>
---	---

	<p>Poszerzenie oferty turystycznej powiatu. Budowa długofalowej stabilności dla branży turystycznej w powiecie w oparciu o duży potencjał turystyczny województwa małopolskiego.</p> <p>Integracja liderów i osób zajmujących się kulturą i dziedzictwem narodowym. Wykreowanie grupy inicjującej najważniejsze wydarzenia z dziedziny kultury i historii. Zachowanie dziedzictwa kulturowego. Budowanie lokalnego patriotyzmu. Poszerzenie oferty turystycznej powiatu.</p>
<p>Obszar rozwoju nr 5. Bezpieczeństwo społeczne i ekologiczne Cel strategiczny 5. Zapewnienie mieszkańcom Powiatu Bocheńskiego wysokiego poziomu bezpieczeństwa społecznego i ekologicznego.</p>	
<p>Działania przyporządkowane do obszarów rozwoju oraz celów operacyjnych</p>	<p>Ocena wpływu/ oczekiwany efekt</p>
<p>Cel operacyjny 5.1. Rozwój systemu ochrony w obszarze kryzysów wodnych. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 5.1.</p> <p>Działanie 5.1.1 Wsparcie procesu kompleksowej regulacji stosunków hydrologicznych z udziałem specjalistów, szczególnie w odniesieniu do gmin północnych i zagrożonych podtopieniami. Regulacja zabudowy przestrzennej dla zapobiegania zakłóceniom stosunków hydrologicznych.</p> <p>Działanie 5.1.2 Wsparcie procesu zagospodarowywania istniejących i stworzenie nowych obiektów łączących funkcje retencyjne z produkcją w obszarze gospodarstw rybackich.</p>	<p>Zabezpieczenie mieszkańców powiatu i ich mienia. Zapobieganie „ucieczkom” z terenów zagrożonych powodziami i podtopieniami. Zapewnienie stabilności ekonomicznej i ochrona przed stratami. Zapobieżenie zniszczeniom w środowisku naturalnym powodowanym przez powodzie i podtopienia.</p> <p>Nawiązanie ścisłej współpracy z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie. Zabezpieczenie wody w sytuacjach deficytu opadów. Racjonalizacja gospodarowania wodą. Zapewnienie równowagi hydrologicznej w środowisku naturalnym. Możliwość gospodarczego wykorzystania części zbiorników wodnych (np. do celów hodowlanych).</p>

<p>Działanie 5.1.3 Wsparcie działań edukacyjnych w zakresie zachowań w sytuacjach kryzysowych (powódzie, susze).</p> <p>Działanie 5.1.4. Wsparcie rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.</p> <p>Cel operacyjny 5.2. Wsparcie tworzenia warunków dla dywersyfikacji źródeł energii. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 5.2.</p> <p>Działanie 5.2.1 Analiza możliwości implementacji działań opartych na koncepcji gospodarki o obiegu zamkniętym oraz promocja wiedzy na temat tej koncepcji wśród mieszkańców Powiatu ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.</p> <p>Cel operacyjny 5.3. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach zurbanizowanych Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 5.3.</p> <p>Działanie 5.3.1 Wspieranie zakładania obszarów zorganizowanej zieleni w obszarach miejskich i wiejskich.</p>	<p>Zabezpieczenie mieszkańców. Integracja mieszkańców.</p> <p>Racjonalizacja gospodarki wodnej na terenie powiatu.</p> <p>Zabezpieczenie środowiska naturalnego. Poprawa jakości życia. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.</p> <p>Poprawa jakości powietrza. Ochrona środowiska naturalnego. Obniżenie kosztów funkcjonowania gospodarstw domowych. Dywersyfikacja źródeł zaopatrzenia w energię.</p> <p>Budowanie postaw proekologicznych. Tworzenie warunków dla wdrażania nowoczesnych technologii w gospodarce komunalnej i sektorze gospodarczym. Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami. Otwarcie na nowe technologie obróbki odpadów komunalnych, zgodne z przepisami państwowymi i UE w perspektywie 2030 roku (m.in. poziomy segregacji, powtórne wykorzystywanie odpadów, nowoczesne procesy utylizacji).</p> <p>Lepsze wykorzystanie warunków naturalnych powiatu do podniesienia jakości życia i atrakcyjności turystycznej. Poprawa stanu środowiska naturalnego. Zwiększenie obszarów</p>
--	--

<p>Cel operacyjny 5.4. Długotrwała ochrona obszarów cennych ze względu na walory krajobrazowe. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 5.4.</p> <p>Działanie 5.4.1 Wsparcie realizacji zadań wynikających z nowego Programu ochrony powietrza oraz z Uchwały antysmogowej dla Małopolski.</p> <p>Działanie 5.4.2 Wspieranie procesu wprowadzania stref ochrony ziemi ze względu na wysokie walory historyczne, kulturowe oraz krajobrazowe.</p> <p>Cel operacyjny 5.5. Systemowa pomoc zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Działania zaplanowane w ramach Celu Operacyjnego 5.5.</p> <p>Działanie 5.5.1 Rozwój infrastruktury opiekuńczo-leczniczej dla osób terminalnie chorych-</p> <p>Działanie 5.5.2 Utworzenie i rozwój międzygminnego forum współpracy z podmiotami publicznymi, prywatnymi i NGO na rzecz wsparcia osób społecznie zmarginalizowanych i potrzebujących z uwzględnieniem działań Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.</p> <p>Działanie 5.5.3 Poszerzenie bazy oferującej multifunkcyjne wsparcie dla seniorów i osób niepełnosprawnych.</p> <p>Działanie 5.5.4. Promowanie i rozwój systemu oparcia społecznego dla mieszkańców Powiatu ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dzieckiem,</p>	<p>zielonych. Zwiększenie komfortu życia mieszkańców. Stworzenie warunków dla rozwoju flory i fauny.</p> <p>Lepsze wykorzystanie warunków naturalnych powiatu do podniesienia jakości życia i atrakcyjności turystycznej. Całoroczne miejsca pracy. Zdrowy styl życia.</p> <p>Podniesienie jakości życia poprzez większą świadomość. Zapobieganie zanieczyszczeniom środowiska naturalnego.</p> <p>Poprawa gospodarowania w środowisku naturalnym dzięki większej świadomości. Poprawa jakości życia. Zachowanie walorów naturalnych i dziedzictwa kulturowego – podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej powiatu oraz warunków życia mieszkańców.</p> <p>Objęcie opieką seniorów. Zabezpieczenie godnych warunków życia osobom starszym.</p> <p>Przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym i ekonomicznym. Aktywizacja i wpływanie na rozwój sektora organizacji pozarządowych.</p>
--	--

funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych.	<p>Minimalizacja zjawiska wykluczeń społecznych. Pomoc osobom najbardziej potrzebującym wsparcia</p> <p>Objęcie opieką w celu wyrównywania szans rozwoju dzieci. Likwidacja zjawiska ubóstwa w powiecie. Stworzenie warunków do nauki i spędzania czasu wolnego bez względu na status społeczny.</p>
--	--

4. Implementacja Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030

4.1. System wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030

Zarządzanie Strategią Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 zakłada planowanie i wykonywanie działań wpisanych w ten dokument w zależności od priorytetu nadanego poszczególnym działaniom przez organy władzy Powiatu Bocheńskiego, reagujące na zmieniającą się sytuację społeczno – gospodarczą oraz projekty realizowane przez inne podmioty publiczne (samorządy, administrację rządową), społeczne i prywatne. Dążenie do uzyskania synergii dzięki koordynacyjnej roli Powiatu Bocheńskiego i współpracy z podmiotami trzech sektorów (publicznego, prywatnego i społecznego) będzie odzwierciedlane w decyzjach podejmowanych przez samorząd powiatu.

W przypadku działań i zadań podejmowanych bezpośrednio przez Powiat Bocheński ich realizacja będzie efektem systematycznej realizacji procesów przygotowawczych, wdrożeniowych i ewaluacyjnych. Polityka finansowa i osiągnięcie efektów zapisanych w niniejszym dokumencie rozwojowym Powiatu Bocheńskiego będą korelowane z aktywnościami innych podmiotów publicznych, dysponujących środkami finansowymi przewidzianymi na wsparcie samorządów lokalnych. Dla Powiatu

Bocheńskiego źródłami wsparcia będą m.in. programy, które w czasie przyjmowania Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 nie były jeszcze przyjęte (m.in. Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na kolejny okres programowania w UE) lub precyzowane są w krótszej niż SRPB 2021- 2030 perspektywie czasowej (np. budżetowane w ujęciu rocznym, rządowe programy wsparcia inwestycji infrastrukturalnych).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego jest dla samorządów w Małopolsce programem operacyjnym finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Obszarem jego realizacji programu jest obszar województwa, a doświadczenia z poprzednich lat programowania zostały uwzględnione przy ustalaniu celów operacyjnych i działań Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030.

Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 oparta jest na kompleksowym podejściu do wszystkich obszarów aktywności samorządu powiatowego, a dzięki założeniu współpracy międzysektorowej zakres aktywności władz oraz mieszkańców Powiatu Bocheńskiego i tworzących go gmin będzie dawał możliwości wpływu na obszary istotne dla podnoszenia jakości życia w powiecie.

Koordinacja działań i kierunków interwencji w Starostwie Powiatowym oraz jednostkach organizacyjnych Powiatu Bocheńskiego oparta jest na zasadach kontroli zarządczej i odpowiedzialności kadry kierowniczej Starostwa oraz powiatowych jednostek organizacyjnych.

Zarządzanie Strategią Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 odbywa się na wszystkich poziomach zarządzania, przy przestrzeganiu zasady, że warunkami powodzenia i osiągnięcia celów oraz wskaźników założonych w tym dokumencie są:

- uwzględnienie ram finansowych zaplanowanych w Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 działań;
- koordynacja zapisów programów operacyjnych/branżowych oraz planów operacyjnych przyjmowanych i realizowanych przez samorząd Powiatu Bocheńskiego;
- planowanie rocznych budżetów Powiatu Bocheńskiego oraz planów operacyjnych i programów operacyjnych/branżowych w nawiązaniu i w zgodności z Strategią Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030;

- aktywny udział Powiatu Bocheńskiego w uzgadniania działań planowanych przez inne podmioty publiczne (województwo małopolskie, gminy Powiatu Bocheńskiego, gminy sąsiednich powiatów i sąsiednie samorzady powiatowe), mających wpływ na osiągnięcie Celów Strategicznych i operacyjnych niniejszej strategii, oraz wpływanie na realizację przedsięwzięć podmiotów zewnętrznych na terenie powiatu, zgodnych z Strategią Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030;
- otwartość na systematyczną współpracę z partnerami zewnętrznymi powiatu oraz partnerami z terenu Powiatu Bocheńskiego;
- odpowiedzialność za zadania wynikające z struktury Starostwa Powiatowego w Bochni oraz kompetencji jednostek organizacyjnych i pomocniczych Powiatu Bocheńskiego;
- otwartość na informacje i sugestie płynące z sektorów prywatnego i społecznego;
- podejmowanie inicjatyw służących osiągnięciu efektów i wskaźników przyjętych w Strategią Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 z założeniem optymalizacji nakładów środków publicznych.

Do realizacji poszczególnych działań powołane zostaną Zarządzeniem Starosty zespoły robocze oraz zespół nadzorujący ds. realizacji Strategii, które będą odpowiadać przed Zarządem Powiatu za prawidłowe wykonanie poszczególnych działań.

Zbiorcze sprawozdanie z postępów w realizacji zadań uwzględnionych w Strategii przygotowywane będzie prezentowane w ramach corocznego przeglądu stopnia realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 w obrębie komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Bochni i jednostek organizacyjnych powiatu oraz przygotowywane dla Rady Powiatu w Bochni wraz z corocznymi informacjami ze stopnia realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030, składanymi na sesji Rady Powiatu w czerwcu.

Zespoły powinny spotykać się regularnie i w miarę potrzeby. Po wyznaczeniu celów krótkookresowych (np. w perspektywie 12 miesięcy), należy organizować jeden raz na kwartał spotkania, na których będzie się wyznaczać zadania i sprawozdawać ich realizację. Zespoły powinny być powoływane Zarządzeniem Starosty Powiatu Bocheńskiego lub innym aktem administracyjnym sankcjonującym funkcjonowanie zespołu i dającego mandat uprawnień organowi władzy wykonawczej do kontroli prac zespołów.

4.2. System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030

Skuteczne zarządzanie i osiągnięcie zapisanej w Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 wizji powiatu w roku zamykający okres planowania tego dokumentu wymaga skutecznego zarządzania Strategią, bieżącego reagowania na sytuację społeczną, ekonomiczną, stan środowiska naturalnego oraz planowanie założonych działań i projektów z uwzględnieniem uwarunkowań prawnych i środowiskowych, które mają wpływ na czas realizacji oraz rodzaj przygotowywanej dokumentacji. Dlatego też w procesie monitorowania stopnia wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 należy uwzględniać zarówno realność finansowania podejmowanych przedsięwzięć, jak i ich harmonogram rzeczowo – czasowy, który podlega wyżej wskazanym ograniczeniom formalnym.

Monitorowanie stopnia realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 zakłada spełnianie poniższych warunków:

- bieżący monitoring zgodności zapisów Strategii z rocznymi budżetami Powiatu Bocheńskiego i zmianami dokonywanymi w ciągu roku budżetowego;
- zarządzanie ryzykiem w odniesieniu do zadań i kierunków interwencji zapisanych w Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030;
- coroczny przegląd stopnia realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 w obrębie komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Bochni i jednostek organizacyjnych powiatu;
- przygotowywanie dla Rady Powiatu w Bochni corocznych informacji ze stopnia realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030, składanych **na sesji Rady w czerwcu.**

Monitoring Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 odbywa się systemowo w ramach przeglądu:

- stopnia realizacji strategii w odniesieniu do założonych działań (zadań inwestycyjnych, kierunków interwencji);
- stopnia realizacji strategii w odniesieniu do wskaźników osiągnięcia celów – dokonywany w komórkach organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Bochni oraz w

jednostkach organizacyjnych Powiatu, przygotowujących do końca marca każdego roku raporty cząstkowe w odniesieniu do zapisów Strategii.

- raporty cząstkowe są przekazywane do wydziału Starostwa Powiatowego odpowiedzialnego merytorycznie za planowanie strategiczne do końca kwietnia każdego roku;
- wydział Starostwa Powiatowego odpowiedzialny merytorycznie za planowanie strategiczne w maju każdego roku przygotowuje roczną informację o stopniu realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 dla Zarządu Powiatu w Bochni;
- informacja o stopniu realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 jest załączana do corocznie przedstawianego Radzie Powiatu raportu o stanie powiatu.

Ewaluacja Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030 dokonywana jest po analizie stopnia realizacji oraz zmian w otoczeniu (m.in. prawnych i finansowych). Ewaluacja jest dokonywana w szczególności w wyniku pojawienia się nowych potrzeb lub możliwości osiągnięcia założonych celów przy wsparciu środkami zewnętrznymi lub dzięki aktywności innych podmiotów niż samorząd powiatowy.

4.3. Syntetyczna analiza ram finansowych Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021 – 2030

Szacowanie środków finansowych niezbędnych w kontekście procesu implementacji strategii nie jest czynnością niezbędną i wiele wnoszącą ze względu na duży stopień ogólności dla przyjmowanych założeń. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu lub gminy jest dokumentem określającym kluczowe, strategiczne filary rozwoju, które powinny zostać określone w sposób realistyczny, jednak wskazywanie źródeł finansowych i wielkości nakładów na najbliższe 10 lat mija się z celem. Wynika to z kilku faktów. Po pierwsze, nadal nie ma ostatecznie zatwierdzonych kwot przypadających na poszczególne programy w ramach funduszy europejskich. Wciąż trwają prace nad pakietem legislacyjnym na lata 2021–2027, w którym będą ujęte kwestie m.in. warunków finansowania czy też kwalifikowalności

kosztów. Nie zakończyły się również prace nad ostateczną wersją rozporządzeń unijnych, które będą regulowały kwestię wydatkowania środków finansowych UE, a w konsekwencji także nad krajową Umową Partnerstwa, która będzie określała podział interwencji pomiędzy poziom krajowy a regionalny. Po drugie, planowanie finansowe do roku 2030 ma charakter ogólny ze względu na długą perspektywę czasu przewidywania i szereg czynników i uwarunkowań mogących wpłynąć na ostateczne wartości kwot. Zgodnie z opublikowanym projektem pakietu legislacyjnego dla Polityki Spójności na lata 2021–2027 wartość alokacji przyznanej Polsce w ramach tej polityki ma wynieść 64,4 mld euro. Jest to kwota o 23% mniejsza od tej, którą nasz kraj uzyskał w związku z perspektywą finansową UE na lata 2014–2020. Na podstawie szacunków wynikających z przeprowadzonego wstępnego rozeznania dotyczącego treści umowy zapewniającej Polsce, w tym polskim regionom, środki finansowe w ramach funduszy europejskich, można stwierdzić, że środki dostępne w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych oraz Programu Operacyjnego Polska Wschodnia wyniosą w latach 2021–2025 ponad 20 mld euro. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że zgodnie z zapisami projektu KSRR istotny wpływ na ostateczną alokację finansową dla poszczególnych regionów będą mieć uzgodnienia pomiędzy ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego a zarządem województwa, podczas których określone zostaną zasady, kierunki i warunki dofinansowania programów operacyjnych). Wysokość środków na realizację RPO będzie wynikała z ustalonego przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego algorytmu podziału środków oraz z indywidualnych negocjacji w ramach kontraktu programowego.

Ważniejsze jest sukcesywne wskazywanie wielkości niezbędnych nakładów finansowych i źródeł dla działań, które będą realizowane chronologicznie najwcześniej, co będzie dotyczyło budżetu samorządu na rok 2021, a później w podobny sposób w ujęciu rocznym należy przygotowywać informacje dla kolejnych, następujących po sobie działań.

Analiza ram finansowych realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego do roku 2030 ma charakter ekspercki ze względu na fakt, iż istotna część informacji może być jedynie ogólnie szacowana, nie mniej jednak określono poniżej ogólne założenia merytoryczne i formalno-organizacyjne przyjętych na potrzeby opracowania tego typu analizy:

1. Każdy z Celów Strategicznych wymienionych w Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego obejmuje Cele Operacyjne, które to z kolei uszczegółowione są Działaniami. Metodyka szacowania nakładów finansowych niezbędnych dla realizacji Strategii dotyczy szacunków agregowanych na poziomie wymienionych Celów Strategicznych.
2. Analizę finansową przeprowadzono z perspektywy wszystkich możliwości pozyskiwania środków finansowych na realizację celów SRWŚ 2030+. Po pierwsze, chodzi o podział na środki publiczne i prywatne, po drugie zaś, o finansowe środki publiczne pochodzące z różnych poziomów funkcjonowania administracji publicznej: środki UE poziomu krajowego, a także środki finansowe budżetu państwa (wskazano je w poniższej tabeli jako zbiorczą wartość), środki UE poziomu regionalnego oraz środki w dyspozycji województwa małopolskiego, a także gmin i powiatów z jego terytorium. Wzięto również pod uwagę możliwości wykorzystania do realizacji celów SRWM 2030+ innych źródeł, takich jak Norweski Mechanizm Finansowy, Horyzont Europa, Interreg Europa, Wspólna Polityka Rolna UE, Fundusz Dróg Samorządowych, Fundusz Kolejowy, PFRON, WFOŚiGW w Krakowie, NFOŚiGW, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej itp.).

Tabela 14. Wartość alokacji funduszy europejskich na lata 2014–2020 w podziale na regiony

Województwo	Alokacja	
	mln euro	%
Dolnośląskie	2 252 546 589	7,20
Kujawsko-Pomorskie	1 903 540 287	6,09
Lubelskie	2 230 958 174	7,13
Lubuskie	906 929 693	2,90
Łódzkie	2 256 049 115	7,21
Małopolskie	2 878 215 972	9,20

Opolskie	944 967 792	3,02
Podkarpackie	2 114 243 760	6,76
Podlaskie	1 213 595 877	3,88
Pomorskie	1 864 811 698	5,96
Śląskie	3 476 937 134	11,12
Świętokrzyskie	1 364 543 593	4,36
Warmińsko-Mazurskie	1 728 272 095	5,53
Wielkopolskie	2 450 206 417	7,83
Zachodniopomorskie	1 601 239 216	5,12
Mazowieckie	2 089 840 138	6,68
Suma	31 276 897 550	100,00

Źródło: Portal Funduszy https://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/rpo/strony/2014_2020.aspx (dostęp: 13.02.2020 r.).

3. Analiza finansowa zasobów Powiatu Bocheńskiego opierała się na analizie danych ilościowych: dochodów ogółem, w tym podatku od osób fizycznych i prawnych, dochodów z majątku, środków pochodzących z dotacji różnego typu oraz wydatków, w tym majątkowych.
4. Warto również wspomnieć o możliwości skorzystania z instrumentów finansowych (fundusze poręczeniowe i pożyczkowe). Mechanizm ten został upowszechniony na poziomie regionalnym przy wykorzystaniu funduszy europejskich w okresie programowania 2014–2020. Nie są znane wartości mechanizmów zwrotnych dla województwa małopolskiego na lata 2021–2027, niemniej jednak należy pamiętać o takim instrumencie finansowym, z którego można skorzystać również po 2027 r.
5. Ważnym elementem budowania przewagi konkurencyjnej Powiatu Bocheńskiego, jak również poszukiwania źródeł finansowych niezbędnych do implementacji Strategii, są budżety jednostek samorządu terytorialnego poziomu lokalnego. Należy

założyć, że do 2030 r. gminy Powiaty będą dysponować istotnymi środkami finansowymi, które zostaną przeznaczone na podnoszenie atrakcyjności lokalizacyjnej. Biorąc pod uwagę wskaźniki dochodów i wydatków poniesionych w latach 2012–2018 (na podstawie informacji zaczerpniętych z BDL GUS), jak również prognozy gospodarcze opisane powyżej, należy przyjąć, że planowane przez gminy i Powiatu nakłady inwestycyjne w latach 2021–2030 wyniosą ok. 4,35 mld zł.

Tabela 1. Prognoza wysokości i źródeł finansowania Strategii Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021-2030

Cele	2021-2030	
	Dostępne źródła finansowania	Szacowana wielkość nakładów finansowych [mln zł]
Cel Strategiczny 1. Powiat Bocheński jako obszar różnorodnej aktywności gospodarczej z silnymi, innowacyjnymi podmiotami, również działającymi w sferze nowoczesnych technologii.	RPO WM 2014–2020	3
	RPO WM 2021–2027	18
	Środki finansowe poziomu krajowego	25
	Środki finansowe Starostwa Powiatowego w Bochni	18
	Środki finansowe gmin Powiatu Bocheńskiego	30
	Przedsiębiorcy	50
	Pozostałe źródła finansowe	10
Cel strategiczny 2. Nowocześnie zarządzane placówki oświatowe gwarantujące wszechstronny rozwój mieszkańców oraz dobre przygotowanie do aktywności na rynku pracy, a także do życia społecznego.	RPO WM 2014–2020	0
	RPO WM 2021–2027	12
	Środki finansowe poziomu krajowego	10
	Środki finansowe Starostwa Powiatowego w Bochni	14
	Środki finansowe gmin Powiatu Bocheńskiego	9
	Przedsiębiorcy	0
	Pozostałe źródła finansowe	16
Cel strategiczny 3. Powiat Bocheński jako obszar o dobrej dostępności komunikacyjnej drogowej, kolejowej	RPO WM 2014–2020	0
	RPO WM 2021–2027	130
	Środki finansowe poziomu krajowego	320
	Środki finansowe Starostwa Powiatowego	40

i lotniczej, zapewniający dostęp do sieci infrastruktury technicznej o wysokich parametrach jakościowych.	w Bochni	
	Środki finansowe gmin Powiatu Bocheńskiego	45
	Przedsiębiorcy	0
	Pozostałe źródła finansowe	200
Cel strategiczny 4. Zapewnienie zróżnicowanej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i turystów. Zachowanie, ekspozycja oraz promocja dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego.	RPO WM 2014-2020	0
	RPO WM 2021-2027	100
	Środki finansowe poziomu krajowego	10
	Środki finansowe Starostwa Powiatowego w Bochni	20
	Środki finansowe gmin Powiatu Bocheńskiego	20
	Przedsiębiorcy	0
	Pozostałe źródła finansowe	37
Cel strategiczny 5. Zapewnienie mieszkańcom Powiatu Bocheńskiego wysokiego poziomu bezpieczeństwa społecznego i ekologicznego.	RPO WM 2014-2020	0
	RPO WM 2021-2027	140
	Środki finansowe poziomu krajowego	120
	Środki finansowe Starostwa Powiatowego w Bochni	15
	Środki finansowe gmin Powiatu Bocheńskiego	5
	Przedsiębiorcy	0
	Pozostałe źródła finansowe	10

Źródło: Opracowanie eksperckie.